

MALMÖ HÖGSKOLA
FAKULTETEN FÖR
HÄLSA OCH SAMHÄLLE

DELAKTIGHET SOM EN VÄG IN I SAMHÄLLET – EN STUDIE AV TVÅ UNGDOMSORGANISATIONER I MALMÖ

LEONARD GULLBERG

Examensarbete i Socialt arbete
91-120 hp
Socialt arbete, masterprogram
MARS 2016

Malmö högskola
Hälsa och samhälle
205 06 Malmö

DELAKTIGHET SOM EN VÄG IN I SAMHÄLLET – EN STUDIE AV TVÅ UNGDOMSORGANISATIONER I MALMÖ

LEONARD GULLBERG

Författare Gullberg, L. Titel: Delaktighet som en väg in i samhället – en studie av två ungdomsorganisationer i Malmö. Examensarbete i Socialt arbete 30 högskolepoäng. Malmö högskola: Fakulteten för hälsa och samhälle, institutionen för Socialt arbete, 2016.

Syftet med studien har varit att förstå vad ungdomsorganisationerna Hela Malmö och Hassela Ungdomsrörelse gör i sitt arbete med barn, ungdomar och unga vuxna i Malmö samt hur och varför de gör det. Syftet har även varit att förstå hur organisationerna själva ser på sin roll i samhället och utifrån olika teorier och perspektiv försöka förstå problem och hinder men även möjligheter för dem att ta större plats i debatten kring socialt arbete med fokus på barn, ungdomar och unga vuxna. De tycks inneha erfarenhet och kunskap som skulle behöva lyftas fram i högre utsträckning än vad som vanligen görs.

Materialet består av intervjuer med personer som är aktiva inom organisationerna samt deltagande observationer. Utifrån materialet och mot bakgrund av teorier som har att göra med dagens individualiserade samhälle, empowerment och erkännande mynnar diskussionen ut i en förståelse av vad det är organisationerna *egentligen* gör i sitt arbete med barn, ungdomar och unga vuxna. Genom att arbeta utifrån ett empowermentperspektiv, i vilket erkännande är en viktig del, verkar de få individer i olika åldrar att känna sig delaktiga i samhället. Studien visar att organisationerna arbetar med individers individuella behov samtidigt som de även skapar en känsla av gemenskap vilken skänker trygghet. Känslan av gemenskap har även en förmåga att både producera och upprätthålla det engagemang som organisationerna är uppbyggda kring. Studien visar också hinder och problem som organisationerna kämpar med på grund av att deras roll i samhället inte tillräckligt värderas eller erkänns. Samarbeta med andra delar av samhället ses som en möjlighet för att kunna påverka in flytandet, vilket förhoppningsvis kan leda till förändringar och nya former för hur socialt arbete kan bedrivas.

Nyckelord: Delaktighet, empowerment, erkännande, gemenskap, individualisering, socialt arbete, utanförskap

PARTICIPATION AS A WAY IN TO SOCIETY – A STUDY OF TWO YOUTH ORGANIZATIONS IN MALMO

LEONARD GULLBERG

Author: Gullberg, L. Title: Participation as a way in to society – a study of two youth organizations. Degree in social work 30 högskolepoäng. Malmö University: Faculty of health and society, Department of Social work, 2016.

The purpose of this study has been to understand what the two youth organizations Hela Malmö and Hassela Ungdomsrörelse do in their work with children, youths and young adults as well as how and why they want to do this. The purpose has also been to study how the organizations understand their own role in society and to understand, from different theories and perspectives, what problems and obstacles, but also possibilities, they face trying to get a more influential role in the debate about social work with focus on children, youths and young adults. They have experience and knowledge which needs to be increasingly highlighted.

The material consists of interviews with people who are active in the organizations as well as of participant observations. On the basis of the material and in the light of theories that focus on the marked individualization of today's society, empowerment and recognition, the discussion ends up in an interpretation of what the organizations *really are doing* in their work with children, youths and young adults. By working from an empowerment perspective, for which recognition plays a big part, they seem to make individuals in different ages feel part of society. The study shows that they work with the individual's individual needs at the same time as they create the feeling of community which provides security. The sense of community also has an ability to produce and to maintain the commitment that the organizations are built around. In their work they experience obstacles and problem because their role in society isn't enough measured or recognized. Collaborations with other sections of society are seen as possibilities to influence their role which with in their minds hopefully could lead to changes and new forms of how to engage in social work.

Keywords: Commitment, community, empowerment, participation, recognition, individualization, alienation

Innehållsförteckning

Inledning och bakgrund	s.6
Problemformulering	s.7
Syfte	s.8
Frågeställningar	s.8
Tidigare forskning	s.8
Ungdomsforskning	s.9
Civilsamhället, frivilligorganisationer och lokalt engagemang	s.9
Ungdomsorganisationer i USA	s.10
Teori	s.11
Bauman och det postmoderna samhället	s.11
Empowerment	s.12
Erkännande	s.15
Urval, avgränsning och etiska överväganden	s.18
Metodologiska ställningstaganden	s.19
Kvalitativ metod	s.19
Generaliseringsaspekt	s.21
Kritisk samhällsvetenskaplig metod	s.21
Intervju och deltagande observation	s.23
Presentation av organisationerna	s.26
Hassela Movement och Hassela Ungdomsrörelse	s.26
- Intervjuer och observationer	s.27
Hela Malmö	s.27
- Intervjuer och observationer	s.28
Empiri och analys	s.29
Tema 1: Att nå individen	s.30
- Hassela Ungdomsrörelse: ”Att få sin röst hörd”	s.30
- Hela Malmö ”Samhället måste få tillhöra dem”	s.35
Sammanfattning Tema 1	s.38
Tema 2: Gemenskap och engagemang	s.39
- Hassela Ungdomsrörelse: ”Gemenskapen gör oss starka”	s.39

- Hela Malmö: Gemenskap, engagemang och attraktionskraft	s.44
Sammanfattning Tema 2	s.46
Tema 3: Roll i samhället	s.47
- Hassela Ungdomsrörelse: ”Vårt mål är att inte behöva finnas till”	s.47
- Hela Malmö: Försöka påverka och förändra trots krav	s.49
Sammanfattning Tema 3	s.54
Tema 4: Samarbeten	s.54
- Hassela Ungdomsrörelse: Samarbeten gör oss alla starkare	s.54
- Hela Malmö: Samarbeten för att kunna påverka	s.55
Sammanfattning Tema 4	s.56
Diskussion	s.57
Globaliseringen och individualiseringen av samhället	s.57
Behovet av erkännande	s.58
Att ta makt och kontroll över sitt liv	s.59
Gemenskap	s.62
Kopplingen mellan behovet av att få tillhöra en gemenskap och behovet av att få vara individuell	s.64
Organisationernas roll i samhället och deras möjligheter att förändra samhällsstrukturer	s.68
Sammanfattning	s.70
Avslutning	s.71
Referenser	s.73

INLEDNING OCH BAKGRUND

Det svenska samhället präglas liksom resten av omvärlden av processer som har att göra med globalisering, ekonomisering och individualisering vilket medför att flertalet människor hamnar utanför det som skulle kunna kallas för det etablerade samhället vilket i sin tur kan leda till känslor och upplevelser av otrygghet, utanförskap och frustration. Dessa samhällstendenser och dess påverkan för människors sociala utsatthet är något som Carin Björngren Cuadra, Philip Lalander och Erica Righard lyfter fram i artikeln ”Socialt arbete i Malmö: Perspektiv och utmaningar” i *Socialvetenskaplig tidskrift*. De menar att ekonomiseringen av det sociala och det politiska får konsekvenser för socialt arbete eftersom marknadstänkande blivit en slags självklar överordnande princip i samhället. Individualiseringen ses som såväl en förutsättning som en konsekvens av ekonomiseringen av samhället. Individualiseringen innebär att det idag läggs ett starkt fokus på individen och dennes val och livsprojekt snarare än sociala strukturer när olika sociala problem ska förstås och förklaras. Globaliseringen involverar ekonomiska, politiska, kulturella och demografiska dimensioner. Det är en process som är närvarande i människors nära relationer och vardag. Dessa lokala, nationella och globala processer, inflätande i varandra har haft och har en fortsatt påverkan för ökade sociala klyftor i samhället. Den frustration som sådana processer för med sig gör att människor på olika sätt organiserar sig för att utöva motstånd. Den här formen av antingen spontana eller organiserade former av nätverk kan innebära olika aspekter av tillhörighet, trygghet, identitet och mening (Björngren Cuadra – Lalander - Righard, 2013).

Globaliseringen, ekonomiseringen och individualiseringen får olika konsekvenser för olika människor. Vissa människor har lättare att stå emot den otrygghet som den här typen av samhällsprocesser för med sig. För andra människor kan den tänkas förstärka exempelvis upplevelser av marginalisering. En sådan grupp kan tänkas vara ungdomar och unga vuxna i socialt utsatta områden. De får och har inte samma möjligheter som andra att inkluderas och aktivt vara med och bestämma och förändra sina livsvillkor. Detta kan ses som en bakomliggande orsak till varför de organiserar sig på olika sätt. I Malmö har det under senare år vuxit fram ungdomsorganisationer med rötter i lokala gräsrotsrörelser som aktivt vill vara med, bidra och förändra barns, ungdomars och unga vuxnas möjligheter att inkluderas i samhället. I den här studien har jag intresserat mig för två sådana ungdomsorganisationer i Malmö: Hela Malmö och Hassela Ungdomsrörelse (H.U.R).

Mitt intresse för ungdomsorganisationer i Malmö och viljan att försöka förstå uppkomsten och framväxten av den här typen av rörelser väcktes framförallt under hösten 2013 då jag under ett antal seminarier och föreläsningar fick en tydligare inblick i hur ungdomar i olika marginaliserade områden runt om i landet valt att organisera sig för att lösa olika problem som de känt av i sin vardag.

Under ett panelsamtal, i Malmö Högskolas aula hösten 2013, deltog representanter från Pantrarna i Göteborg och Malmö, Megafonen i Stockholm och Hassela Movement ifrån Malmö. De diskuterade bland annat olika sociala problem och oviljan från det mer etablerade samhället att verkligen ta sitt ansvar för att lösa sådana problem men även bristen i att överhuvudtaget synliggöra vad och vilka problemen var.

Ur detta panelsamtal samt tidigare funderingar kring dagens samhälle och processer som globalisering, ekonomisering och individualisering föddes hos mig ett intresse för den här typen av ungdomsorganisationer. Att lyssna och på allvar försöka förstå olika anledningar till varför den här typen av rörelser och organisationer växer fram är intressant eftersom det samtidigt bidrar till en slags ökad förståelse om vår samtid. Det vittnar exempelvis Ove Sernhedes (2007) bok *Alienation is my Nation* om. I den försöker han genom att prata med framförallt ungdomar försöka förstå hur hip hop rörelsen vuxit fram som en slags motståndsrörelse i Hammarkullen, Göteborg (Sernhede, 2007) vilket kan tänkas förklara ungdomarnas livssituationer i förorten och deras känslor och upplevelser av den. Han ser ungdomskulturer som former av seismografer av hela samhällen.

Problemformulering

På grund av de samhälleliga processer som har att göra med globaliseringen, ekonomiseringen och individualiseringen har det uppstått olika samhälleliga problem, till exempel ökade sociala klyftor samt marginalisering av vissa grupper i samhället. Sådana problem försöker de ungdomsorganisationer som jag intresserat mig för att lösa på olika sätt, till exempel genom att skapa olika sorters möjligheter för barn, ungdomar och unga vuxna. Mot bakgrund av kritiskt postmoderna tänkare som exempelvis Zygmunt Bauman har jag försökt att förstå varför vissa människor, i det här fallet de unga vuxna som tillhör de organisationer jag intresserat mig för, organiserar sig tillsammans för att handskas med problem som vissa samhällsprocesser och samhällsstrukturer genererar. Genom att prata och umgås med de unga vuxna som arbetar inom de organisationer jag valt att studera har jag velat försöka förstå framväxten av den form av motstånd i organiserade former som ungdomsorganisationerna kan tänkas representera i samhället och vad organisationerna innebär för de människor som de riktar sina verksamheter mot. Jag har intervjuat personer ur organisationerna samt gjort deltagande observationer för att förstå hur ungdomsorganisationerna arbetar för att lösa olika problem i samhället. Exempelvis finns det ett stort problem som har att göra med bristen på sysselsättning bland ungdomar (Kommission för ett socialt hållbart Malmö, 2013) och även om arbetsförmedlingen menar att ungdomsarbetslösheten har minskat en aning under 2015 så är den fortfarande stor och högre än i riket som helhet (Arbetsförmedlingen, Arbetslöshet och sysselsättning i Malmö halvårsanalys, 2015).

Studien är tänkt att undersöka och diskutera ungdomsorganisationerna och deras egentliga arbete, alltså vad som sker i mötet mellan organisationerna och de barn, ungdomar och unga vuxna som arbetet riktas mot. Den är även tänkt att problematisera och diskutera deras roll i samhället inom ramen för socialt arbete. Studien utgår från organisationernas egen syn på sitt arbete och roll i samhället. Det finns mycket skrivit om ungdomar och olika ungdomskulturer, bland annat skriver Thomas Johansson och Lalander (2012) om det motstånd som kan växa bland ungdomar på grund av exempelvis upplevelser av marginalisering, utanförskap, frustration och missnöje (Johansson & Lalander, 2012).

Vad som dock är ovanligare och som saknas i större omfattning är svensk forskning kring ungdomsorganisationer och deras arbete. En sådan brist på

forskning på den här typen av organisationer kan innebära att deras arbete heller inte erkänns på en högre samhällslig nivå.

Syfte

Syftet med uppsatsen är att först och främst studera och problematisera vad ungdomsorganisationerna gör, det vill säga hur deras arbete bidrar till att lösa olika samhällsproblem för barn, ungdomar och unga vuxna i Malmö samt hur och varför de gör det.

Syftet är även att ta reda på huruvida ungdomsorganisationerna själva ser på sin roll och på sina möjligheter att bidra med ett konstruktivt arbete inom ramen för socialt arbete och huruvida de anser sig vara en viktig röst och kunskapsbas att räkna med inom ramen för socialt arbete.

På grund av den bristande forskningen kring ungdomsorganisationers arbete och roll för socialt arbete är ett delsyfte med uppsatsen att överhuvudtaget uppmärksamma ungdomsorganisationernas arbete.

Frågeställningar

Vad är det ungdomsorganisationerna gör?

På vilket sätt och varför gör de det?

Hur ser ungdomsorganisationerna på sin roll i det sociala arbetet och hur kan det tolkas?

TIDIGARE FORSKNING

I det här avsnittet försöker jag att kartlägga en del av den forskning som berör det jag intresserar mig för i min studie. Det finns förvånansvärt lite svensk forskning kring ideella ungdomsorganisationer och deras roll, plats, betydelse och funktion i samhället inom ramen för socialt arbete vilket bland annat kan tänkas beror på att det har med relativt moderna fenomen att göra. Av den anledningen presenteras en del av det som skrivits om ungdomar och olika ungdomskulturer samt det motstånd som kan växa bland ungdomar på grund av exempelvis upplevelser av utanförskap, frustration och missnöje. Just den typen av ungdomsforskning är något som Sernhede, Thomas Johansson och Philip Lalander skildrat på ett intressant sätt i ett antal olika böcker. Den typen av forskning ser jag som ett slags underlag till hur det är möjligt att förstå organisationer som bygger på unga människors engagemang i sociala frågor. Även Lisa Kings bok *Till det Lokalas Försvär – Civilsamhället i den Urbana Periferin* (2011) presenteras då hon i den redogör för en rad olika intressanta aspekter och infallsvinklar beträffande civilsamhället och det ideella arbete som pågår i ett antal förorter i Stockholm. Det hon diskuterar och problematiserar är intressant även för denna studie eftersom det bland annat handlar om aktiva engagerade människor som bedriver olika verksamheter och organisationer på grund av olika former av marginalisering. Avslutningsvis presenteras en amerikans studie om ungdomsorganisationer som jag hittade på nätet när jag sökte på ord som youth organizations. Denna studie presenteras eftersom det verkar finnas vissa likheter mellan hur och varför de arbetar som de gör och hur och varför de organisationer jag studerar arbetar.

Ungdomsforskning

Den ungdomsforskning som är mest relevant med tanke på de frågeställningar och det syfte som lyfts fram i studien har att göra med olika aspekter av makt och motstånd. Att intresset för barn och ungdomars beteenden har ökat har medfört en bättre förståelse för varför ungdomar känner sig marginaliserade eller upplever utanförskap och hur de genom att bland annat organisera sig kan tackla olika former av utanförskap, frustration och missnöje.

I *Ungdomsgrupper i teori och praktik* redogör Lalander & Johansson (2012) för hur de flesta ungdomar sällan låter sig socialiseras in i givna köns-, klass-, etnicitets- och maktstrukturer. Tvärtom utövar de flesta ungdomar någon form av motstånd, vissa mer subtilt än andra, genom att exempelvis ta avstånd från olika samhälleliga ideal och uppfattningar. Motståndet genererar i sig själv en viss form av makt, en känsla av att kunna säga emot och en bekräftelse på sin egen existens. Ungdomar uppfinner strategier för att hantera underordning, till exempel genom språket (Lalander, Johansson, 2012).

I boken *Allienation is My nation* (2007) ger Sernhede massor av exempel på hur ungdomar i Göteborg ger uttryck för olika former av motstånd genom hip-hop, dans och graffiti. Ungdomarna upplever sig vara förbisedda av samhället vilket ger upphov till känslor av utanförskap. Trots att medier målar upp bilden av förorten som problematiska och våldsamma och trots att det finns verkliga sociala problem menar ändå ungdomarna att det är i just förorten som de finner någon slags trygghet. Detta kan tänkas bero på att det, som ungdomarna beskriver det, finns en hög grad av sammanhållning och ett enormt engagemang i olika lokala angelägenheter. Sernhede menar att de kommunikationsmönster och umgängesformer som utvecklas i den ungdomskultur som beskrivs kan ses som uttryck för hur det är möjligt att motverka det ”vi och dom” tänkande som på olika sätt utvecklats i Sverige det senaste decenniet. Det finns även problem som har att göra med att invånarna i marginaliserade områden ser socialarbetare, lärare, administrativ personal etcetera som en ”ockupationsmakt” i deras områden. De är där för att under arbetstimmarna ”kontrollera” invånarna och ersätts framåt kvällar och nätter av polis och vaktbolag (Sernhede, 2007) Det här är ett problem som har med avstånd att göra. Problemet med avstånd kan utifrån Sernhedes betraktelser även tänkas ha att göra med olika former av mentala avstånd. Det kan vara svårt för exempelvis politiker att sätta sig in i och förstå de marginaliserade områdets invånare om det inte finns en naturlig känsla för hur de har det.

Civilsamhället, frivilligorganisationer och lokalt engagemang

I sin doktorsavhandling *Till det Lokalas Försvar – Civilsamhället i den Urbana Periferin* (2011) fördjupar sig Kings i föreningslivet i Stockholmförorterna Rinkeby och Tensta. Samtidigt som politiker menar att det råder en slags passivitet vad gäller engagemang i den här typen av urbana periferier, målar media upp en negativ bild av samma områden (bilbränder och stenkastning) vilket resulterar i en slags tro om att det i områden som dessa saknas lokalt engagemang och föreningsliv. Detta är en bild som inte stämmer överens med det Kings erfarit under sin studie. Hon menar att det finns ett brinnande lokalt engagemang som tar sig uttryck i form av lokalt organiserade frivilligorganisationer och att detta bör ses som en ny slags, modern folkrörelse. Det är en folkrörelse som skiljer sig från tidigare folkrörelsetraditioner på grund av den världsomfattande samhällsförändring som globaliseringen bidragit till. Statens roll har i och med

denna utveckling förändrats på olika sätt. Den traditionella staten är numer för liten för att lösa nationella problem på egen hand på grund av utvecklingen av exempelvis EU. Samtidigt är den för stor för att lösa lokala och regionala problem eftersom dessa problem är verkligt lokala och regionala. Därmed måste de även lösas i den lokala och/eller regionala kontexten. Lisa Kings talar således om en globalisering av samhällen vilket inneburit en avtraditionalisering av staten och nya former av translokaliteter. Dessa nya omständigheter har fått konsekvenser för lokalt förankrade frivilligorganisationer. Kings menar att det blivit svårare för grupper i den urbana periferin att resa gemensamma politiska frågeställningar och krav gentemot politiker och tjänstemän men det betyder inte för den sakens skull att det saknas engagemang och vilja för den sortens tankegångar och uttryck. Det är snarare villkoren för hur sådana protester är möjliga som förändrats vilket måste förstås som oerhört problematiskt eftersom den maktstruktur som existerar riskerar att ständigt reproduceras. En sådan slutsats leder till frågan om vad dessa organisationer kan bidra med och vad de fyller för funktion. Främst bidrar de med tillhandahållande av mötesplatser i syfte att få folk att må bättre och skapa socialt kapital (exempelvis genom kaféverksamheter) samt med olika former av självhjälp och samhällsservice (till exempel läxhjälp men även erbjudande av samhällsservice i de fall den offentliga sektorn inte räcker till). Vad som saknas är större politiskt överliggande mål vilket Kings ser en problematik med. En annan problematik berör den konkurrenssituation som existerar mellan organisationerna på grund av exempelvis ansökan om ekonomiska bistånd. En sådan konkurrenssituation försvårar möjligheter till samarbete mellan de olika organisationerna (Kings, 2011).

Ungdomsorganisationer i USA

Milbrey W McLaughlin (2000) beskriver i artikeln "Community Counts: How Youth Organizations Matter for Youth Development" gräsrotsrörelsens och specifikt ungdomsorganisationers betydelse för ungdomar i USA. Hon har undersökt cirka 120 ungdomsbaserade organisationer i 34 olika städer i USA. Hon menar att bristen på resurser på grund av förändringar av samhällsklimatet skapar sysslösa ungdomar. Efter skoltid har de ingenstans att ta vägen, ingen meningsfull fritidssysselsättning att närvara vid och aktivera sig i. De organisationer som forskningsprojektet intresserade sig för engagerar unga människor för utmanade men roliga saker, får dem att hålla sig borta från "gatulivet", och tillhandahåller möjligheter för ungdomarna att spendera sin fritid på ett sätt som bidrar till lärande och social utveckling. De organisationer som "undersökts" lyckas alltså engagera de ungdomar som oftast ses som svåra att nå ut till, de som anses befinna sig i riskzonen och som är isolerade från samhället. Dessa ungdomar kommer ofta från en tuff bakgrund med föräldrar och familjer som handskas med arbetslöshet etcetera. En viktig poäng som gjorts under studien är att dessa ungdomsorganisationer har en förmåga att uppfylla de behov som ungdomar idag har. De ger ungdomarna möjligheter att engagera sig i positiva aktiviteter och möjligheter att bygga och utveckla nära och betydelsefulla relationer samt att ungdomarna genom organisationernas arbete anammar en positiv relation till själva vilket får dem att se sig själva som värdefulla medlemmar av samhället. Ungdomsorganisationernas arbete har, för de ungdomar som organisationernas lyckats nå ut till, inneburit bättre skolresultat men de har även bidragit till personliga upplevelser av värdighet, positiv syn på framtiden, reflekterande, ansvarstagande, trovärdighet vilka alla spelar stor roll för unga människors framtida liv vad gäller jobb och förhållande till olika former av samhällsinstitutioner (McLaughlin, 2000).

TEORI

De teorier och begrepp som jag valt att lägga fokus vid bör ses som verktyg för att kunna tolka, förklara, diskutera och analysera olika aspekter som berör de ungdomsorganisationer som jag i denna studie intresserar mig för. Det första teoretiska perspektiv som jag använder mig av utgår från Baumans analyser av det individualiserade samhället vilket jag uppfattar som en slags samhällskritik mot individualiseringen av samhället. Jag har även använt mig av begreppet empowerment vilket syftar till egenmakt, makttagande och delaktighet för att förstå och förklara hur och varför H.U.R och Hela Malmö arbetar som de gör. Olika aspekter av och problem med begreppet inom ramen för socialt arbete lyfts fram utifrån boken *Empowerment i teori och praktik* (2007) samt Robert Adams bok *Social Work And Empowerment* (2003). Det tredje teoretiska perspektiv/begrepp som presenteras är erkännande. Utifrån vad som skrivits om erkännande av Axel Honneth (2003) och Carl-Göran Heidegren (2009) lyfter jag fram olika aspekter av begreppet som jag anser vara viktiga i en senare diskussion kring de ungdomsorganisationer jag studerat.

Bauman och det postmoderna samhället

Utgångspunkten för Bauman och hans teorier om människan i det postmoderna samhället är att människor är i behov av att känna mening och upplevelser av ordning för att kunna ha kontroll över sina liv. Detta har försvårats av globaliseringen. I boken *Det individualiserade samhället* försöker Bauman förstå och förklara olika aspekter av vad globaliseringen och individualiseringen av samhället har fått för konsekvenser för människan. Globaliseringen innebär i mångt och mycket okontrollerbara, spontana, självgående och oberäkneliga processer vilket får effekten av att många människor befinner sig i allt mer otrygga livstillstånd. En sådan samhällsutveckling gör att människors behov av att skapa ordning och kontroll ökar. Han benämner vår samtid som det individualiserade samhällets tid och menar att processer som globalisering och individualisering gjort att allt mer fokus hamnat på individen. Individualiseringen av samhället har gjort att det givna i en människas identitet har förvandlats till en uppgift. Uppgiften är att utifrån olika mer eller mindre reella möjligheter på egen hand försöka lyckas med olika former av livsprojekt. Den identitetsskapande funktionen som vi alla människor är i behov av har på så vis blivit en slags ständig process. Människor måste vara i ständigt beredskap på förändring i form av att nya såväl hinder som möjligheter dyker upp. På grund av detta finns det en ständigt närvarande oro för att den trygghet som för stunden infinner sig inte ska vara långvarig. Den identitetsskapande och identitetsbyggande processen i samhället idag är alltså ett högst individuellt projekt men för att konfrontera de problem och de hinder som detta lett till söker sig människor till varandra. Gemenskapen har på så vis en väldigt viktig funktion för att människor ska orka stå ut med den identitetsskapande process som globaliseringen och individualiseringen inneburit för människor i dagens postmoderna samhälle. (Bauman, 2002).

I boken *Liquid Times: Living in an Age of Uncertainty* (2007) går Bauman vidare i sin analys av det individualiserade samhället och menar att det samhället gett upphov till en rädsla bland människor om att bli lämnad ensam kvar vilket gör att människor kalkylerar och söker sig till saker de tror att de kan kontrollera och påverka för att minimera riskerna med den osäkra framtid som uppenbarar sig.

Bauman menar att globaliseringen lett till ett globalt kaos och att människor för att kunna skapa känslor av ordning försöker producera mening, identitet, känslor av tillhörighet och gemenskap i det lokala. Det är i de lokala angelägenheterna som det överhuvudtaget verkar kunna vara möjligt att göra skillnad (Bauman, 2007).

Gemenskap och att försöka producera mening och identitet i det lokala verkar således vara väldigt centrala delar i huruvida människor orkar upprätthålla ett individuellt identitetsarbete. Jag tänker mig att ungdomsorganisationernas arbete i lokala miljöer vilket präglas av kollektivt tänkande och värnar om värden som gemenskap och solidaritet ger de barn, ungdomar och unga vuxna som organisationerna vänder sig mot, verktyg att handskas med de livsprojekt som Bauman beskriver. Bauman och hans teoretiserande kring det postmoderna samhället har förmågan att på en högre abstraktionsnivå ge en beskrivning kring vad det är för typ av mekanismer som styra våra liv i tider av globalisering och individualisering. Med utgångspunkt i hans diskussioner kring det postmoderna samhället är det möjligt att sänka abstraktionsnivån för att förstå, diskutera och problematisera anledningarna till varför det på senare år har skapats allt fler och fler ungdomsorganisationer som värnar om kollektivet, gemenskapen och solidaritet

Empowerment

Den internationella organisationen för socialt arbete och utbildning i socialt arbete (International Association of Schools of Social Work/International Federation of Social Workers) tillämpar empowerment och betonar starkt att socialarbetares viktigaste uppgifter är att motarbeta och bekämpa sociala orättvisor, ojämlikhet och klyftor som orsakar marginalisering och maktlöshet samt att stå solidariska med svaga grupper. Synen på empowermentarbete som centralt inom socialt arbete samt de problem och hinder som finns innebär flertalet utmaningar för socialt arbete. Askheim och Starrin menar att empowermentbegreppet för tankarna till företeelser och egenskaper som självtillit, självstyre, socialt stöd, delaktighet, egenkontroll, samarbete och deltagande (Askheim & Starrin, 2007).

Adams menar att empowerment skulle kunna definieras på de sätt som individer, grupper av människor i olika storlekar (groups and/or communities) blir i stånd att ta kontroll över sina omständigheter och uppnå sina mål och därigenom kunna arbeta för att hjälpa sig själva och andra i syfte att maximera livskvalité. Det handlar bokstavligen om att ta makt och kontroll över sin livssituation. Empowerment och dess utveckling handlar till stor del även om att föra in radikala och kritiska perspektiv på samhället inom ramen för socialt arbete. Arbetet går ut på att arbeta *med* människor och det handlar således om att engagera sig för att locka fram deras önskemål, underlätta för dem att formulera sina egna mål, förstå och synliggöra behov, ojämlikheter, ofördelaktiga situationer samt att göra det möjligt för dem att uppnå sina mål. Det finns en potential att bekämpa olika sorters förtryck, exempelvis rasism. Samtidigt finns det en risk att andra former av diskriminering glöms bort om för stort fokus riktas mot en form av förtryck (Adams, 2003).

Begreppet kan dock ha flera olika infallsvinklar och kan därmed tolkas, förstås och användas på olika sätt vilket i slutändan kan få konsekvensen att innebörden ibland går förlorad. Andra risker associerade med empowerment är exempelvis att

professionella riskerar att arbeta utifrån ett empowermentperspektiv utan att ta hänsyn till människors behov av self-empowerment. Self-empowerment, det vill säga att personer ges möjligheter att själva ta kontroll och makt över sina liv, bör utgå från att göra människor delaktiga och aktiva i sitt eget empowermentarbete, sitt eget sätt att försöka ta kontroll och makt över sina liv. Makt är nämligen inget som kan ges utan något som människor måste få hjälp med att själva kunna ta. Det kan också innebära olika saker för olika människor, det finns alltså inte en specifik väg att gå för att empowerment ska kunna nås. På grund av olika omständigheter kan empowermentarbetet se ut på olika sätt. Av den anledningen är det först och främst viktigt att förstå att empowerment i mångt och mycket handlar om att möjliggöra utrymme för self-help/self-empowerment (Adams, 2003) samt att grunden för alla infallsvinklar och därmed begreppet i sin helhet är en delad positiv syn på människan som ett i grunden aktivt och handlande subjekt som vill och vet sitt eget bästa så länge som rätt förhållanden skapas och finns tillgängliga (Askheim, 2007).

På senare år har en viss form av användande av begreppet blivit allt vanligare. Denna form, empowerment som etablering av motmakt, går ut på synliggöra sambandet mellan individers livssituationer och rådande samhälleliga och strukturella förhållanden. Den kan ses som en reaktion mot dagens allt mer individualiserade samhälle. Centralt är alltså att utgå från att individens position i samhället inte är naturgiven utan bestämd och ett resultat av människoskapta och historiska processer. Samhällsstrukturer innebär för vissa människor en maktlöshet. Just därför är det viktigt att marginaliserade individer först och främst medvetandegörs kring sambandet mellan individ och samhällsstruktur och hur olika former av förtryck faktiskt fungerar. En vidare frigörelse från ett förtryckande system sker enligt den brasilianske pedagogen Paulo Freire genom vad han kallar för ”praxis” som innebär reflexion och handling i förhållande till tillvaron för att förändra den. Reflexion innebär att människor genom dialog med varandra kan nå medvetande om sin situation. Kollektivet kan genom utbyte av erfarenheter enas kring vilken utgångspunkten ska vara för vidare handling.

Samtidigt som möten mellan människor som delar liknande erfarenheter bidrar till en grogrund för motstånd bidrar även kollektivet till en positiv identitetsutveckling. Språkbruket har en viktig funktion i en sådan identitetsutveckling. En sådan utveckling kan utmana den negativa identitet som ett etablerat samt utestängande samhälle tidigare tilldelat gruppen. Begreppet empowerment handlar således, som Askheim beskriver det, om att överföra makt från experter och olika samhälleliga hjälpinstanser till de som hjälpinstanserna riktar sig mot (Askheim, 2007). Men om samhällsstrukturer på olika sätt hindrar människor som upplever sig ha både kompetens, frihet och makt att göra egna val uppstår istället frustration (Rönning, 2007). När ungdomsorganisationer diskuteras kan den maktförskjutning som Askheim talar om tänkas handla om att ungdomsorganisationerna ska få ett större inflytande i diskussionen kring socialt arbete och vilken riktning den bör ta för att bli bättre.

Adams är inne på liknande resonemang som Askheim och Rönning och menar att ett problem med begreppet är att försöka se människor som kapabla att ta kontroll över sina liv samtidigt som de tycks befinna sig i situationer som tycks göra en sådan självkontroll omöjlig. Grunden är att ha en positiv syn på människor som aktiva och handlande subjekt men samtidigt kan vissa omständigheter göra det svårt att se människors möjligheter att vara just det. Det är då lätt hänt att man i

sin roll som exempelvis socialarbetare försöker ”bota” människor som är i behov av empowerment eller hjälpa dem ur sin ”misär”. Men empowerment handlar inte om att på olika sätt ”bota” eller hjälpa människor ur deras ”misär”. Adams menar att empowerment handlar om att få de människor som är i behov av empowerment att känna sig delaktiga och aktiva i sitt empowerment, sin ”resa” mot egenmakt. Han menar exempelvis att om syftet med en organisation är att i samhället bidra med ett slags effektivt empowermentarbete är det viktigt att först och främst få de människor som ingår i organisationen att känna sig delaktiga och aktiva. En individ som ingår i en organisation som sysslar med empowermentarbete måste således först och främst själv känna sig ”empowered”. För att det ska kunna uppnås krävs att individen medvetliggörs om sin egen situation och olika ekonomiska, kulturella, intellektuella och emotionella förtryck vilka kan ha varit betydelsefulla för varför individen från första början upplever exempelvis utanförskap. Utgångspunkten för att en individ ska kunna känna sig ”empowered” är öppen dialog. Den öppna dialogen utan någon form av dominanspåverkan från ena parten kan ses som en slags kommunikationsprocess med vilken det är möjligt att komma åt kunskap och kritiskt tänkande, det vill säga att göra människor medvetna om exempelvis olika förtryckande strukturer (Adams, 2003).

Även om socialarbetarens roll inte är att ”bota” eller hjälpa människor ur sin ”misär” finns det även andra problem som har att göra med empowerment inom ramen för socialt arbete. Askhem, Starrin och Rönning menar att det bland annat krävs en mångdimensionell syn på begreppet empowerment vilket kräver insatser på både makro- och mikronivå. På makronivå i form av att kunna förändra ramar och strukturer, på mikronivå i form av att de individer som berörs måste bli i stånd att kunna se möjligheterna att förbättra sina livssituationer. Ett stort problem för socialt arbete har varit avsaknaden av makroperspektivet. En förklaring kan vara socialarbetarens egenintresse av att upprätthålla status quo och oviljan att lämna ifrån sig en del av sin egen makt och auktoritet vilket skulle kunna innebära en potentiell försvagning av socialarbetarens yrkesroll. En annan förklaring som författarna återger är den nyliberalistiska politiska riktningen i dagens samhälle.

Försvårande administrativa ramar, yrkesmässiga och metodiska infallsvinklar, uppsättningen av värderingar som finns på arbetsplatser eller i det sociala systemet och/eller samhället där det sociala arbetet utförs är andra anledningar och förklaringar till avsaknaden av makroperspektivet. Att tjänstemän dessutom befinner sig i en asymmetrisk maktposition försvårar inställningen till makroperspektivet än mer. Detta är ett stort problem som berör de institutionella begränsningar som det innebär att vara socialarbetare eftersom man befinner sig inom ett spänningsfält mellan de som behöver hjälp och den förvaltning man tillhör. Deras position mellan den offentliga sektorn och medborgarna innebär att relationen mellan tjänsteman och ”klient” präglas av både omsorg och kontroll och därmed potential för såväl empowerment som förtryck. Rollen kräver lojalitet mot både den förvaltning man tillhör samt mot de människor man i sin roll som socialarbetare försöker hjälpa. Att försöka främja och medverka till empowerment kan exempelvis vara svårt när det samtidigt finns krav, regler, förordningar och informella normer som inte är förenliga med vissa former av empowermentarbete. Samtidigt går samhällsutvecklingen i en riktning där en slags individualiserad frihet i nyliberal förpackning idealiseras. Individorienteringen inom den välfärdspolitiska ramen handlar därför om uppmaningar till individuell aktivitet och ansvar för den egna välfärden och att inte ligga andra till last. Friheten ska samtidigt realiseras inom bestämda ramar. Den enskilda klienten anses behöva en fast struktur, kontroll och övervakning för att kunna realisera den individuella

friheten på korrekt sätt. Till exempel måste klienten visa att hen aktivt söker arbete för att kunna få socialbidrag. På så sätt ges myndigheten rätt att avgöra vad som ligger i det individuella intresset. Dagens samhälle värnar helt enkelt om individen, så även inom det sociala arbetet. Fokus ligger på den individuella "klienten" och hens rättigheter och skyldigheter samt interaktionen, mötet mellan hen och socialarbetaren. Det är individen som står i centrum och inte kollektivet (Askheim & Starrin, 2007, Rönning, 2007).

Adams menar att variationen kring vad begreppet empowerment egentligen innebär är ett problem som delvis grundar sig i att det finns flertalet perspektiv kring vad makt är vilket kan göra det svårt att överhuvudtaget enas om varför vissa människor är marginaliserade. Adams menar även att ett för stort fokus på maktens sociala, strukturella och organisationella karaktär och aspekter av den dessutom gör det svårt att se hur individen överhuvudtaget ska kunna utmana de hinder som en viss form av maktbalans i samhället innebär (Adams, 2003). Vad som här är viktigt att problematisera utöver människors positioner i samhället är förhållandet mellan kollektivet och individen. Om ett antal människor anses tillhöra en så kallad marginaliserad grupp finns det en risk i att glömma bort att en sådan grupp består av individer som måste förstås individuellt även om de har liknande och erfarenheter och mycket gemensamt, exempelvis socioekonomisk bakgrund. Det finns helt enkelt en koppling mellan individen och kollektivet som är viktig att diskutera.

Askheim och Starrin menar att det inte är särskilt konstigt att empowerment som en form av motmakt lyfter fram just kollektivet som grund för medvetandegörande, uppbyggande av energi och förändring då samhället blir allt mer individualiserat. Gemenskapens betydelse är central för att individen ska kunna komma ur sin maktlöshet. Det är genom ett aktivt deltagande i en stärkande gemenskap som maktlösheten kan brytas och inte genom en fränkoppling från kollektivet. För de som har viljan att arbeta med ett empowermentperspektiv inom socialt arbete måste fokus helt enkelt vara att förstärka band och skapa allianser med olika intressegrupper och organisationer som arbetar för de människor som är i behov av välfärdens insatser och hjälp. Att använda offentligheten för att exempelvis uttrycka missnöje mot olika politiska beslut och återfärder kan vara ett sådant sätt. Att gå samman med andra som vågar stå upp mot auktoriteten (ifall deras uppfattning stämmer överens med ens egen) är ett annat exempel på strategisk olydnad. I grund och botten handlar det om att våga stå upp mot orättvisor vilket utifrån en paternalistisk tankemodell kan ses som illojalt men något som utifrån ett empowermentperspektiv ses som ett uttryck för solidaritet. Att känna sympati och solidaritet med dem som behöver hjälp är en viktig grund för att ett empowermentbaserat socialt arbete överhuvudtaget ska kunna vara möjligt. Det innefattar således en hög grad av emotionellt arbete. (Askheim & Starrin, 2007).

Erkännande

Honneth menar att begreppet erkännande under 1900-talets andra hälft fick en tydligare ställning från att tidigare i stort sett endast fyllt en viktig funktion inom den praktiska filosofin. Inom såväl feminismen som diskussionerna kring multikulturalism har nämligen idén och den normativa föreställningen att individer eller olika sociala grupper måste erhålla erkännande och respekt i det som skiljer dem från andra blivit allt vanligare och fått allt större uppmärksamhet. En sådan insikt har även lett till en allmän insikt om att sociala förhållanden och

dess moraliska kvalitet inte kan mätas enbart mot rättvisa och rimliga fördelningar av materiella tillgångar. Moraliskt riktigt handlande handlar numer även om hur och som vad subjekt ömsesidigt erkänner varandra. Erkännande kan på så vis ses som en specifik form av moraliskt motiverad konflikt och kamp. För att kunna utveckla en personlig identitet eller positiv relation till sig själv måste människor erhålla ett flerdimensionellt *erkännande* från andra. En positiv relation till sig själv är i sin tur en förutsättning för individuellt självförverkligande (Honneth, 2003).

Honneth menar att det finns ett internt sammanhang mellan moralisk kränkning och förvägrat erkännande. Precis som hos Hegel menar Honneth att människor behöver tre olika former av erkännande för att kunna utveckla en positiv relation till sig själv. Detta är även något som Carl-Göran Heidegren diskuterar i sin bok *Erkännande* (2009). De tre formerna grundar sig dock i motsatsen till erkännande. När motsatsen, det vill säga missaktning eller olika former av moraliska kränkningar och överträdelser begås förstår människor att de kränkts och på så vis upplever de även dessa situationer som situationer i vilka de förvägrats det erkännande de är i behov av eller rent av kräver. De moraliska kränkningarna kan ske på olika plan och just därför behövs det olika former av erkännande på olika nivåer för att inte känslan av förvägrat erkännande ska infinna sig.

Den första formen handlar om vår plikt till emotionell omsorg i våra primärrelationer och hur kärlek i dessa relationer kan innebära erkännande eller ej. Med kärlek menas de ömsesidiga relationer som en människa har gentemot andra. Att känna sig älskad medför en trygghet som är avgörande för huruvida det är möjligt att utveckla ett positivt självförtroende. Den andra formen hänför sig till våra relationer med andra och kännetecknas av en universell plikt av likabehandling. Att bli behandlad på samma sätt som andra innebär att man erkänns som en människa med samma moraliska tillräknelighet som andra. Denna form av erkännande handlar om moralisk respekt, ett slags rättsligt erkännande som innefattar en historisk dimension och handlar om människors möjligheter att kunna se sig själva som individer med de egenskaper som krävs för att delta i samhällslivet. Möjligheterna till sådana egenskaper är beroende av liberala frihetsrättigheter, politiska deltagarrättigheter samt sociala välfärdsrättigheter vilka är avgörande för att kunna utveckla självaktning och självrespekt. Den tredje formen av erkännande handlar om att den enskilde erkänns som en person vars förmågor och prestationer utgör ett värde för andra samhällsmedlemmar, för en konkret gemenskap. Det handlar således om en form av social uppskattning som innebär att uppmuntra, sätta värde på och vara öppen för olika livsformer, med det sagt en slags plikt till intresse, engagemang, lojalitet och solidaritet till människor i en konkret gemenskap. För individen innebär det här möjligheter att kunna känna självuppskattning. De tre formerna av erkännande kan leda till en positiv självrelation. En personlig identitet som präglas av en positiv självrelation möjliggör individuellt självförverkligande (Honneth, 2003, Heidegren, 2009).

Heidegren menar att erkännande och motsatsen till det, missaktning, är något som präglar i princip all mänsklig samvaro och interaktion (Heidegren, 2009). Således är även begreppet viktigt i en diskussion kring socialt arbete och huruvida olika grupper i samhället upplever sig själva som erkända av samhället, det vill säga att samhället lyssnar och tar till sig av olika former av kritik från samhällets medborgare. Det är exempelvis möjligt att diskutera om huruvida det är på grund av ett för litet samhälleligt erkännande som olika sociala rörelser uppstår och olika

organisationer bildas. Heidegren diskuterar Honneths syn på moraliskt motiverade konflikter och kamp och ställer sig frågan om vad som händer när människor förvägras erkännande. En sådan frågeställning kan ha flertalet olika svar. Olika negativa känsloreaktioner eller irrationella utlopp som våld är förstås aspekter som både Honneth och Heidegren lyfter fram. Men när människor kommer till den moraliska insikten om att de med orätt förvägrats erkännande kan olika handlingar som har att göra med motstånd och kamp motiveras. För att den moraliska insikten verkligen ska kunna omvandlas i en form av kamp och motstånd krävs det en social rörelse som kan kanalisera insikten. En sådan social rörelse är möjlig om målsättningarna för kampen är så pass generella, inom en grupp människor, att de kan bilda basen för den kollektiva rörelsen (Heidegren, 2009).

Heidegren diskuterar även en form av tillämpning av erkännande inom ramen för socialt arbete. Han menar att målet för socialt arbete har varit att bidra med omsorg, hjälp och medmänsklighet till de svagast ställda i samhället. Trots detta menar ofta de människor som praktiskt socialt arbete riktar sig mot att de snarare än att bli hjälpta upplever sig bli kränkta och missaktade. Ett vanligt återkommande problem som beskrivs när den här typen av upplevelser diskuteras är att medborgarna inte upplever sig bli sedda som varken värdefulla samhällsmedlemmar eller förmögna att ta ansvar för sina egna liv. Att omsätta erkännandeidealet i praktiken (att få medborgare att känna att de blir sedda, att det de säger om sin situation blir taget på allvar) inom ramen för socialt arbete kräver en kamp som måste föras på två plan. Det gäller att humanisera det välfärdsstatliga projektet samt att återupprätta förtrolighetskunskapen vilken bygger på att man i mötena *ser* varandra. Erkännande är en grundläggande inställning och hållning gentemot andra människor och oss själva som vi inte kan ta för givet utan en inställning och hållning som vi ständigt måste sträva efter att kunna inta, uppnå och upprätthålla (Heidegren, 2009).

Erkännande handlar om såväl ömsesidiga beroenden som kampen för att erhålla erkännande. Heidegren nämner att erkännande inbegriper attityder, gester och handlingar och ställer sig även frågan ”vad gör vi egentligen när vi erkänner en annan människa?” (Heidegren, 2009). En sådan frågeställning innebär att det finns all anledning att verkligen fundera kring vad som är viktigt att tänka på i exempelvis de möten som uppstår inom ramen för socialt arbete. Hur bör en ung människa bemötas för att hen ska känna sig erkänd på det sätt som hen är i behov av? Språket och det vi säger fyller säkerligen en viktig funktion. Det går även att fundera kring huruvida ögonkontakt och vårt sätt att se på människor i ordets rätta bemärkelse kan spela roll för olika former av erkännande. Är det att med hjälp av olika kroppsliga uttryck (exempelvis kärleksfulla kramar) som det är möjligt att bekräfta en person som en fullvärdig människa i syfte att hen ska uppleva självrespekt? Är det genom att fundera kring olika attityder i vårt samhälle som vi lättare kan förstå och se människors olika värden så att de upplever självuppskattning? Heidegren menar att det inom olika samhällen och under olika perioder finns olika institutionaliserade erkännandeordningar (2009). Att problematisera vårt samhälles erkännandeordning skulle kunna vara ett sätt att förstå erkännande som en kamp för olika grupper i samhället samt en förståelse för människors olika behov av olika former av erkännande.

URVAL, AVGRÄNSNING OCH ETISKA ÖVERVÄGANDEN

I min studie har jag valt att undersöka ungdomsorganisationerna Hassela Ungdomsrörelse (häriifrån och framåt förkortat H.U.R) och Hela Malmö. De är två olika organisationer men som har mycket gemensamt och som också har med varandra att göra. De ingår exempelvis båda i nätverket Ett Enat Malmö som på initiativ av Institutionen för socialt arbete vid Malmö Högskola är en samlingsplats för socialarbetare, eldsjälur och organisationer (Karlsson, 2014). Att organisationerna har mycket gemensamt har påverkat resultatet i en viss riktning. Framförallt har det genererat en bredd och en tydlighet i vad organisationerna kan sägas innebära och betyda för barn, ungdomar och unga vuxna i stort och hur och varför de arbetar som de gör samt hur de själva ser på sin roll i samhället. Jag valde att kontakta just dessa organisationer eftersom representanter från dem medverkat under seminarier under min utbildning. Jag hade kunnat välja att endast fokusera på en av organisationerna men kände att de tillsammans skulle kunna ge mig underlag för en djupare och mer komplex bild av organisationerna samtidigt som fler än två hade varit för många att hantera.

Totalt har sex personer intervjuats, fyra från H.U.R och två från Hela Malmö. Att fördelningen är ojämn beror främst på att en stor del av Hela Malmös arbete berör barn vilka hade varit svåra att intervjua på grund av etiska principer. I varje organisation har en nyckelinformant intervjuats. Med nyckelinformant menas en person som kan sägas vara extra betydelsefull för forskaren. Även om det är viktigt att inte endast förlita sig på deras syn har de ofta en stor kännedom om det som studeras och de kan se till att forskaren får kontakt med både andra personer, situationer och händelser som kan vara viktiga för forskningens skull (Bryman, 2011). De två nyckelinformanterna har varit med sen organisationerna skapades och har därför en stor insyn och kunskap om organisationerna och socialt arbete. De andra informanterna har också varit oerhört betydelsefulla eftersom de bland annat kunnat berätta om vad det var som gjorde att de ville bli en del av organisationerna. Jag tänker mig att mitt urval av intervjupersoner på så sätt har gett mig flera perspektiv på vad det är som gör organisationerna till det de är.

Inom all form av forskning finns det ett antal etiska principer att ta hänsyn till. Principerna bör ses som riktlinjer och inte som något som måste följas till punkt och pricka. Informationskravet handlar om att de som studeras måste få veta att det är frivilligt att vara med. Även syftet och vilka moment som ingår i forskningen ska framgå för deltagarna. Ett liknande krav berör samtyckeskravet vilket innebär att deltagare själva får bestämma över sin medverkan. Med konfidentialitetskravet menas att uppgifter om de personer som ingår i undersökningen måste förbli konfidentiella. Slutligen handlar nyttjandekravet om att det insamlade materialet endast får användas för forskningens skull (Bryman, 2011). Under studiens gång har jag både under intervjuer och observationer varit tydlig med mitt syfte och vem jag är och att det är möjligt att när som helst hoppa av. Trots att deltagarna i studien inte tyckt det varit speciellt viktigt att vara anonyma har jag valt att presentera dem med falska namn och inte heller beskriva dem särskilt mycket. Deras berättelser och uppfattningar om organisationerna, samhället och socialt arbete är intressanta och viktiga oavsett vem de är. Dock har de två nyckelinformanterna med deras godkännande och via överenskommelse presenterats lite närmare, bland annat med namn. Det är två personer som

figurerat i såväl akademiska som mediala kretsar och som är vana vid att vara i någon form av fokus kring debatten om socialt arbete och som därför inte har några större problem med att hantera den rollen. De är och har varit väldigt betydelsefulla och viktiga ansikten utåt för organisationerna och det skulle kännas konstigt att dölja vem de är.

METODOLOGISKA STÄLLNINGSTAGANDEN

Jag har försökt förstå den sociala verklighet som jag undersökt på samma sätt som de aktörer jag studerat. Sociologen Alan Bryman (2011) menar att man som forskare med hjälp av kvalitativ metod har lättare att försöka närma sig och förstå en djupare förståelse av ett visst samhällsfenomen än vid användande av kvantitativ metod (Bryman, 2011). Av den anledningen har jag valt att utgå från den kvalitativa metodinriktningen. En kvalitativt inriktad forskare har en vilja att förstå en social verklighet på samma sätt som de aktörer som rör sig inom denna verklighet. Det är i ett direkt samspel med de aktörer man som forskare intresserar sig för som forskaren kan ta del av deras sociala värld för att sedan kunna reflektera över den (Bryman, 2011). På liknande sätt har min tanke och min förhoppning varit att kunna delta i den typen av direkta samspel med olika aktörer inom de ungdomsorganisationer jag är intresserad av för att kunna närma mig en djupare förståelse av varför de valt att lägga så pass mycket tid och en så stor del av sina liv på att synliggöra samt försöka nå lösningar till de sociala och samhällseliga problem som (marginaliserade) ungdomar i Malmö upplever.

Jag presenterar samt diskuterar nedan grundläggande och viktiga aspekter för kvalitativ metod. Inom all akademisk forskning behövs inslag av kritiskt tänkande för vilket det finns all anledning att diskutera vad som kallas för kritisk samhällsvetenskaplig metod. I studien har jag använt mig av etnografiska inslag i form av deltagande observation samt en tematiskt öppen intervjuteknik vilket även kommer att diskuteras. I diskussionen använder jag mig utöver Alan Bryman av ett flertal författare som ger sin syn på kvalitativ metod (Philip Lalander, Les Back, Katarina Sjöberg, Sven-Åke Lindgren, Mike Crang och Ian Cook samt Mats Alvesson och Stanley Deetz).

Kvalitativ metod

En första viktig poäng i forskningssammanhang handlar om att forskaren själv måste vara intresserad av det hen vill studera (Sjöberg, 2008). Som nämnts är jag intresserad av ungdomsorganisationerna H.U.R och Hela Malmö och deras roll inom ramen för socialt arbete. Sociologen Back redogör i *The Art of listening* (2007) för hur sociologin har en förmåga att förstå och problematisera det vardagsliv som människor upplever. Den har förmågan att koppla människors livsberättelser till större samhällseliga, politiska, sociala, ekonomiska och historiska strukturer. För att sådana kopplingar överhuvudtaget ska kunna göras måste forskaren, menar Back, för det första återuppliva sitt engagemang med den sociala värld som forskaren tar plats i (Back, 2007).

För mig har det således handlat om att i viss mån befinna mig på fältet och skapa relationer med personer som har kopplingar till de ungdomsorganisationer jag intresserar mig för. Lalander menar bland annat att det är just via relationer som kunskap skapas eftersom det i möten människor emellan finns möjligheter för

historier och berättelser att utbytas. Genom relationer kommer jag som forskare närmare de människor jag intresserar mig för. Det är annars lätt hänt att fokus hamnar på skillnader mellan den grupp man själv tillhör och den grupp som de som studeras tillhör (Lalander, 2009).

För egen del överraskades jag en aning över hur pass enkelt det var för mig att ganska snabbt få en så bra kontakt med olika personer inom organisationerna att jag exempelvis relativt fort tilläts vara med under aktiviteter och möten. En stor anledning till detta tror jag har att göra med organisationsmedlemmarnas sätt att vara. Det finns en väldigt kamratlig stämning inom organisationerna och mitt intresse för deras arbete samt deras öppenhet mot människor som verkar intresserade av deras arbete (i det här fallet jag) verkar ha betytt en hel del för de relationer som skapats. Jag tror även att jag på grund av att jag tillhör den generation som flertalet av de jag träffat tillhör har haft en viss betydelse för att det gått relativt smidigt att närma mig och bekanta mig med de personer som är verksamma inom organisationerna. Att begrepp som solidaritet och gemenskap är ständigt återkommande i organisationernas sätt att arbeta kan också vara en anledning för varför relationer kunnat skapas utan större problem då de är begrepp som även jag sätter ett högt värde på. Att relationer skapats under studiens gång har gjort att den annars potentiella uppdelningen mellan forskare och subjekt tunnats ut vilket medfört ärliga försök att på allvar försöka nå en djupare grad av förståelse och komplexitet av de personer som arbetar inom organisationerna, snarare än antaganden om dem. Annars är det som Back skriver lätt att missa viktiga aspekter i de människors liv man som forskare intresserar sig för (Back, 2007). Att träffas och skapa relationer med aktiva inom organisationerna har således varit en nyckel för hur jag har kunnat få en inblick i hur dessa ungdomsrörelser arbetar och varför de arbetar som de gör. Vad som dock är viktigt att beakta i skapandet av sådana relationer är att i sin roll som forskare inte inneha en övertro på sin egen förmåga att tolka och förstå.

Centralt för kvalitativ forskningsmetod är att förstå essensen av den subjektiva upplevelsen. När forskare använder den kvalitativa forskningsmetoden är det i syfte att bilda sig en djupare förståelse av det som studeras. Det handlar om att låta den verklighet som studeras hjälpa forskaren att förstå den. Forskaren betraktar människornas handlingsmönster och deras ageranden, men forskaren måste även låta de som studeras själva få sätta agendan för vad som är viktigt i studien (Sjöberg, 2008). Det är först när man som forskare förstår att man faktiskt förhåller sig subjektivt till det som studeras som det blir möjligt att omformulera den gängse problematiseringen av det subjektiva inom vetenskapsforskning. Det blir istället ett verktyg för en vidare förståelse (Crang and Cook, 2007). Detta innebär att jag som forskare måste förstå att jag i mitt möte med det jag studerar även är med och skapar den sociala verklighet som jag studerar. Rönen i forskningen är resultatet av ett dialektiskt möte mellan forskare och det som studeras. De ligger inte där färdiga från början att samlas ihop av forskaren. Om man som forskare inser och förstår betydelsen av en sådan utgångspunkt och undviker att tänka på verkligheten som något som är möjligt att betrakta objektivt ökar möjligheten att använda den subjektiva rollen för att förstå den sociala verklighet som studeras. (Crang and Cook, 2007). Det har därför varit viktigt för mig att hitta en balans mellan närhet och distans. Det är omöjligt för mig att nå en djupare förståelse av den komplexitet som verkligheten utgör om jag distanserar mig för långt från de personer jag talar och umgås med för att förstå organisationerna. Samtidigt har den närhet som jag syftar att inta till de personer som jag intresserar mig för inte varit helt oproblematiserbar utan snarare något som

jag ständigt måste vara medveten om och ta ställning till i min analys av de resultat jag finner under studiens gång.

Generaliseringsaspekt

Den främsta kritiken mot kvalitativ metod är generaliseringsaspekten. Kritiker till denna forskningsmetod menar att det är svårt att generalisera utöver den situation som i forskningen studeras. Resonemangen går ut på att ett fåtal fall inte kan vara representativt för mer än just de fallen som studeras. Men å andra sidan handlar inte kvalitativ forskning om att generalisera till population utan till teori (Bryman, 2011). Generalisering sker alltså i förhållande till de teorier som används. Genom väl övervägd bedömning och logisk argumentation är det möjligt att nå generaliserbarhet (Lindgren, 2008). En annan kritisk synpunkt är den att det är svårt att replikera de undersökningar som görs inom den kvalitativa forskningen. Detta eftersom undersökningen till stor del beror på själva forskaren och dennes uppfinningsrikedom. Kritiker menar alltså att den kvalitativa forskningsmetoden förhåller sig *för* subjektivt till det som studeras (Bryman, 2011). Samtidigt är det genom just denna subjektivitet som det är möjligt att på ett djupare plan försöka förstå människors upplevelser av saker och ting. Det traditionella, positivistiskt objektiva vetenskapsidealet skapar i motsats till detta inte möjlighet att söka och nå detta kunskapsdjup. Min roll som forskare handlar, så länge som jag rör mig inom den kvalitativt vetenskapligt metodologiska forskningstraditionen, om att se, lyssna till, uppmärksamma och förstå de människor som jag möter, inte som objekt utan som subjekt. Med detta subjektiva forskarförhållningssätt har det varit viktigt att hela tiden även förstå att jag själv är en del av själva forskningsprocessen. Det är mina tolkningar av det jag sett och förstått via samtal och olika former av deltagande observationer som avgjort vilken riktning studien tagit.

Kritisk samhällsvetenskaplig metod

Alvesson och Deetz (2000) menar att kritisk samhällsvetenskaplig metod utgår från kritiska och postmodernistiska samhällsteorier. De stämmer inte alltid överens med varandra men det finns en utmaning i att försöka förena dem i ett slags konstruktivt förhållningssätt eftersom båda inriktningar har mycket att bidra med. Båda uppmärksammar sociala/historiska/politiska konstruktioner av kunskaper, människor samt sociala relationer och båda vill synliggöra makt- och dominansperspektiv. Ett problem med den kritiska samhällsvetenskapliga metoden har varit bristen av empiriska undersökningar. Det finns således en utmaning i att försöka förena de här olika teoriinriktningarna och göra empiriska undersökningar mot bakgrund av dessa teorier (Alvesson & Deetz, 2000). Min uppgift har alltså varit att försöka förena och hitta samband mellan mitt empiriska material och de delvis samhällskritiska teorier som jag utgått från.

Själva forskningsförfarandet skiljer sig inte i någon större bemärkelse från andra kvalitativa forskningsinriktningar men innehållsmässigt riktas fokus och uppmärksamhet mot situationer, idéer, processer etcetera som kan sägas vara präglade av diskursiv slutenhet, det vill säga när uttryck tas för givna och dominerar inom ett visst område (Alvesson & Deetz, 2009). Den kritiskt samhällsvetenskapliga metoden går alltså ut på att kritiskt granska olika aspekter av samhället. En sådan aspekt kan tänkas beröra ungdomsorganisationers inflytande inom ramen för socialt arbete. För mig har det exempelvis varit intressant att försöka förstå huruvida H.U.R och Hela Malmö ges utrymme att göra sin röster hörda för att på så sätt möjliggöra sina chanser att förändra och

utveckla socialt arbete med fokus på ungdomar. Den diskursiva slutenhet som Alvesson och Deetz talar om skulle kunna tänkas vara det att det endast är yrkesverksamma och politiker samt forskare och akademiker som ges verkligt utrymme att tala om problem som ungdomar runt om i landet stöter på. Rollen som kritisk forskare handlar om att skapa förutsättningar för ett öppet samtal mellan olika sociala aktörer och forskningsverksamheten bör vara öppet partecipatorisk. Öppenhet och delaktighet är alltså viktiga inslag. I denna form av forskningsverksamhet existerar tre slags olika element; insikt, kritik och transformativ omvärdering (Alvesson & Deetz, 2009).

Insikt beskrivs som nära anslutet till de tolkningar man gör av ett fenomen. Fokus riktas dels mot undersökningspersonernas erfarenheter men även och kanske framförallt mot olika former av socialt liv som genererar de erfarenheter som undersökningspersonerna faktiskt erfar för att kunna förstå det komplexa som vid första anblick kan verka enkelt och självklart. Insiktsaspekten går således ut på att även synliggöra så kallade osynliga samhällsstrukturer och ifrågasätta strukturer som annars tas för givet. Sådana tolkningar riskera å andra sidan att bekräfta en viss redan vald synvinkel och sätta en viss teoretisk prägel på det fenomen som studeras. Att hålla sig inom en ram och en viss teori är en möjlighet men detta kräver även ett kritiskt förhållningssätt till just det valet (Alvesson & Deetz, 2000). Insiktsaspekten har för mig i mångt och mycket gått ut på att förstå varför H.U.R och Hela Malmö behöver finnas till och även hur och vilket sätt de arbetar för att lösa diverse samhällsproblem.

Den kritiska aspekten handlar om att på ett kritiskt sätt kunna synliggöra mer eller mindre dolda politiska, ekonomiska och sociala strukturer, till exempel strukturer som i en historisk kontext kan ha verkat som naturliga där vissa grupper gynnas medan andra missgynnas. I sin historiska kontext kan dessa makt- och dominansstrukturer reproduceras och den kritiska aspekten går ut på att dekonstruera sådana tillstånd för att påvisa hur vissa grupper av människor negligeras av dem. Forskarens teoretisk förståelse styr studien vilket forskaren måste vara tydligt med att förmedla men efter ett väl genomfört forskningsarbete går det åtminstone att peka på mer övergripande förhållanden som förklaring till varför saker och ting är som de är. På det viset är det möjligt att även bidra till en kritik av rådande samhällsstrukturer (Alvesson & Deetz, 2000). För min del har denna aspekt handlat om att belysa de problem som ungdomsorganisationerna stöter på i sitt vardagliga arbete och att försöka förstå varför och hur de uppstår.

Transformativ omvärdering går ut på att utifrån både insikt och kritik försöka skapa nya möjligheter att förhålla sig till den sociala världen. Av den anledningen är det naturligtvis självklart viktigt att som forskare knyta an till det som undersökningspersonerna ger uttryck för. Dialogen mellan forskare och undersökningspersoner är väldigt viktigt eftersom resultatet av den kan tänkas inspirera till nya praktiker och nya sätt att se på social interaktion. Att öppna upp för diskussion och i samtal mellan forskare och samhällsmedlemmar försöka förstå vari problematiken ligger och hur det är möjligt att bäst konfrontera denna problematik är centralt för transformativ omvärdering (Alvesson, Deetz, 2000). Den transformativa omvärderingsaspekten av kritisk samhällsvetenskaplig metod är den svåraste men samtidigt den mest utmanande. För min del har denna aspekt gått ut på att i samtal med medlemmar ur organisationerna försöka komma underfund med hur det är möjligt att arbeta vidare för att få dem mer inkluderade i debatten kring socialt arbete med fokus på barn, ungdomar och unga vuxna. Även

hur det är möjligt att utifrån olika perspektiv arbeta socialt med barn, ungdomar och unga vuxna har med transformativ omvärdering att göra.

Intervju och deltagande observation

För att kunna besvara mina frågeställningar har jag intervjuat sex personer i organisationerna samt deltagit vid aktivitetsdagar och möten. Under dessa intervjuer och observationer har jag försökt täcka av olika områden som kan hjälpa mig att förstå olika aspekter av ungdomsorganisationerna och deras arbete utifrån de frågeställningar jag har.

Mina intervjuer skulle kunna liknas vid kvalitativa intervjuer vilka Alan Bryman (2011) menar överlag kan ses som flexibla och som tillåter den intervjuade att röra sig i olika riktningar beroende på vad den intervjuade har att berätta (Bryman, 2011). Intervjuerna kan nästan ses som samtal där den intervjuades berättelser leder samtalet framåt. Det man som forskare eftersträvar är detaljerade och fylliga svar.

Angående intervjuer diskuterar Alvesson och Deetz (2000) några utgångspunkter för kvalitativ forskning och mer specifikt kritisk forskning. De menar att man som intervjuare måste tänka på både socialt sammanhang och det språk som används under intervjusituationen. Allt intervjumaterial kräver alltså en hög grad av kritisk reflektion. Det finns inga rena data och materialet måste tolkas utifrån föreställningen att den intervjuade inte bara följer ett visst skript eller söker göra intryck. En hög grad av anpassningsförmåga behövs för att undvika självzensur och försiktighet från den intervjuade. Att under forskningsprocessen lära sig mer och mer om det som man i forskarrollen är intresserad av innebär en ökad kunskap som kombinerat med ett utvecklande av tillit är oerhört gynnsamt för forskningen (Alvesson & Deetz, 2000).

Under intervjuerna har jag utgått från en del övergripande frågeställningar som främst handlat om frågor som; vad, varför, hur och i vilket syfte ungdomsorganisationerna arbetar som de gör. Den typen av övergripande frågeställningar har lett intervjuerna in i mer öppna samtal. I dessa har arbetsmetoder samt de samhällsproblem som organisationerna ställs inför, hur de uppkommer och vad de beror på diskuterats på ett ostrukturerat sätt. Frågeställningarna har varit väldigt öppna och svaren har kunnat bli hur långa som helst. Det viktiga i själva analysarbetet har varit att försöka upptäcka det intressanta i vad som sägs för att kunna tolka det mot bakgrund av de teorier jag utgår från. I de fall svaren inte blivit utförliga har olika följdfrågor använts för att få igång samtalen. Jag har även diskuterat hur medlemmar i organisationerna ser på att vara resurser i samhället eller möjligheterna att bli än större resurser inom ramen för socialt arbete. Vad är det för kunskap som de och ingen annan verksamhet (såväl privat som offentlig sektor) har?

Eftersom intervjupersonerna befinner sig i olika livssituationer och har olika personliga berättelser och erfarenheter har intervjuerna även varierat. Det här ser jag inte som ett problem utan något som just gjort det möjligt för mig att fånga olika aspekter av organisationerna och deras arbete samt hur de ser på sin roll i samhället. Vissa av de jag intervjuat har exempelvis en längre erfarenhet av

socialt arbete än andra. Vissa har tillhört organisationerna en längre tid än andra men det betyder inte att vissa intervjuer varit mer intressanta än andra.

En del samtal har handlat mycket om vad ungdomsorganisationerna gör och vad de har för mål samt synen på socialt arbete överlag och vilken roll och funktion ungdomsorganisationen fyller eller skulle kunna tänkas fylla. Andra intervjuer har handlat mer om de intervjuades personliga berättelser och erfarenheter vilket gjort att jag kunnat få en inblick i vad H.U.R och Hela Malmö egentligen betyder och kan innebära för unga vuxna, hur de når de människor som verksamheterna är riktade mot. Deras berättelser har gjort det möjligt för mig att förstå hur ungdomsorganisationerna på sitt sätt lyckas nå ut till barn, ungdomar och unga vuxna och få dem att bli engagerade, delaktiga och aktiva i samhällsfrågor som berör dem.

Presentation av informanter

Nicolas Lunabba har sen bildandet av Hela Malmö varit väldigt engagerad och aktiv inom organisationen. Han var den som jag presenterade mig för först under något som kallas för Sommarakademin som hölls av Ett Enat Malmö i början av september 2014. Genom honom fick jag goda möjligheter att få kontakt med fler personer inom Hela Malmö men även andra personer som har koppling till ungdomsorganisationer, bland annat H.U.R. På så sätt har han fungerat som en slags nyckelinformant. Utöver den hjälpen har han givetvis haft mycket att dela med sig av kring Hela Malmös verksamhet, hur och varför de arbetar som de gör men även hans personliga syn på vad det är som gör att Hela Malmö lyckas med sitt arbete och hans syn på socialt arbete överlag.

Daniel Diaz har lång erfarenhet av socialt arbete och stor kunskap kring ämnet. Utöver stor erfarenhet av att jobba inom Hasselarörelsen var han även med och skapade Hassela Movement vilket sedermera ledde till skapandet av H.U.R. Han är drivande i H.U.R och har därför både kunskap, insyn och åsikter om organisationen och samhället vilket varit både intressant, inspirerande och viktigt för min förståelse för organisationen och deras roll i samhället. Han var den första jag träffade inom Hasselarörelsen och har likt Nicolas fungerat som ytterligare en nyckelinformant för min studie.

Sean är liksom Nicolas väldigt aktiv och drivande inom Hela Malmö. Han har framförallt varit med och byggt upp Mötesplats UMIS som är ett tvärasektorellt samarbete mellan Hela Malmö och Förebyggarsektionen vars syfte är att utifrån ungas behov skapa förutsättningar för social delaktighet, fysisk aktivitet och personlig utveckling för barn och ungdomar (8-15 år) och ledare/mentorer (16-35 år). Med Sean har jag framförallt diskuterat hans uppfattning om deras roll i samhället och huruvida samarbeten kan göra skillnad då han i sitt arbete med Mötesplats UMIS har erfarenhet och kunskap kring sådana aspekter.

Nora, Elliot och Paolo har alla tre gått Hassela Movements ledarskapsutbildning och är numer aktiva inom H.U.R. Nora berättade under min intervju med henne mycket om skillnader mellan skolan och den utbildning som Hassela Movement erbjöd och vad det är som gjort att hon blivit engagerad i rörelsen. Elliot har berättat mycket om vad Hassela betytt för honom som person.

Under min intervju med Paolo gav han sin bild av gemenskapen som finns i H.U.R och hur den är ett underlag för engagemang.

Etnografi

Även om intervjun som metod har varit min viktigaste källa till kunskap så har även etnografiska inslag i form av deltagande observation gett mig en ökad förståelse för organisationerna. De etnografiska inslagen i studien har således fungerat som komplement till de intervjuer jag genomfört.

Etnografi och deltagande observation brukar innebära ett långvarigt engagemang från forskarens sida och något som pågår under en längre tid för att forskaren ska kunna iaktta, lyssna på och samtala med de som studeras för att närma sig en förståelse av dem och den kultur som gruppen eller exempelvis organisationen ger uttryck för (Bryman, 2011). I mitt fall har inte riktigt den tidsaspekt som krävs för ett "riktigt" etnografiskt arbete funnits men jag menar ändå att det är möjligt att arbeta med etnografiska inslag genom att exempelvis närvara och delta vid olika aktiviteter och möten. Genom att ha varit närvarande under sådana tillfällen har det varit möjligt att som Johansson och Lalander (2012) uttrycker det lära känna informanternas sociala miljöer vilket gör det möjligt att bilda sig en förståelse för den grupp människor som studeras (Johansson, Lalander, 2012).

Organisationerna och dess medlemmar har under de tillfällen jag varit närvarande vid aktiviteter och möten känt till min roll som forskare vilket Bryman beskriver som deltagare-som-observatör. Det finns en risk att man som forskare utöver att observera även deltar under aktiviteterna. Det kallas för "going native" och innebär att man överidentifierar sig med de människor som studeras och den verksamhet som bedrivs och på så sätt riskerar att glida ifrån rollen som forskare (Bryman). En viss grad av "going native" är något som jag själv har kunnat känna igen mig i men det är samtidigt något som gjort att jag lättare kunnat förstå den socialkulturella miljön i organisationerna.

En stor del av Hela Malmös arbete riktar sig mot barn och av den anledningen har deltagande observation som metod framförallt fyllt en viktig funktion i min förståelse av hur Hela Malmö arbetar med både barn men även med unga ledare som praktiserar de kunskaper de fått via verksamheter kopplade till Hela Malmö. Deltagande observation har även varit betydelsefull i min förståelse av H.U.R då jag exempelvis under möten fått tillfälle att se hur deras organisatoriska arbete går till. Att närvara vid ett möte gav mig exempelvis en bild av H.U.R som en väldigt demokratisk ungdomsrörelse vilket bekräftade det som flera av medlemmarna uttryckte under intervjuerna. Att vara närvarande och observera har gett mig chansen att leta efter saker som sagt under intervjuer för att undersöka om det finns en överensstämmande bild av det som olika personer i de båda organisationerna säger och det som faktiskt sker under möten och aktiviteter. Det finns helt enkelt ett metodologiskt samband mellan intervjutekniken och observationstekniken vilken gjort det möjligt att nå en djupare förståelse av organisationerna.

Alvesson & Deetz (2000) menar att etnografiska inslag kan förbättra intervjuerna även om det finns en risk att den kritiska analysen försämras på grund av att man helt enkelt överväldigas av alla intryck. Av den anledningen kan det vara värt att

rikta fokus mot olika situationer i en så kallad partiell etnografi: fokusering på situationen (Alvesson, Deetz, 2000). För egen del har mitt etnografiska arbete oftast haft den här karaktären. Jag har varit närvarande och deltagit vid olika specifika aktiviteter och möten. Nackdelen kan tänkas vara att fokus på en särskild händelse även innebär att händelsen är begränsad vad gäller tid, rum och representativitet. Fördelen med att tolka en särskild situation och händelse är att det är möjligt att förvärva en visserligen begränsad men samtidigt djup och klagörande insikt om vissa aspekter av de sociala relationerna och processerna i organisationerna (Ibid). Genom att rikta fokus mot olika specifika aktiviteter vid olika tidpunkter har min förhoppning varit att på så vis närma mig en djupare förståelse av organisationerna och deras arbete.

Anteckningar har gjorts både på plats samt efter olika deltagande observationer. För mig har den deltagande observationen fungerat som ett sätt att undersöka förhållandet mellan det som sagts i intervjuer och det som skett under vissa aktiviteter. Vidare har även de etnografiska inslagen i min forskningsprocess inneburit en förståelse av hur organisationerna rent praktiskt arbetar utifrån delaktighetsprinciper för att skapa intresse hos och inspirera barn, ungdomar och unga vuxna att aktivera sig inom olika typer av verksamheter som har med organisationerna att göra. Under aktiviteter och möten har jag exempelvis fokuserat på både språkligt och kroppsligt bemötande för att förstå hur organisationerna gör för att synliggöra och bekräfta barn, ungdomar och unga vuxna.

PRESENTATION AV ORGANISATIONERNA

I följande avsnitt presenteras ungdomsorganisationerna H.U.R och Hela Malmö lite närmare. I presentationen utgår jag främst från två artiklar i magasinet Nic som är en ”icke-kommersiell skrift om (gatu-)kultur, social ekonomi och livet själv”. I båda artiklarna beskriver en representant från de båda ungdomsorganisationerna sina bilder av verksamheten. Även material hämtat från hemsidor, intervjuer, verksamhetsbeskrivningar presenteras för att kunna ge en slags kortare, sammanfattande bild av vad organisationerna gör i sitt praktiska arbete, till exempel i form av tillhandahållande av aktiviteter för barn eller ledarskapsutbildningar för unga vuxna. Avslutningsvis kommenterar jag organisationerna utifrån hur de beskrivit sin verksamhet samt lämnar en slags introduktion till hur jag har tänkt att intervjuer och observationer ska kunna hjälpa mig att förstå organisationerna på ett djupare plan i nästa kapitel som består av material/analys.

Hassela – Hassela Movement – Hassela Ungdomsrörelse (H.U.R)

H.U.R fick för 2014 medel från dåvarande Ungdomsstyrelsen, numera MUCF, för att stärka och stötta den sociala mobilisering som påbörjats. De som varit med och drivit fram H.U.R har alla gemensamt att de är unga vuxna och att de deltagit i Hassela Movements utbildning till barn- och ungdomscoacher. Hassela Movement är en del av Hasselarörelsen och startades för att ge unga människor mellan 15 och 24 chansen att utbilda sig till barn- och ungdomscoacher. Intresset för sociala frågor växte under utbildningstiden vilket blev startpunkten för etableringen av H.U.R. De flesta av de involverade arbetar idag med barn och

unga i olika yrkesroller (mentorer, coacher, elevassisternter, kontaktpersoner, fritidsledare eller socialarbetare) (Hassela Ungdomsrörelse, Hassela Movement).

I Magasinet Nic från hösten 2014 skriver Diaz att Hassela Movement är ett arbetsmarknadsprojekt som drivs av föreningen Hassela Helpline. Under två års tid hade de, för tiden då artikeln publicerades, utbildat unga vuxna som befinner sig utanför arbetsmarknaden och som är intresserade av sociala frågor till barn och ungdomscoacher.

Utbildningen består av en teoretisk bildningsdel samt en praktisk lärandedel. Under det teoretiska momentet är syftet att skapa en plattform för de unga vuxna att uttrycka sina åsikter och att i ett sådant utbyte av åsikter utbyta så mycket kunskap som möjligt. De arbetar även med att gå igenom olika metoder samt träning och kunskaper i användande av relationsfrämjande pedagogik.

Under den praktiska delen får de unga vuxna chansen att möta ungdomar på olika arenor. De har haft samarbeten med skolor, fritidsgårdar, föreningar, mötesplatser och boende för ensamkommande vilket utöver möjligheterna att få arbeta med och träffa ungdomar gett dem en inblick i hur de olika verksamheterna bedrivs i de städer som praktikerna tagit plats i. Det arbete som coacherna fått göra är bland annat att ha individuella samtal, kill/tjej-grupper, utformandet av aktiviteter, finnas till hands under rasterna, finnas till i specifika klassrum, arbeta med värdegrundsfrågor och skapa event.

Ur Hassela Movement och på initiativ av alla unga vuxna som utbildat sig till coacher har H.U.R växt fram, bland annat på grund av att man inom rörelsen ville lyfta fram andras och ungas röster eftersom dessa utsätts för en rad olika orättvisor idag. Genom att skapa nya plattformar, möjligheter, seminarier, trygghetsvärdar kunskap med mera vill Hassela Ungdomsrörelse lyfta fram och problematisera orättvisorna. Värdegrunden bygger på: ”Engagemang, Solidaritet, Relation och Förebildskap” (Diaz, 2014).

Intervjuer och observationer

Den första intervjun gjordes med Daniel. Under den fick jag en omfattande bild av vad det är organisationen gör, vad de vill, hur de arbetar och varför de arbetar som de gör. Intervjuerna med Nora, Paolo och Elliot har gjort att jag kunnat få ta del av berättelser som handlar om varför och hur de involverats och inkluderats i Hassela och dess ungdomsrörelse vilket betytt väldigt mycket för min förståelse av hur organisationen lyckas nå unga vuxna. Utöver detta har även intervjuerna fått mig att förstå hur och varför organisationerna arbetar som de gör samt vad de tycker om sin roll i samhället. Även deltagande observationer har varit viktiga för att bland annat få en känsla för den gemenskap som präglar organisationen och rörelsen. Jag har exempelvis varit närvarande under ett möte samt andra tillfällen då medlemmar varit samlade.

Hela Malmö

Lunabba skriver i magasinet Nic från hösten 2014 att ungdomsorganisationen Hela Malmö startade som ett skolprojekt av Malbas basket 2004. Syftet var att erbjuda mellanstadieelever i Malmö ett bredare och ett mer tillgängligt utbud av

idrottsaktiviteter och att ge barnen möjligheter att träffa unga vuxna förebilder samt att genom de olika evenemang som organisationen tillhandahåller skapa möten barn och skolor emellan.

Sen 2004 har arbetet fortsatt på samma inslagna väg och idag arbetar de även med en rad olika projekt och verksamheter inom vitt skilda områden, från bakset och dans till ungdomsevenemang och litteraturprojekt, vilka alla skapats utifrån deltagarnas behov och organisationens unga ledares kompetenser och erfarenheter. Tanken är att organisationen behövs eftersom den fyller en viktig funktion när exempelvis skola, föreningsliv samt kommunens olika satsningar och projekt inte har räckt till.

Det finns ett problem med att barn och ungdomar ofta uttrycker skolans svårighet att skapa förankringar i vardagen och att det traditionella föreningslivet samt olika offentliga mötesplatser – delvis på grund av nedskärningar, bristande resurser men även alltför förlegade metoder – inte tillgodoser deras behov. Samma problem anses gälla för kommunen. På grund av alltför byråkratiska strukturer, komplicerade bestämmandeprocesser men även bristande kompetens gör att kommunen inte hänger med i utvecklingen. Därför arbetar Hela Malmö med deltagarinflytande och med att skapa relationer där individer känner sig sedda och hörda men även behövda. Det här har att göra med barn och ungas rättigheter och organisationen anser att det är upp till vuxna i samhället att skapa förutsättningar för att det ska kunna ske. Av den anledningen tror organisationen på samarbete, såväl tvärsektorielt som individer emellan. Tillsammans blir man starkare. Det måste få finnas ett utrymme för att erkänna varandras styrkor och tillvarata den positiva kraft som finns i Malmö, annars kommer problemen bestå (Lunabba 2014).

I början var den målgrupp som Hela Malmö vände sig till barn. På senare år har de även börjat arbeta mot en annan målgrupp, unga vuxna som kan vara allt ifrån 16 år gamla till 35, 40 år gamla. Via bland annat mötesplats UMIS anordnar Hela Malmö en rad olika projekt och verksamheter som har att göra med allt från dans, fotboll och basket till skrivprojekt, ledarskapsutbildningar samt andra nätverk och samarbeten i syfte att få så många barn, ungdomar och unga vuxna att känna att de tillhör samhället.

Intervjuer och observationer

Intervjuerna har framförallt kretsat kring hur och varför de arbetar som de gör samt vilken roll de anser sig ha i samhället. Även vikten av samarbeten mellan olika organisationer samt institutioner har diskuterats. Diskussionen har också kretsat kring vad det är organisationen egentligen gör och lyckas med för att nå ut till de barn, ungdomar och unga vuxna som deras verksamheter riktar sig mot. För att förstå den aspekten av organisationen har deltagande observationer varit väldigt betydelsefulla. Under dem har jag kunnat se och förstå det som sagts under intervjuerna.

EMPIRI OCH ANALYS

I det här avsnittet är min avsikt att presentera de berättelser och intryck jag tagit del av i form av både intervjuer och deltagande observationer. Min tanke är att jag med hjälp av mitt insamlade material på ett djupare plan ska kunna förstå vad ungdomsorganisationerna i själva verket gör i mötet med barn, ungdomar och unga vuxna. Även hur och varför de arbetar som de gör samt deras syn på sin roll i samhället är intressant och relevant för studien. Medlemmarnas egen syn på sig själva och på organisationens roll och arbete i samhället ser jag som avgörande för huruvida det är möjligt att på allvar försöka nå en djup förståelse. Deras personliga erfarenheter och berättelser kan säkerligen säga en hel del om organisationerna och på vilket sätt de varit betydelsefulla i deras liv och därmed berätta vad det är som gör att organisationerna lyckas nå ut till barn, ungdomar och unga vuxna. Berättelserna och erfarenheterna kan bidra till en ökad förståelse om känslan av att få tillhöra, att få vara delaktig i någonting och på det sättet känna känslor av att vara en del av samhället på ett sätt som kanske inte annars hade uppstått och därmed säga en hel del om organisationernas betydelse och roll i samhället. Den typen av berättelser samt mina egna intryck från möten och aktiviteter har varit centrala. Det är medlemmarna, de engagerade människor som brinner för sociala frågor som bygger upp själva organisationen och som gör att det överhuvudtaget finns någon organisation. Även om olika verksamhetsbeskrivningar, dokument, organisationspresentationer på hemsidor samt media, politiker och tjänstemän säkerligen kan ge en bild av vad det är organisationerna egentligen gör tror jag att det är viktigt att både observera och framförallt lyssna på organisationernas medlemmar för att kunna nå en djupare förståelse av organisationerna och deras roll i samhället.

Jag har under studiens gång känt att det finns ett flertal olika aspekter som har med ungdomsorganisationerna att göra. Olika komponenter som tillsammans kan tänkas svara på mina huvudsakliga frågeställningar. Dessa olika aspekter och komponenter har naturligtvis med varandra att göra men för att få en lite mer överskådlig bild har jag valt att tematisera mina intryck från såväl intervjuer som observationer. Med det menar jag exempelvis att jag under ett tema som har med gemenskap att göra, med hjälp av citat från intervjuer och personliga intryck från observationer, försöker analysera och ge en bild av vad begreppet gemenskap har för betydelse för organisationerna. En del citat och framförallt längre resonemang från de intervjuade kan säkerligen dessutom säga en hel del om flera teman samtidigt. Jag har dock kunnat urskilja fyra teman vilka jag kommer att presentera var för sig. Dessa teman är ”att nå individen”, ”gemenskap och engagemang”, ”roll i samhället” och ”samarbeten”. Varje tema diskuteras separat för var och en av organisationerna med tillhörande citat och intryck, följt av min analys av dem. Varje tema avslutas med en sammanfattning.

Eftersom organisationerna skiljer sig åt (de skiljer sig historiskt, vänder sig till olika målgrupper, arbetar på olika sätt, lägger fokus på olika saker etcetera) behandlas de var för sig inom ramen för de fyra teman jag valt ut. På grund av skillnaden mellan organisationerna samt skillnaden i vad som kommit fram under intervjuer och observationer diskuteras även organisationerna olika mycket inom ramen för varje tema. H.U.Rs medlemmar har exempelvis gett mig en djupare förståelse om hur organisationen arbetar för att nå individen eftersom deras personliga berättelser och erfarenheter handlar väldigt mycket om på vilket sätt

mötet med organisationen förändrat dem. Intervjuerna med medlemmarna i Hela Malmö har fokuserat mer på deras syn på organisationens roll i samhället och möjligheter till samarbeten. Eftersom det är en kvalitativ studie som undersöker bredden av dessa ungdomsorganisationers arbete och vad det är de gör och hur de tänker kring sin roll, där syftet inte i främsta hand är en slags jämförelse mellan de båda, tänker jag att detta är ett sätt att försöka komma till insikt om en djupare förståelse för olika aspekter av organisationerna som tillsammans kan ge en djup och nyanserad bild av vad det är för sorts kunskaper som organisationerna har.

Vissa teman diskuteras mer än andra. Detta är inte på grund av att något tema skulle vara särskilt mycket viktigare än något annat utan det beror helt enkelt på att ett tema som exempelvis "att nå individen" behöver diskuteras och analyseras mer än exempelvis temat "samarbete" för att det ska vara möjligt att nå en djupare förståelse för dess betydelse för organisationerna och deras arbete enligt mig. Naturligtvis skulle en annan person som läser mina transkriberade intervjuer och deltagit under samma möten och aktiviteter som jag varit närvarande vid ha kunnat fokusera mer på "samarbeten" och mindre på "att nå individen" eller identifiera helt andra teman. Det är helt enkelt slutligen viktigt att komma ihåg att det är jag som subjekt som gör min tolkning av organisationerna och ingen annan.

Tema 1: Att nå individen

Det finns en stor bredd i organisationernas arbete. De tillhandahåller till exempel olika idrottsaktiviteter för barn och ledarskapsutbildningar för ungdomar och unga vuxna. På olika sätt hjälper de helt enkelt till i samhället när andra satsningar och projekt inte räcker till. I det arbetet, i mötena med barn, ungdomar och unga vuxna sker det någonting som inte är alldeles enkelt att förklara. En förståelse av hur organisationerna når individerna och därmed vad det är H.U.R och Hela Malmö *egentligen* gör i mötet med individer i olika åldrar har varit en av de viktigaste uppgifterna under studiens gång.

Inom varje organisation har nyckelinformanten kunnat berätta om hur och varför de väljer att jobba på olika sätt, hur de ser på mötet mellan organisationen och de individer de riktar sig mot. Men för att nå en ökad förståelse för mötets betydelse och det som har med sättet organisationerna når ut till individer i olika åldrar att göra, så har även andra medlemmars berättelser och erfarenheter samt närvaro under aktiviteter och organisationsmöten varit väldigt viktiga. H.U.R-medlemmarnas personliga berättelser har varit viktiga för en sådan djupare förståelse. De har upplevt olika former av utanförskap och kan berätta om vad som var lockande med att bli delaktiga och aktiva inom organisationen och vad det inneburit för dem. Även deltagande observation har fyllt en viktig funktion för hur jag kunnat förstå vad som sker i mötet mellan organisationerna och de individer i olika åldrar som de lyckas nå ut till. Framförallt har den varit viktig för min förståelse av hur Hela Malmö når ut till målgruppen barn.

Hassela ungdomsrörelse: "Att få sin röst hörd"

Under min intervju med Elliot pratade han mycket om vad Hassela har betytt för honom.

... Det har förändrat mig ... förändrat mitt liv helt och hållet ... jag hade varit arbetslös i tre, fyra år, nånting sånt. Jag hoppade av gymnasiet, jag har inte en utbildning. Men när jag kom in i Hassela så fick jag en

möjlighet att liksom, göra en förändring i mitt eget liv och sen göra en förändring kanske förhoppningsvis i någon annans liv. Ge det som jag kanske inte fick. Och för mig det har betytt allt ... Jag hade liksom ingen fast grund att stå på överhuvudtaget. Så när jag kom in i Hassela, så det fanns där automatiskt, per automatik på något sätt så blev det liksom, man hade dom här grunderna, stöttepelarna, som man kunde luta sig mot när man liksom höll på att falla tillbaka kanske ...

Citatet är väldigt kraftfullt, han talar nästan om inträdet i Hasselarörelsen som en slags räddning. Vad förändringen består av och innebär kan säkert ha flera anledningar men som jag tolkar citatet så handlar det om att han genom Hassela skaffat sig någon form av sysselsättning som utöver att ha något att göra också är betydelsefull för honom. Det är svårt att veta om förändringen i hans liv hade sett likadan ut ifall han skaffat sig någon annan sysselsättning, exempelvis i form av ett arbete. Överlag finns det ett stort problem i Malmö som handlar om bristen på sysselsättning bland unga människor. En av Hassela Movements verkliga uppgifter i samhället är att utbilda unga människor som står utanför arbetsmarknaden. I en artikel från den 27:e augusti 2014 i tidningen ETC tas problemet med sysselsättning bland unga människor upp. I artikeln framgår det att över 5000 ungdomar, det vill säga ca 13 % av ungdomarna i Malmö, saknar sysselsättning. Flertalet ungdomar går ut skolorna utan fullständiga betyg och förtroendet för vuxenvärlden är lågt. De hinder som ungdomarna oftast ser är att de måste ha en högskoleutbildning och/eller arbetslivserfarenheter vilket får dem att tappa självkänslan. Ett annat problem som lyfts fram är att de här ungdomarna ofta kommer från utsatta/marginaliserade områden och att de ofta saknar människor i sin närhet som kan ge dem en hjälpande hand och vara ett stöd. Även skolans brister lyfts fram som ett stort problem (ETC, 2014). Elliot kan sägas ha representerat en grupp som utifrån ett visst perspektiv står utanför samhället på grund av brist på sysselsättning. Hassela Movements och H.U.R:s roll i det hela är bland annat att försöka nå ut till sådana unga vuxna och erbjuda dem möjligheter att utbilda sig genom olika ledarskapsutbildningar vilket kan leda till arbete i framtiden. Men vad jag tycker är intressant med den typ av ungdomsorganisation som H.U.R representerar är att de *faktiskt, de facto*, når ut till de unga vuxna som är i behov av förändringar vilket väldigt många andra verksamheter inte verkar lyckas med. På något sätt lyckas Hassela som organisation nå ut till individer och visa dem att de duger som de är, att de räcker till. Det uppfattar jag som en av de viktigaste gärningarna som organisationen bidrar med i samhället. Att personer som haft det svårt nås av Hassela, inkluderas och görs delaktiga i organisationen skapar möjligheter för dem att förändra sin tillvaro. Det innebär även att organisationen införskaffar sig flera perspektiv på och kunskap om hur utanförskap, utsatthet och marginalisering kan upplevas och därmed även tankar och idéer om hur det är möjligt att lösa dem.

För Elliot har Hassela inneburit en förändring eftersom han lämnat en sysslös tillvaro bakom sig. Samtidigt säger han faktiskt att det är något speciellt med Hassela och mer specifik H.U.R. Inträdet i H.U.R har exempelvis fungerat som en slags stöttepelare och minskat hans tidigare upplevda känsla av utanförskap. Kings menar att ideella organisationer bland annat bidrar med tillhandahållande av mötesplatser i syfte att få folk att må bättre (Kings, 2011). På samma sätt har H.U.R inneburit en positiv förändring i Elliots liv. Genom att ha involverats och blivit delaktig i Hassela har han fått en möjlighet att förändra sitt eget liv samt möjligheter att förändra andra människors liv. Det här, att förändra situationen för någon annan till en mer positiv, säger väldigt mycket om vad organisationen står

för och vad arbetet går ut på. Det handlar om ett slags budskap om att alla är viktiga och värdefulla men känslan av det uppstår när människor ges chansen att vara det. Att inte ha gått ut gymnasiet, att vara arbetslös kan vara enormt frustrerande för en ung människa – man vet inte vart man ska vända sig eller var ens plats i samhället är. Att förändra en sådan tillvaro är helt avgörande för människors personliga utveckling och H.U.R verkar ha inneburit en sådan möjlighet för Elliot vilket kan tänkas bero på sätten de förhåller sig till unga vuxna.

McLaughlin skriver angående amerikanska ungdomsorganisationer att de har en förmåga att förstå och uppfylla ungdomars behov. De skapar tillfällen och mötesplatser där ungdomar kan engagera sig i positiva aktiviteter vilket kan få dem att bygga betydelsefulla relationer och utveckla en positiv relation till sig själva (McLaughlin, 2000). Att Elliot genom att ha involverats och blivit delaktig i H.U.R känner att han kan göra skillnad både i sitt eget liv men även för andra kan säkerligen bero på att han skaffat sig en tro på sig själv och att han känner sig uppskattad och värdefull på de sätt som McLaughlin beskriver. Jag tror att den aspekten, att organisationen ingjuter en känsla hos unga vuxna av att de är viktiga och värdefulla, är viktig i en förståelse kring organisationens arbete med unga vuxna. Att skapa förutsättningar för att den känslan ska uppstå hos unga vuxna samtidigt som de genom att vara delaktiga i organisationen även nås av känslan att tillhöra har varit väldigt viktigt för förändringen i Elliots liv.

Att tillåtas vara den man är

Daniel menar att en viktig uppgift för organisationen är att de unga vuxna som nås av den känner att de kan få vara sig själva och att någon lyssnar på dem.

... Jag tror att alla som har gått förbi här kan nog skriva under att det nog är för första gången i deras liv dom har känt att här finns utrymme för att kunna "vara jag". Här finns utrymme för att min röst på riktigt blir hörd. Jag är inte lärare, jag har massa kunskaper som jag mer än gärna delar med mig av men du besitter också en enorm kunskap och det är där, det förhållningssättet i att se dem som en resurs och inte se dem som ett problem, inte se dem som okunniga utan se dem tvärtom. Det har gjort att de har lyft en hel grupp ...

Organisationen verkar på så sätt lyckas appellera till det individuella och självbestämmande hos de individer som involverats i ledarskapsutbildningar samt rörelsen och dess arbete. Varför de lyckas tror jag har att göra med att organisationsmedlemmarna i det första mötet med organisationen känner att de får lov att vara sig själva och att de inte är sämre än någon annan.

Det finns ett utrymme för deltagarna att vara och en får sina röster hörda, något som en deltagare beskriver i magasinet Nic och den artikel som handlar om Hassela Movement och H.U.R. Personen säger att "I Hassela Movement blev min röst hörd för första gången" - något som Daniel alltså menar är oerhört viktigt och centralt för organisationen. Att få sin röst hörd och känna att det man har att säga når fram och har betydelse är otroligt viktigt. Framförallt om det handlar om personer som inte riktigt känt detta tidigare. Sociologen Les Back menar bland annat att en viktig del i att förstå sig på människor och deras komplexa livsberättelser kräver ett intresserat och engagerat lyssnande (Back, 2007) vilket också citatet som framkommer i artikeln handlar om. Att skapa ett utrymme där

individer på allvar känner att någon lyssnar på dem för första gången kan betyda enormt mycket. Att de ses som resurser och inte som problem gör att de kan känna att de kanske för första gången blir sedda på allvar, blir bekräftade för den de är och att det inte är något fel på dem. De ses inte som okunniga utan tvärtom som människor som kan göra skillnad bara de ges möjligheter. Synen på de unga vuxna som resurser samt utrymmet för var och en att känna att de kan vara sig själva och att någon lyssnar på dem kan säkerligen ge individer en tro på sig själv och ett positivt självförtroende vilket i ett längre perspektiv kan leda till en positiv självbild. Att få sin röst hörd och att bli tagen seriöst är något i stort sett alla kan relatera till. Att få och känna det utan att ha känt det tidigare är något helt annat.

Betydelsen av att få vara sig själv inom organisationen var även något som Elliot upplevt och något som han menar är en väldigt viktig del i organisationens sätt att vara.

... Alltså tanken är ju ... nånstans att man ska hitta sig själv men också att när man kommer in i en ny grupp så ska man hitta sin roll och det blir någon slags, nånstans, din identitet, och där jobbar vi ju jättemycket med att du ska kunna vara dig själv här. Det är liksom, det är det viktigaste för oss eller för mig och alltså såhär om du kan vara dig själv så kommer din roll automatiskt ...

Att tillåtas vara sig själv samtidigt som man måste hitta rätt i en grupp skulle kunna liknas vid någon form av övning i en identitetsskapande process. Identitetsskapande processer är alltid beroende av och sker alltid i förhållande till sammanhang av olika slag. Dessa sammanhang påverkar individers, oftast talar man om individer i ungdomsåren eftersom dessa är föränderliga, rörliga och öppna på ett annat sätt än vuxna beteenden, handlingsmönster och uttrycksformer. Individer definierar sig själva genom de olika arenor som de deltar i och aktivt är med och formar (Andersson, Molin, Sorbring, 2014). Organisationen innebär för unga vuxna ett sammanhang. När de inkluderas och involveras i organisationen så är de aktivt med och skapar den samtidigt som deras beteende, handlingsmönster och uttrycksformer påverkas. Det viktiga för organisationen är inte att individer tilldelas olika roller allt eftersom utan att de själva får ett eget utrymme och ansvar att söka sig den roll de vill ha. Det är endast möjligt om de unga vuxna som nås av organisationen från första början erbjuds möjligheten att ingå i ett sammanhang och att i detta sammanhang få vara den de är och inte tvingas bete sig eller vara på ett visst sätt. Ett sådant förhållningssätt möjliggör och kanske även underlättar en sådan identitetsskapande process vilket säkerligen kan öka den personliga och individuella utvecklingen.

Nora berättade under vår intervju att hon upplevde skillnader mellan den utbildning hon fått genom Hassela Movements ledarskapsutbildning och de erfarenheter hon har av sin tidigare skolgång.

...Dom jobbar väldigt personligt med exempelvis med oss alla. Det fattades där, läraren bara gav ut uppgifter – ”ja gör din uppgift”. Klarar du inte det så klarar du inte det, det var inte det här ”men Nora jo du kan”... alltså de jobbar verkligen på det personliga...

Ett vanligt förekommande problem inom den svenska skolan kan tänkas vara att lektionerna riktar sig mot en stor grupp vilket gör att vissa individer inte känner sig tillräckligt uppmärksammade, sedda eller inspirerade vilket i sin tur kan leda till att skolgången blir allt svårare för en del. Under Hassela Movements ledarskapsutbildning har Nora känt sig sedd och uppmärksammad på ett annat sätt

vilket har gjort att utbildningen känts kul och inspirerande på ett sätt som hon inte tidigare upplevt.

...Alltså jag har aldrig antecknat, jag har aldrig räckt upp min hand så många gånger i mitt liv som jag har gjort här ... Det stärker ens självkänsla, självsäkerhet, alltså allt...

Utformningen på utbildningen har förutom ett starkt intresse för den typ av frågor som diskuteras även skänkt henne en större självsäkerhet och en bättre självkänsla vilket måste bero på att organisationen och dess ledare under föreläsningar och övningar med mera lyckas se och förstå hennes personliga behov. Om detta är något som alla upplever är svårt att avgöra men ambitionen verkar dock vara att se och förstå varje persons behov och önskemål för att på ett så bra sätt som möjligt skapa förutsättningar för personen att hjälpa sig själv och därmed utvecklas på ett individuellt önskvärt sätt.

Känslan av att få ta plats och synas, en maktaspekt

Under intervjun med Daniel berättade han vad han trodde var en viktig anledning för varför organisationen lyckas nå och involvera unga vuxna i dess verksamheter.

...Det Hassela har lyckats göra trots en gammal folkrörelse med gamla strukturer, det är att ta in helt nya rörelser, helt nya tankesätt och det är oftast det som vi är ute och pratar om, det är oftast det som gör att folk kommer och frågar hur fan har ni gjort, folk från ABF, studiefrämjande, folkets hus som har gamla strukturer på tapeterna ... Det är det vi har lyckats göra här och det är jag otroligt stolt över att vi har lyckats göra, att ge makt, det är det det handlar om, att backa från sin egen makt och våga ge makt till nya. Det är då också man känner att jag kan påverka. Får jag inte makt så kommer jag alltid vara i en skillnad från dig ... Den maktkänslan är otroligt viktig att få äga liksom...

Det här citatet ger en målande bild av Hassela och dess ungdomsförgreningar och hur de tänker kring olika aspekter av makt och hur nya medlemmar måste få möjligheten att nås av en känsla av att de också har möjlighet att få vara med och bestämma, att komma med nya tankesätt och sätta igång nya rörelser vilket H.U.R är ett tydligt exempel på. De nya medlemmarna måste få ta plats, de måste få känna att de har makt att vara med och bestämma. Daniel är inne på att deras sätt att se på makt skiljer sig i förhållande till liknande organisationers gamla strukturer och de föreläser om synen de har för personer inom ABF, studiefrämjande och folkets hus – organisationer som kan tyckas ha gamla strukturer i vissa av dess organisatoriska synsätt. Att ledarna eller de som varit med längst i rörelsen vågar ge nya medlemmar ett verkligt förtroende medför att dessa även kan komma att uppleva vissa aspekter av inflytande och makt och att få äga den känslan är viktig. Det säger en hel del om organisationens syn på makt.

Om nya unga vuxna medlemmar känner att de har makt skulle det kunna liknas vid en form av bekräftelse på att de klarar av att hantera olika uppgifter vilket kan få en att växa som människa. Eftersom de unga vuxna som genomgår ledarskapsutbildningen och involverar sig i ungdomsrörelsen har förväntningar och krav på sig skulle man kunna säga att de nås av känslor av att de har förmågor och kunskaper som gör att de kan vara med och påverka samhället på olika sätt och att de i viss mån har makt.

För att alla ska kunna nås av den känslan och äga känslan av att ha makt är det viktigt att alla känner att de har lika mycket att säga till om, att ingen anses vara viktigare än någon annan. Varken äldre ledare eller nya medlemmar. Relationen mellan ledare och organisationens medlemmar pratade jag med Elliot om.

...Vi har ingen som är uttalad ledare. Vi har liksom en ordförande men det är ju för oss, det är ju inte att vår ordförande har mer makt än någon annan, utan alla beslut som tas i ungdomsrörelsen tas i grupp ... Det är alltid gruppen som bestämmer, jag kan inte som person, om jag anser mig själv vara ledare eller om andra anser mig vara ledare så kan inte jag gå ut och säga "oke nu ska vi göra såhär" det funkar inte, utan jag kan komma med ett förslag till gruppen och liksom "okej vad känner gruppen inför detta, är det en bra idé, ska vi göra detta" - om gruppen säger "ja" - Okej. Vi kör. Skitfett. Säger gruppen "nej" - okej, jättebra så gör vi nånting annat. Så att självklart finns det ledare, så är det i allt. Men vi har liksom, vi har ingen såhär formell ledare som är uttalad...

Organisationen verkar bygga på en "platt" organisationskultur då organisationen inte verkar basera sig på gamla mer byråkratiskt inriktade organisationskulturer. Istället för en vertikal organisationskultur verkar organisationen, då alla medlemmar verkar ha lika mycket att säga till om på en mer horisontell (något som även jag upplevt under exempelvis möten), "platt" organisationskultur vilket innebär en samarbetsinriktad och flexibel organisation (Giddens, 2007). Framförallt är det synen på relationen mellan ledare och medlemmar som är intressant i en diskussion kring den "platta" organisationskulturen. Det finns ledare och det finns medlemmar men gränsen är inte lika tydlig som jag upplever att de är i andra organisationer och företag. Det är gruppen som bestämmer vad som ska göras och inte vad en individ med störst och längst erfarenhet som bestämmer. När gränsen mellan ledare och nya unga vuxna medlemmar inte är så tydlig skapas det möjligheter för dem att känna sig delaktiga, betydelsefulla och på allvar känna att de har ett inflytande i och en påverkan på organisationens arbete. De ges möjligheten att äga känslan av att ha makt. Det behöver inte ens betyda att de har någon verklig makt men att möjligheter för känslan av att ha det skapas inom organisationen på grund av dess struktur och syn på makt gör det lättare för alla att känna sig betydelsefulla och sedda samt bekräftade för den de är.

Att gruppen uttrycker det som att de inte har någon uttalad ledare kan säkerligen bidra till en stämning där alla känner att de har inflytande för exempelvis olika beslut. På grund av sin syn på aspekter av makt har organisationen lyckats skapa möjligheter för unga vuxna att verkligen känna att deras förmågor, kunskaper och färdigheter uppskattas och blir tagna på allvar vilket kan tänkas öka möjligheterna för individer att känna att de klarar av att ta kontroll och makt över sina liv. Även om det är gruppen som bestämmer så har det inom organisationen skapats en känsla av att alla har lika stort inflytande vilket gör att varje individ säkerligen känner att de var för sig har inflytande och kan vara med och påverka.

Hela Malmö: "Samhället måste få tillhöra dem"

Under intervjun med Nicolas berättade han om syftet med organisationen och hur de tänker att man kan bedriva socialt arbete med fokus på barn, ungdomar och unga vuxna.

...Vårt syfte är att på olika sätt skapa förutsättningar för barn och unga att mötas, hitta en meningsfull fritid, mer eller mindre känna att

samhället tillhör dom ... Det här är ett bra exempel, här har du, hon som skriver förorden här, hon heter Semra, hon är med här i projektgruppen som du kan se där. Hon vann stjärnresan 2008 och numer jobbar hon alltså i projektledningen. Tre andra som är med här, dom har varit med i projektet tidigare, nu är dom med och driver det. Och så jobbar vi på jättemånga olika fronter. Så först handlar om att ha kul, hitta ditt intresse och sen så försöker vi fånga upp så att man även liksom tar nästa kliv ... få igång, skapa intresse, inspirera och det är väl det vi gör...

Ett, enligt organisationen, stort problem i Malmö är att det finns många människor i olika åldrar som inte känner att de är en del av samhället. Av den anledningen är syftet med organisationen att skapa förutsättningar för att barn, ungdomar och unga vuxna ska kunna uppleva att samhället tillhör dem. En viktig aspekt av konceptet verkar vara att över tid kunna se att personer som tidigare (i sin barndom) nåtts av organisationen senare (som ung vuxen) är med i organisationen och driver dess verksamheter, projekt och initiativ framåt. Framförallt den här delen av arbetet är något som verkligen är värt att lyfta fram som ett sätt att arbeta långsiktigt på. Semra som Nicolas berättar om är ett tydligt exempel på hur organisationen försöker arbeta med människor. Som barn vann hon Stjärnresan (Litteratur- och skrivprojekt för att öka intresset för såväl läsning som skolarbete i allmänhet) och som ung vuxen är hon med och driver projektet. På det sättet finns det ett långsiktigt tänk inom organisationen att när väl individer i olika åldrar involveras och blir delaktiga i någon aktivitet eller verksamhet så ska de känna en trygghet i att det alltid finns och alltid kommer att finnas en plats för dem i organisationen eller verksamheter som är kopplade till organisationen. Jag tänker att det är en del av deras sätt att få barn, ungdomar och unga vuxna att känna att de är betydelsefulla och att de är en del av samhället samtidigt som det säkerligen kan vara utvecklande både för individer och organisationen. De har ett långsiktigt tänk om att få de individer som organisationen når att känna att de i organisationen och dess verksamheter har en plats vilket även kan tänkas öka möjligheterna att finna mening.

Samtidigt som organisationen riktar sin verksamhet mot en grupp unga människor i olika åldrar försöker de även appellera till individers individuella behov. I den stora gruppen, i mötet med exempelvis skolklasser försöker organisationen och de som arbetar inom den se till att alla som är där känner att de får vara med och att de har en plats. Samtidigt försöker de även lokalisera vad var och en är intresserad av. Att skapa intresse, lokalisera vem som har intresse av vad och inspirerar ökar möjligheterna för organisationen att tillgodose barns, ungdomars och unga vuxna individuella behov och önskemål. Det är ett arbete som i många fall leder till att barn, ungdomar och unga vuxna känner sig synliggjorda och får bekräftelse.

Under intervjun med Sean berättade han bland annat om vad han tror att organisationen lyckas med i sitt sätt att nå ut till sina målgrupper.

...Det som gör att vi når ut till målgrupperna, det är liksom ingen Einstein forskning egentligen. Jag tror det är väldigt, baserar sig på väldigt, alltså grundläggande saker. Det är att vara, finnas närvarande, finnas tillgänglig, kunna ge eller se den personen du jobbar med och utifrån det så kan du skapa konstruktiva förutsättningar för en individ...

Att arbeta med människor handlar enligt organisationen om att finnas tillgängliga och vara närvarande för att på så sätt se, uppmärksamma och skapa konstruktiva

förutsättningar utifrån individens behov och önskemål. Om man exempelvis ger unga vuxna rätt kunskapsverktyg via möten och utbildningsträffar så ökar möjligheterna för både barn, ungdomar och unga vuxna att få och ta plats i samhället och därmed må bättre. Det kan verka solklart men det är dessvärre inte alltid det i dagens samhälle. Att finnas tillgänglig och närvarande och att arbeta med människor utifrån ett deltagandeperspektiv är något som kräver resurser. Samtidigt lyckas Hela Malmö göra just detta vilket har gett effekt. På grund av sitt sätt att arbeta aktiverar de på årlig basis 2500 deltagare. Utöver det arbetar 160 st ledare/vuxna inom Hela Malmö, varav 80% är arvoderade vilket innebär att organisationen utöver att skapa sysselsättning för barn och ungdomar även skapar arbetstillfällen för en hel del människor i Malmö (Helamalmö/Malbas Basket – Ansökan Kommunstyrelsen 2014-09-04).

Likabehandlingsdagen

Under hösten 2014 närvarade jag vid något som kallas för likabehandlingsdagen. Den anordnades av Hela Malmö och på plats fanns representanter och praktikanter från Hela Malmö, Hassela Movement men även andra ungdomsorganisationer. Under dagen anordnades olika aktiviteter på en skola i Malmö för barn i 5:e och 6:e klass. Den aktivitet som jag närvarade vid kan liknas vid ett slags gympapass där uppvärmning samt två till tre andra aktiviteter genomfördes. Först av allt presenterade Nicolas sig själv, en annan praktikant som också var med under övningarna och mig och berättade lite om sig själv och om organisationen (till exempel vilka aktiviteter de tillhandahåller inom organisationen). Efter det frågade Nicolas barnen om vilka regler som gällde på skolan och i gymnasalen. Det kunde handla om allt från språkbruk till hur man är en bra vinnare/förlorare och att man ska pusha och stötta varandra. Det här sättet, att genast involvera barnen och låta dem berätta hur det går till på deras skola ser jag som ett tydligt tecken på hur organisationen försöker arbeta med delaktighet. De försöker rent praktiskt att inkludera barnen och göra dem delaktiga och aktiva så att de själva kan vara med och styra och visa vägen för hur nästkommande övningar och aktiviteter ska gå tillväga för att det ska bli så bra som möjligt även om Nicolas givetvis behöll rollen som ledare under passet.

Att inkludera och involvera barnen i övningarna var även tydligt under den följande uppvärmningen som inleddes med att Nicolas frågade alla elever vart de helst av allt i världen skulle vilja flyga och sedan inleddes en uppvärmningsövning där eleverna vevade med armarna för att på så vis ”flyga” dit de ville. Det kan verka banalt och enkelt men det är fortfarande ett sätt, ett knep att tydligt inkludera barnen i genomförandet av aktiviteterna. Trots att Nicolas hade en tydlig roll som ledare och trots regler kändes det som att det uppstod ett annat sorts möte mellan ”ledaren” och barnen än vad de kanske är vana vid. Ett slags möte som hela tiden handlar om att Nicolas och barnen tillsammans uppmärksammar varandra. Bland annat användes uttrycket ”Badabing-Badabom” där Nicolas skrek ”Badabing” och eleverna svarade ”Badabom” för att verkligen understryka betydelsen av att det sker ett ständigt möte och utbyte mellan den som leder övningarna och barnen. I slutet tackade Nicolas eleverna för att han och de övriga ungdomsledarna fått komma dit och för att eleverna varit så positiva och visat upp en sådan kärlek. Han berättade för eleverna att det betyder mycket för han själv och för sin organisation att de visar den här kärleken eftersom det kan vara nervöst att komma utifrån och försöka styra upp sådana här aktiviteter. På så sätt uppmuntrade Nicolas eleverna att tänka på sådana aspekter och att de är viktiga när man kommer i kontakt med människor man inte känner. På det sättet skapades det en god atmosfär och en positiv energi,

något som ligger i linje med det gräsrotstänk som organisationen arbetar med och försöker implementera i mötet med barn och unga människor. Dagen skulle kunna förstås som ett sätt att få barn att känna sig sedda och bekräftade samtidigt som det fanns en vilja av att sprida positiv energi genom att hela tiden försöka aktivera barnen och få dem att stötta och heja på varandra.

Den deltagande observation jag gjorde under likabehandlingsdagen gav mig chansen att verkligen se hur organisationen och dess medlemmar rent praktiskt i mötet med barnen når ut på ett sätt som kan beskrivas ha att göra med tillgänglighet och bemötande. Genom att visa att de är tillgängliga och finns där för barnen, genom att lyssna på barnen, genom att på allvar *se* barnen försöker de skapa en känsla av trygghet hos barnen och att samhället tillhör dem. Det är naturligtvis svårt att avgöra hur detta tas emot men under observationen vill jag påstå att jag kunde märka hur det spreds ett lugn och en trygghet bland barnen under övningarna. Jag fick också känslan av att barnen såg upp till ledarna, under lunchrasten ville exempelvis alla barn umgås och spela fotboll med dem, vilket jag tolkar som att de når ut till barn.

Att organisationen och dess medlemmar är ständigt tillgängliga och närvarande är den stora anledningen till varför de lyckas aktivera och engagera så pass många barn, ungdomar och unga vuxna som de gör. Grunden för att lyckas med detta är att lyssna, intressera sig och försöka förstå och synliggöra individers behov. Först då finns det möjligheter för individer att i kraft av sig själva ta kontroll och makt över sitt liv. Organisationen försöker därför möta barn, ungdomar och unga vuxna i samhället genom att driva igång, skapa intresse, ha kul och inspirera vilket sedan är möjligt att bygga vidare på. Det kräver ett långsiktigt arbetssätt och det är något som övriga samhället borde ta efter i betydligt större utsträckning även om det kan vara svårt.

Sammanfattning: Tema 1

Genom Hela Malmös aktiviteter och sätten som dessa aktiviteter genomförs på uppmuntras och inkluderas barn och ungdomar på ett sätt som verkar få dem att känna sig bekräftade och synliggjorda. På liknande sätt verkar Hassela Movements ledarskapsutbildningar och H.U.R innebära olika former av bekräftelse och synliggörande för en främst äldre målgrupp, unga vuxna. Barn, ungdomar och unga vuxna "tillåts" vara individer med personliga och individuella önskemål, behov och begär samtidigt som organisationerna erbjuder dem möjligheter att finna mening med tillvaron och en plats i samhället. På det sättet arbetar de för att ge individer verktyg att själva ta kontroll och makt över sina liv. Det är något som är möjligt när barn, ungdomar och unga vuxna ses som värdefulla resurser med potential och inte som några problem. Först då är det möjligt att ta tillvara på den inre kapacitet som de besitter.

Det här är svåra saker att beskriva men under intervjuerna och observationerna har jag mötts av en känsla av att det är de här aspekterna av organisationerna och deras arbete som gör dem unika. Det finns flertalet sätt att nå ut till barn, ungdomar och unga vuxna men de citat och observationer som här presenterats ger en bild av hur H.U.R och Hela Malmö arbetar. De innehar en förmåga att nå ut till barn, ungdomar och unga vuxna på sätt som gör att de känner sig välkomnade, att här får de vara med. Jag skulle vilja beskriva det som att organisationerna erbjuder ett "löfte" som motsvarar något de sen tidigare saknat i

sin tillvaro. "Löftet" kan tänkas innehålla olika aspekter av det som en individ kan tänkas anse vara viktigt att erhålla. Exempelvis en form av respekt som vissa barn, ungdomar och unga vuxna kanske inte vanligtvis erhåller från andra platser i samhället. I mötet mellan organisationen och de barn, ungdomar och unga vuxna som de vänder sig emot verkar det uppstå en slags ickeverbal kommunikation om ett löfte om att erhålla ett slags erkännande för den de är. McLaughlin menar att de amerikanska ungdomsorganisationerna hon undersökt bland annat medfört personliga upplevelser av värdighet hos de individer som nås av organisationernas arbete. Hon menar att organisationerna utöver förbättrade skolresultat även bidrar till en mer positiv syn på framtiden bland unga människor. De har med hjälp av organisationerna blivit mer reflekterande och tar större ansvar vilket spelar roll för unga människor framtida liv vad gäller arbetsmarknaden men även i förhållande till olika former av samhällsinstitutioner (McLaughlin, 2000). På liknande sätt menar jag att de barn, ungdomar och unga vuxna som nås på ett individuellt plan av Hassela Movement, H.U.R och Hela Malmö även de växer som människor, till exempel genom att unga vuxna får möjligheten att "hjälpa" en yngre målgrupp att växa genom att leda aktiviteter.

Tema 2: Gemenskap och engagemang

Både under intervjuer och observationer har det visat sig att gemenskap är väldigt viktigt och centralt för ungdomsorganisationerna och deras arbete. Begreppet kommer att diskuteras i anslutning till ett annat begrepp, engagemang, eftersom de tillsammans kan tänkas förklara både hur och varför organisationerna är som de är och varför de arbetar som de gör. Det verkar även finnas en viss koppling mellan begreppen och av den anledningen är det även något som kommer att lyftas fram i diskussionen.

Hassela ungdomsrörelse: "Gemenskapen gör oss starka"

Daniel berättade för mig att det var själva avsaknaden av varandra under praktiktiden som gjorde att de unga vuxna som deltagit i Hassela Movements ledarskapsutbildningar kände att de tillsammans ville starta en ungdomsrörelse.

... Dom skulle precis börja sin praktik och de saknade samhörigheten i att finnas tillsammans under teoretiska delen, de skulle ut i praktiken och inte träffas i grupp längre...

Avsaknaden av varandra kunde ha att göra med allt från en enkel sak som att de tyckte om varandra och därför ville umgås till att de kände sig ensamma ute på sin praktik och därför ville ha en plats de kunde träffas och stötta varandra på. Att rörelsen startade på det här sättet går att tolka som att det finns en stor gemenskap i organisationen. Gemenskap fyller en viktig funktion i hur H.U.R är och fungerar vilket även jag märkt av under observationer. Jag som utomstående kände mig genast varmt välkommen när jag närvarande under ett av deras möten. Jag fick själv ordet under mötet och berätta om vad jag gjorde där och om det var någon eller några som kunde tänka sig att bli intervjuade vilket inte var något problem. Under mötets paus var det nästan som att jag var en i gruppen, de intresserade sig för mig och vi pratade om lite allt möjligt. Även om jag inte tillhör H.U.R fick jag nästan en känsla av att jag skulle kunna vara vilken medlem som helst. Den känslan vittnar för mig om en stor gemenskap som till och med så att säga smittade av sig på mig. Under mötet kände jag de som jag även känt under andra tillfällen när jag satt olika medlemmar iklädda sina Hassela kläder under exempelvis demonstrationer, nämligen en stor gemenskap och att de är stolta över att tillhöra organisationen. Det råder en kärleksfull stämning inom organisationen och det finns utrymme för både skratt och allvar och respekt för varandra och olika förslag och idéer om saker som ska genomföras.

Idén om kollektivet samt andra mjuka värden

En väldigt central del i både movements ledarskapsutbildningar samt ungdomsrörelsens arbete är idén om och tron på kollektivet. Utöver tanken om att kollektivet är centralt pratade även Daniel om en rad andra så kallade mjuka värden under min intervju med honom.

...När barn och ungdomscoacher börjar här så har vi ju en pedagogisk tanke redan från start att här jobbar vi kollektivt, här jobbar vi tillsammans, här finns det värdegrunder som solidaritet, engagemang, förebyggsskapande relationer men vi pratar om vad är det för nånting, vad innebär det att vara solidarisk, vad innebär det med engagemang, "varför gör jag det jag gör". Alltså vi försöker lyfta upp alla de här mjuka värdena...

Organisationen präglas av gemenskap då grunden är att de som ingår i organisationen utgör ett kollektiv och därmed arbetar tillsammans. Det är viktigt att alla känner att de är en del av något större än det som endast berör en själv. Begrepp som solidaritet, engagemang och förebyggande relationer nämner Daniel som viktiga delar i organisationens sätt att vara och han poängterar att det är viktigt att de tillsammans diskuterar begreppen och innebörden av dem. Självklart kräver arbetet att de är någorlunda överens om innebörden men jag tror också att tanken med att diskutera dem har att göra med att de har en idé om och en tro på att kollektivet är viktigt och att det som görs inom organisationen, det görs gemensamt. Det finns, som jag tolkar det, ett slags egenvärde i att medlemmarna tillsammans diskuterar sådana begrepp, som ett sätt att ena och stärka gruppen och reproducera idén om kollektivet och tron på gemenskapen som en viktig och grundläggande bas för hela organisationens sätt att vara och arbeta på. Askheim och Starrin (2007) samt Adams (2003) menar att detta är en grundförutsättning för att människor ska "utrustas" med rätt verktyg i syfte att göra en positiv förändring i sina liv.

Paolo berättade att han var med till en viss del i början av skapandet av H.U.R men att han sedan valde att påbörja en annan fritidsledarutbildning i Skåne. Efter ett tag lämnade han den för att på allvar bli involverad i H.U.R.

...Fritidsledaryrket var lite mer vad ska man säga lite mer såhär individuellt. Det var inte mycket gemenskap i det hela som jag känner jag fått här på Hassela. Här kan man se åsikterna som vi har, till exempel här i Hassela, är väldigt väldigt eniga ... Många tänker och har samma tankesätt, många tänker likadant, många har samma åsikter om vissa saker ... Den största skillnaden måste jag säga är att det var mycket mer individualiserat i fritidsledarutbildningen än vad det är här ... Jag tycker om gemenskapen ... asså det är mer kärlek, mer känsla ... Bara en sån sak att folk kan bjuda på sig själva och det är liksom okej att vara sig själv. Ingen kommer göra narr av dig, det finns ingen diskriminering här, det finns ingen mobbning. Det finns ingen rasism...

För Paolo verkar gemenskapen vara en stor anledning till varför han är involverad i H.U.R. Den gemenskap han kände under Hassela Movements utbildning skiljer sig från tidigare erfarenheter. Det fanns hos Paolo en längtan efter gemenskap och en slags trygghet som kollektivet verkar ha kunnat innebära. Tryggheten gör att medlemmarna vågar vara sig själva. Att medlemmarna tänker på liknande sätt och har samma värderingar skulle kunna ses som ett problem. Finns det exempelvis ingen möjlighet att tänka fritt? Å andra sidan skapas det en trygghet på grund av att de är likasinnade. Det är dessutom av vikt för arbetets skull att medlemmarna är eniga om och delar vissa åsikter och värderingar vilket gör att de tillsammans står

upp mot exempelvis diskriminering, mobbning och rasism. Att vara likasinnade är förutsättning för att de ska kunna arbeta på ett sätt som alla är överens om där värden som solidaritet, kollektiv och gemenskap värderas högt. En viktig aspekt i det som gör att H.U.R lyckas engagera och involvera unga vuxna i sin organisation är att de faktiskt även tillåts vara sig själva, att de tillåts ha egna idéer och därmed kan sätta viss personlig prägel på organisationen. På så sätt verkar inte gemenskapen begränsa individens utrymme att få vara sig själva och ha sina egna idéer.

Att skapa relationer

Daniel pratade under vår intervju om sin syn på den utbildning som Hassela Movement erbjuder. Detta är något som haft en stor inverkan på det som sedermera blivit H.U.R.

...Vi jobbar med det som heter relationsfrämjande pedagogik, någonting som Hassela har jobbat med alltid ... Det som egentligen räknas är människan bakom metoden, det är inte så att du går till ungdomar och visar diplom så säger dom: "åh, fan vad fett, nu ska jag öppna mig" utan vad är det du gör i din relation - som gör skillnaden, som gör att den ungdomen överhuvudtaget ens från början vill prata med dig...

Att bygga relationer är a och o för utbildningen och därmed även i utsträckningen något som är a och o för H.U.R. Genom att använda sig av en pedagogik där fokus ligger på relationsfrämjande ökar möjligheterna för att skapa en stark grupp, kanske nästan en slags familjär stämning. Med familjär stämning menar jag att det är viktigt för organisationen att de genom relationsfrämjande pedagogik försöker bygga starka relationer sinsemellan. Det är genom ett sådant sätt att tänka och se på hur det är möjligt att arbeta med ungdomar och unga vuxna som de lyckas skapa en stark grupp, nästan som en familj – i vilken de känner sig trygga. Den familjära stämningen samt värdesättande av människan snarare än metoder verkar göra att de ungdomar och unga vuxna som organisationen når ut till får ut något mer än vad exempelvis ett vanligt jobb skulle innebära.

En slags trygghet i form av att stå sina "kollegor" nära samtidigt som det även finns förväntningar och krav på en. Lite som i en väl fungerande familj där det också finns förväntningar på en samtidigt som man som familjemedlem erbjuds trygghet i form av kärlek och att det finns människor som är där för en. Medlemmarna ses inte som någon som behöver hjälp (till exempel samhällets hjälp att lämna en sysslolös period i sitt liv bakom sig) utan de ses som människor som har något att erbjuda. Själva stämningen och relationerna gör helt enkelt att de personer organisationen når känner sig välkomna, de bli sedda och bekräftade för den de är samtidigt som det också ställs krav på dem, krav på att de ska vara delaktiga, engagerade och bidra med bra arbete.

Betydelsen av gemenskap är givetvis även personlig. Elliot uttalade sig såhär om organisationen när han pratade om betydelsen av H.U.R i hans eget liv.

...När man inte visste vad man skulle göra så man hade alltid någon att vända sig till. Och det har betytt jättemycket för mig. Och den här kärleken som liksom finns, dels i gruppen, men i varenda individ man möter här på kontoret ... Vi bygger alla relationer på kärlek ... Det är jättesvårt att säga men det är så stort på nåt sätt, det är så stort...

Det verkar som jag förstår det som att den relationsfrämjande pedagogik som Daniel talar om verkligen har format en grupp som karakteriseras av en slags familjär stämning. För Elliot har organisationen medfört en trygghet, mycket lik den trygghet som exempelvis familj eller starka vänskapsband innebär för flertalet människor, i form av att det alltid finns någon att vända sig till. Gemenskapen som finns i gruppen är så stor att den är svår att beskriva eller förklara.

Hassela verkar lyckas skapa en gemenskap som betyder väldigt mycket för de unga människor som ingår i rörelsen. Kärleken inom gruppen och gemenskapen verkar medföra en slags trygghet som är oerhört betydelsefull för Elliot. Att gemenskapen fungerar som en slags trygghetsskapande mekanism i organisationen och dess arbete är viktigt att lyfta fram.

Kopplingen mellan gemenskap och engagemang

Utöver gemenskapen präglas även organisationen och dess medlemmar av engagemang. Jag har förstått det som att begreppen gemenskap och engagemang och innebörden av dem har med varandra att göra vilket följande citat visar. Nora pratade exempelvis om gemenskapen som en form av styrka i organisationen samtidigt som hon även tar upp begreppet engagemang.

...Jag tror det som gör oss starka, om man säger så, det är vår gemenskap ... Och alla är här för ett mål, alltså ingen är här för att vi tjänar nånting på det. Exempelvis, jag kör från Landskorna hit, jag betalar för att komma hit och för att vara här, jag får ingenting tillbaka men det jag får tillbaka är att jag känner att jag gör en förändring, att jag hjälper någon annan kanske och det är det som gör att vi växer. Vi gör de helhjärtat, alltså folk är här av verkligen samma syfte...

Förutom att Nora menar att gemenskapen gör organisationen starkare är det även intressant hur hon beskriver sin egen roll i organisationen. Hon får som jag tolkar det ingen ekonomisk ersättning precis som alla andra. Hon får själv lägga ut pengar för att kunna vara där. Men istället för ekonomisk ersättning finns det en annan form av ersättning som har med både gemenskap och engagemang att göra. De är där tillsammans och de känner att deras engagemang bidrar till förändring. Gemenskapen ger dem styrka att göra en förändring i samhället, att hjälpa andra vilket skulle kunna förstås som att de har med varandra att göra. Styrkan i gemenskapen spelar roll för organisationens och dess medlemmars engagemang.

Även under min intervju med Daniel återfann jag kopplingen mellan gemenskap och engagemang.

...Så jävla viktigt att det finns ett utrymme där jag kan få kraft, där jag kan träffa andra som säger ja men vi kan faktiskt fortsätta, ge det tid, fortsatt, fortsatt. För annars blir det som läraren som går rakt in i väggen, den där super engagerade läraren som krigar mot alla andra lärare men som till slut byter jobb för dom inte pallar...

Citatet förtydligar det Nora säger om att gemenskapen kan ses som en styrka för hur engagemanget i organisationen kan upprätthållas. Gemenskapen gör det möjligt att motivera varandra och ge varandra kraft att fortsätta vara engagerade i sitt arbete även om det ibland tar emot på grund av olika anledningar. Medlemmarna kan på grund av gemenskapen avlasta sig på varandra när det tar emot vilket gör att ingen behöver bli fullständigt utmattad eller rent av bryta ihop. De får kraft av varandra. Engagemanget upprätthålls på grund av att kärnan i

organisationen består av en idé om och en tro på kollektivet och den gemenskap som präglar gruppen.

Ett annat citat av Daniel säger även det en hel del om kopplingen mellan gemenskap och engagemang.

...Jag tror att attraktionskraften är just det, tillhörighet, samhörighet, utrymme för att få uttrycka sig själv, att vi har ett gemensamt mål, alla vill bli barn och ungdomscoacher, alla vill jobba socialt. Vad är det socialt arbete ger dig – jo det ger dig också kraft, det ger dig inte så mycket ekonomi, du får inte värsta lönen, men du växer så oerhört mycket som människa, att hjälpa en annan människa är ju läkande i sig...

Daniel menar att det finns ett egenvärde i att hjälpa en annan människa, att man växer som människa och att det är läkande i sig. Samtidigt finns även orden ”samsamhörighet”, ”tillsamhörighet”, ”gemensamt mål” och ”alla” representerade i citatet vilka har med gemenskap att göra. Det verkar som att viljan att engagera sig, attraktionskraften, blir större när det handlar om ett gemensamt mål. Att känna tillhörighet, samsamhörighet ökar individers vilja att tillsammans med andra försöka göra något tillsammans. Förutom att individer då upplever känslor av gemenskap, upplever de även effekten av att hjälpa någon annan vilket de mår bra av.

Individuella erfarenheter som grund för engagemang

Engagemanget bland medlemmarna i H.U.R har inte endast med gemenskapen i organisationen att göra. Även deras olika personliga historier och erfarenheter spelar roll för deras engagemang. Exempelvis menar Nora att mycket av hennes engagemang har med hennes föräldrar och hennes egen uppväxt att göra.

...Mina föräldrar kom till Sverige på grund av krig. Min mamma, när hon kom till Sverige hade hon slöja, det var mycket svårare då när hon kom för 30 år sen. Dom har upplevt väldigt mycket och jag har fått höra allt det. Jag har själv sett vissa saker och det triggar upp en att vilja göra förändring i världen och det tror jag många härinne också har, alltså nån historia att relatera till...

Personliga erfarenheter och upplevelser av dem är naturligtvis viktiga att lyfta fram när ursprunget till engagemang diskuteras. Det hon själv sett och upplevt samt det hon fått höra av hennes föräldrar är en viktig grund i Noras engagemang.

Alla har en historia att relatera till och visst måste engagemang förstås utifrån människors livsberättelser och hur de upplevt de erfarenheter de lagt på sig. Det handlar om någon form av identifikationsprocess. Under livet samlar man på sig personliga erfarenheter, minnen och upplevelser av olika slag. Det kan vara vad man själv upplevt eller vad man fått återberättat för sig av någon som betyder mycket för en och så vidare. Den här processen gör att människan på olika sätt kan identifiera sig med saker och ting i samhället, exempelvis sociala orättvisor vilket kan få människor att engagera sig för att lösa problem i vår omgivning.

Paolo nämner missnöje som en anledning till varför man känner engagemang men menar också liksom Nora att engagemanget kan kopplas till det personliga och det individuella.

... Jag tror det handlar om ett missnöje. Om ett missnöje, om kanske samhället, om missnöje om nånting annat eller om vad som än finns som gör att man kanske engagerar sig ... Och vi vill skapa en förändring, vi vill göra skillnad ... När nån steppar upp och säger att det är det här jag vill göra, det är den skillnaden jag vill göra, då tror jag folk "fan de vill jag också göra, jag hakar på" ... Det kan också bero individuellt, att man kanske haft en jobbig bakgrund ... Jag vill inte vara en av dom som får uppleva att dom personer som jag bemöter ska hamna i samma situation ... Jag tror det är väldigt individuellt ... Men jag tror till största majoritet att det är ett missnöje om något som gjort att man vill göra någon förändring...

Det jag framförallt tycker är intressant med Noras och Paolos citat är att oavsett uppkomsten av engagemanget så verkar engagemanget vara möjligt att ta till vara på i en grupp, genom den gemenskap de känner med de andra i gruppen. Även om det är viktigt att lyfta fram personliga berättelser och erfarenheter samt missnöje och säkerligen andra källor som ursprung för människors engagemang så finns det som jag ser det en viktig och intressant koppling att göra mellan gemenskap och engagemang. Gemenskapen förenar medlemmarna och får dem att exempelvis känna medlidande för andra som haft det svårt. Även om de individuellt engagerar sig av olika anledningar så verkar gemenskapen i organisationerna fylla en funktion för huruvida engagemanget kan bestå samtidigt som engagemanget i sig kan leda till att människor involverar sig i olika organisationer och rörelser varpå de finner gemenskap. Det finns, som jag ser det, en koppling i båda riktningar mellan begreppen. Gemenskapen reproducerar engagemang och engagemang kan leda till att människor finner likasinnade vilket kan ge upphov till känslor av gemenskap.

Hela Malmö: Gemenskap, engagemang och attraktionskraft

Vikten av gemenskap och engagemang är något som jag framförallt diskuterat med Nicolas. Betydelsen av begreppen har bland annat framgått när syftet med organisationen eller på de sätt som de engagerar och involverar barn, ungdomar och unga vuxna på inom ramen för olika verksamheter och aktiviteter som de tillhandahåller diskuterats. Utöver intervjuerna har även observationer gett mig en ökad förståelse för betydelsen av både gemenskap och engagemang i organisationens sätt att vara och hur de arbetar på. Bland annat verkar betydelsen av gemenskap vara en förutsättning för hur de arbetar långsiktigt.

Att engagera unga vuxna

Att engagera ungdomar och unga vuxna i olika verksamheter och aktiviteter som Hela Malmö tillhandahåller är något som framstod som väldigt viktigt i organisationens arbete, under min intervju med Nicolas.

...Vi och många andra organisationer, Hassela, flera andra, som aktivt har förstått hur viktigt det är att engagera unga vuxna. Vi har tidigare kallat generationen, de som går ut ... det är liksom lite en förlorad generation, därför att många av dem vet inte riktigt vad de ska göra, vad de ska plugga. Gå och ta något dassigt jobb och känner sig liksom inte viktiga ... Vad vi vill göra, vi vill liksom tillvarata den kompetensen och den drivkraften osv ... Så kan vi då skapa en känsla av att du är viktig, du är kompetent, du behövs, vi behöver dig allihopa och så vidare, vi behövs tillsammans så märker man att folk liksom blir avslappnade på

ett helt annat sätt. Ja där finns ju ett ljus, det gäller bara att följa och tro på sig själv osv. De här budskapen som är skitviktiga att sända till skillnad från när folk inte ser, inte ser några möjligheter ... Långsiktigt skapa relationer, bekräftas, se, lyfta fram, tidigt identifiera, inspirera, skapa dom här forumen där dom kan hitta rätt, då blir det lugnare och tryggare...

Hela Malmös verksamheter riktar sig mot både barn och ungdomar samt unga vuxna. En del ungdomar och unga vuxna som tillhör en äldre målgrupp känner inte att de är en del av någonting, de vet inte alltid vad de ska ta sig till vilket gjort att de lite setts som en förlorad generation. Därför måste de uppmärksammas och göras delaktiga på olika sätt, till exempel genom att identifiera någon kunskap hos dem och få dem att agera som ledare under idrottsaktiviteter med barn. Hela Malmös mål är att få dessa unga vuxna att känna att de behövs och att det tillsammans är möjligt att skapa något som också kan fungera som en slags inspirationskälla för den yngre målgruppen barn. De unga vuxna engageras exempelvis inom någon form av verksamhet eller aktivitet där de får känna att de tillsammans med andra unga vuxna är behövda och att de, var och en men ändå tillsammans, bidrar till något större.

Genom att arbeta för att den äldre målgruppen ska känna att de duger, att de har en plats i samhället gynnar man samtidigt en yngre målgrupp. Det skapar ett lugn då unga vuxna får något att göra och får känna att de är kompetenta samtidigt som den yngre målgruppen får fler att se upp till. Unga vuxna engageras och fyller en funktion som exempelvis ledare för olika verksamheter och aktiviteter som riktar sig mot barn vilket medför en slags trygghet för båda målgrupperna. Tron på att man tillsammans kan uträtta något och fungera som en positiv kraft i samhället är grunden för att sådana initiativ ska kunna tas. Gemenskapen som skapas medför en trygghet. Den äldre målgruppen känner att de är betydelsefulla och den yngre får fler att se upp till och inspireras av.

Engagemanget verkar till stor del bero på att det finns en gemenskap i organisationen och dess olika verksamheter och aktiviteter att ta avstamp ifrån. Nicolas sammanfattade en del av organisationens tänk och dess förmåga att skapa intresse bland människor i olika åldrar som att ...”Börja tidigt, skapa samhörighet, tillhörighet, jobba utåt. Det är därför vi ser att väldigt många börjar hos oss”... Genom att tillhöra någonting tillsammans med andra är det möjligt att dela med sig av erfarenheter och upplevelser som liknar varandras. Detta kan tänkas stärka känslan och närvaron av en gemenskap så länge organisationen och dess medlemmar anstränger sig för att återskapa den här typen av värden. Genom att bygga relationer och skapa känslor av samhörighet och tillhörighet uppstår det en gemenskap som intresserar en yngre målgrupp och som samtidigt lockar och gör en äldre målgrupp involverad och engagerad.

Att skapa attraktion kring de engagerade

Under min intervju med Nicolas framgick det, utöver att engagemang och gemenskap är viktiga beståndsdelar för hur organisationen kan arbeta som de gör, även att det är viktigt att skapa en attraktion kraft kring medlemmarna.

... Ta vår dansverksamhet som exempel. Vi har tre st ledare som är väldigt engagerade, dom är inspiratörer ... då är det upp till oss att skapa en attraktion kring dem ... så då gjorde vi så att vi skapade

loggor, tröjor, dansläger, plattformar för uppträdande, filmade, fotade, vi skapade en attraktionskraft kring dom här ledarna. Det handlar om att identifiera deras inneboende kraft, att stärka den, främja den, jobba med den och sen skapa massa grejer däromkring som gjorde det väldigt attraktivt för andra att komma dit ... Mitt ansvar är att se till att det finns engagemang i verksamheten och att den bibehålls. Glöden, elden bibehålls ... Främsta anledningen till att dom är här är att dom tycker det är skitviktigt, kul, engagerade, naturliga positiva energierna, och det är klart att man vill vara en del av den här grejen - det är dom vi fokuserar på. Den här familjära stämningen är den stora anledningen till varför de två olika målgrupperna lockas av verksamheten...

Han pratar om en familjär stämning som den stora anledningen till varför båda målgrupper lockas av organisationens verksamheter. Han är även inne på att ledarna är oerhört viktiga för organisationen och dess arbete. De har i grunden en inställning av att arbetet är viktigt och att det är kul, lockande och engagerande att finnas till för en yngre målgruppen men för att det ska bli så bra som möjligt måste det skapas en attraktion kring dem. Av den anledningen arbetar Hela Malmö ständigt med att stötta, inspirera och engagera sina ledare samtidigt som de hjälper till med att anordna dansläger, fixa tröjor med loggor med mera så att ledarna (ungdomar och unga vuxna) är intressanta och har något att erbjuda den yngre målgruppen barn. Poängen med det är att försöka nå ut till den yngre målgruppen. Men genom att skapa en attraktion kring ledarna som gör att den yngre målgruppen tycker det är kul att närvara vid olika aktiviteter, tänker jag mig, att även den äldre målgruppen känner att de behövs. En målgrupp, som jag tidigare varit inne på, inte nödvändigtvis alltid känt sig behövda och en målgrupp som kanske inte vetat vad de ska göra efter exempelvis gymnasiet. Genom att skapa en attraktion kring den äldre målgruppen får organisationen dem att känna sig behövda samtidigt som fler barn blir intresserade och därmed inspireras och involveras i organisationens verksamheter. På det sätter arbetar de långsiktigt.

Sammanfattning: Tema 2

Gemenskap verkar utgöra en grund för båda organisationers sätt att vara och arbeta på. Genom att skapa samt ständigt återskapa och upprätthålla värdet av gemenskap i organisationerna lyckas de skapa känslor av trygghet hos deltagarna och medlemmarna samtidigt som möjligheterna att bygga rörelsen underifrån med ett tydligt gräsrotstänk ökar.

Gemenskapen ger även medlemmarna och organisationernas kraft att vara engagerade. Samtidigt har medlemmarnas engagemang gjort att de sökt sig till eller nåtts av organisationerna i vilka de finner den gemenskap som präglar organisationerna. Jag skulle därför vilja påstå att gemenskap och engagemang tillsammans kan förklara varför och hur organisationerna är och hur och varför de arbetar på de sätt de gör.

Det är även viktigt att skapa en attraktion kring ledare och mentorer vilket Nicolas var inne på. Genom att skapa en attraktion kring sina ledare stärks den äldre målgruppens känsla av att de behövs samtidigt som den yngre målgruppen får fler att inspireras av och se upp till. Genom att på olika sätt göra organisationen attraktiv för alla målgrupper ökar chanserna att fler söker sig dit vilket i sin tur kan innebära ett ännu större engagemang samtidigt som fler människor samlas

och därmed kan ta del av varandra historier och erfarenheter. Sådana möten kan stärka känslan av gemenskap vilken ger upphov till en form av trygghet.

Tema 3: Roll i samhället

Det här temat är tänkt att belysa organisationernas roll i samhället. Under intervjuerna har jag fått ta del av medlemmars känslor kring den roll och position som organisationerna har och synen på deras roll i förhållande till det övriga samhället. En vanlig uppfattning har varit en viss form av samhällskritik som grundar sig i att ungdomsorganisationerna känner sig tvingade att ta ansvar för olika områden i samhället på grund av att de anser att de institutioner som egentligen bör ta ansvaret inte klarar av det. I Lisa Kings bok redogör hon bland annat för vad de organisationer hon undersökt bidrar med, alltså vilka olika funktioner i samhället de kan tänkas fylla. Hon nämner att mycket av deras uppgifter är tillhandahållande av mötesplatser i syfte att folk ska må bättre och att man på det sättet skapar socialt kapital (Kings, 2011). På samma sätt är H.U.R och Hela Malmös roll i samhället att skapa mötesplatser för barn, ungdomar och unga vuxna att träffas och umgås på vilket kan medföra en ökning av socialt kapital för de inblandade.

Hassela ungdomsrörelse: "Vårt mål är att inte behöva finnas till"

I intervjun med Nora undrade jag om vilken roll och funktion hon anser att H.U.R har i samhället. Hon talade mycket om ansvar.

... Vi har fått ett ansvar som kommunen kanske borde ta egentligen, alltså det de har skärt bort utav deras tjänster och uppgifter får vi. Se till att de ska gå bra för alla i skolan ... så att dom får känna sig trygga. Alltså jag tycker det är en större fråga än att en ungdomsrörelse ska ha hand om det. Så det är mer kommunens ansvar, det är det vi gör just nu och alltså vi gör ju de också för att vi vill det, inte för att vi måste. Det är bara mänskligt enligt alla oss som är härinne...

H.U.R försöker på olika sätt bidra och hjälpa till inom olika samhällsområden där det behövs mer resurser. Nora nämner skolan som ett exempel. Samtidigt finns det en kritik mot att det som de själva gör och bidrar med egentligen är något som kommunen och andra institutioner bör ta ansvar för. Men när dessa inte tar ansvar så gör organisationen det, dels för att de känner att de måste men även utifrån en medmänsklig aspekt då de vill få folk att känna sig trygga. De drivs av medmänsklighet, engagemang och solidaritet men de är kritiska till att de ska behöva dra ett så pass stort lass som de upplever att de gör.

Ansvarstagandet och organisationens roll i samhället är något jag även diskuterat med Daniel. Han berättade för mig om varför han tycker att ideellt arbete och exempelvis H.U.R men även andra organisationer och ungdomsrörelser är viktiga och vilken roll de fyller i samhället och vilken roll de bör fylla.

... Jag tror att vi som är ideella organisationer behövs men jag tror inte och jag tycker inte att vi ska vara lösningen till det som ska vara ett offentlig ansvar. Jag är otroligt kritisk till det. Jag tycker att vi ska vara ett komplement ... Vad hade hänt till exempel om alla som jobbar ideellt i Malmö säger såhär; "vi ska inte göra det vi gör i ett halvår". Det hade blivit kaos, men vad hade hänt egentligen, vi hade kanske tvingat kommunpolitiker att agera för nu har de isåfall ingen att luta sig på ... Nånstans vet man att det kommer inte hända för ideella krafter bygger på folk som är engagerade socialt ... Därför kan man dra ner på

budgetar, därför kan man göra dom här sakerna för man vet om att dom här krafterna kommer spridas...

Citatet får en att tänka efter kring den här typen av organisationers roll i samhället i ett större perspektiv. Vad hade hänt om en organisation som H.U.R tog en paus från sitt arbete? Det är en fråga som väcker många funderingar, framförallt om ansvar. Vem i samhället ska ha ansvaret för att lösa olika problem? Sådana frågeställningar väcker en politisk diskussion men oavsett vilken ställning man tar i en sådan så fyller olika ideella föreningar, verksamheter och organisationer en viktig funktion i samhället då de tar ansvar när andra samhällsresurser brister. Organisationens medlemmar arbetar vidare för att de brinner för och engagerar sig för olika samhällsfrågor, det finns för dem ingen pausknapp att trycka på.

Det går även att fundera kring och diskutera hur stort ansvar de borde behöva ta i förhållande till vilken kapacitet de besitter och i förhållande till vilka resurser de har att arbeta med. Daniel tycker att de endast ska behöva vara ett komplement att tillgå när diverse samhällsproblem behöver lösningar. Men som det ser ut nu är de inte bara ett komplement, utan en nödvändighet för att hålla ihop samhället och få det att fungera vilket säger en hel del om vilken betydelsefull roll de har i samhället. Bristande uppskattning om deras roll samt för få resurser försvårar organisationens potential och kapacitet att utföra det arbete som behövs.

Även Elliot var inne på att organisationen gör något som egentligen någon annan borde göra.

...Vårt mål är ju att inte finnas ... Hade de som sitter på makten och de som sitter med ett ansvar tagit sitt ansvar hade inte vi behövts. ... Men om vi nu ska finnas så vill jag att vi ska kunna bara påverka så mycket det går liksom ... för oss handlar det mycket om att kan du i ett möte påverka en annan människa på ett positivt sätt så ska du göra det. Men det har blivit mer och mer att vi vill påverka underifrån uppåt. Vi vill påverka de som sitter på makten, de som faktiskt har nånting att säga till om. ... Vi ska vara de rösterna som inte hörs från till exempel majoriteten av utsatta områden ... De som enligt samhällets syn inte är normen. Det är deras röster vi vill lyfta liksom och på något sätt säga ifrån, att nu räcker det liksom, vi måste ha en annan syn på varandra som människor ... Jag tror att kunskapen är absolut nyckeln till alla portar men för att komma in genom porten så måste du också röra på dig och för mig är det aktivismen. Så skaffar du dig kunskapen och sen blir aktiv så tror jag att du har jättstor chans att kunna påverka ... Mycket handlar om att organisera sig ... ju fler man är, ju lättare har man att påverka...

Elliot är inne på att de faktiskt inte har något att säga till om utan att det är andra som helt och hållet sitter på makten. Förutom det så menar han att målet är att inte behöva finnas till. Men när de nu väl måste finnas till så är det viktigt att försöka påverka så mycket de bara kan. I varje möte finns det en chans att påverka och möjliggöra skillnader för människor och det finns även en vilja och tro på att kunna vara med och påverka makten i samhället underifrån genom att organisera sig. Att påverka, förändra och föra ”de svagas” röst i samhället genom att uppmärksamma, synliggöra och lyfta fram deras behov kräver både kunskap och aktivism. Det krävs aktiva människor som driver igång rörelser och organiserar sig men för att det ska bli något vettigt av det menar Elliot att det även krävs kunskap om vad det är som måste göras. När människor träffas och organiserar

sig finns det möjligheter för att kunskapsutbyten ska kunna ske. Då delar människor med sig av olika erfarenheter vilket ökar kunskapen om sin egen men även andras situationer vilket i sin tur möjliggör en förståelse för vad som behöver göras för att vissa samhällstendenser och strukturer ska kunna förändras.

Även Paolo menade att en viktig roll som organisationen har i samhället är att skapa utrymme för människor att få sina röster hörda.

... Vi vill göra en röst hörd för dom som inte hörs. Och det kan vara allt från personer som kanske har svårt med språket, asså svenska språket ... Vi vill göra oss hörda för dom röster som säger till oss att få deras röster hörda. Så vi, vad ska man säga, vi är väl kanske ett verktyg samtidigt som ett hjälpmedel till andra människor...

Paolo menar liksom Elliot att en stor del av organisationens roll i samhället är att föra vissa människors talan. De människor vars röster inte hörs i samma utsträckning som andras. Att kunna gör det kräver den kontakt som organisationen verkar ha med människor som upplever olika former av utanförskap. Avståndet mellan de barn, ungdomar och unga vuxna som inte riktigt hittat sin plats i samhället och organisationen verkar alltså vara litet. Flera av organisationens medlemmar har egen erfarenhet av utsatthet och/eller utanförskap och har på så vis en inblick i den verklighet som präglas människor på ett icke önskvärt sätt. Genom att organisera sig kring en sådan form av kunskap har de även möjligheter att ta plats och föra fram röster som kanske inte annars hörs i samhället.

Hela Malmö: Försöka påverka och förändra trots krav

Trots att Hela Malmö bedriver verksamheter som medför samhällsnytta finns det även massor av krav och förväntningar på dem. I intervjun med Sean berättade han bland annat om vad som krävs av Hela Malmö för att de ska fortsätta få de resurser de behöver för att bedriva sin verksamhet.

...Verksamheter som vi måste alltid eller ofta påvisa att det vi gör är något nyskapande och det är återigen kopplat till politiken, alltså vad som förväntas och det är inte alltid något nytt som är något bättre. Utan där är också etablerade verksamheter som fungerar – blir lidande för att det kanske inte finns samma pengar att hämta för att fortsätta bedriva det för det måste vara nyskapande... ”vad är det som är nyskapande i de arbetet du gör och hur ska ni bli självförsörjande?” är två ganska svåra faktorer att alltid leva upp till ... Att hela tiden vara nyskapande, det bottnar ofta i en strukturell fråga och den strukturella frågan behöver inte alltid vara det avgörande för innehållet och hur du jobbar med kidsen...

Ett frustrerande och återkommande problem är kravet på att de måste vara nyskapande i sitt sätt att arbeta. Det är svårt att förstå varför de måste vara nyskapande om de bedriver en hel del redan fungerande verksamheter. Snarare kan man tycka att det är innehållet i verksamheten och hur den tas emot av exempelvis barn som är det viktiga. Naturligtvis måste det finnas krav på organisationen för att den ska kunna få pengar till att bedriva sina verksamheter. Men det borde finnas en större insikt om organisationens värde och ett förtroende för dem och det arbete som läggs ner eftersom det faktiskt bidrar till att göra samhället mer tillgängligt för barn, ungdomar och unga vuxna. Det finns en risk att för många hinder gör att engagerade människor till slut inte känner att deras arbete synliggörs, värdesätts eller uppskattas vilket kan få dem att tröttna.

Måste tas på större allvar

Under intervjun med Nicolas berättade han om hans syn på ideellt arbete som Hela Malmö i mångt och mycket bygger på. Han pratade om deras situation och deras roll i samhället och vilka möjligheter det finns att förändra den.

... Vi är 160 ledare knutna till Hela Malmö som jobbar inom olika projekt och verksamheter över ett år. Vi anser att det är ett av de viktigaste jobben i stan, oavsett. Och dessutom, de här människorna som jobbar med detta, som ofta är just handplockade, som har erfarenhet, som är jätte kompetenta osv. Vi vill lyfta upp det på en högre nivå, det professionella. Det här är ett yrke som är jätteviktigt. Inom hela den här, när man snackar ideellt så är det "jamen kan inte du gå in och ta det här laget och så" och vi ser inte det alls på det viset. Framförallt inte om vi gör någonting för Malmö Stad eller utomstående aktörer som vill ha våra tjänster vilket det nästan hela tiden handlar om ... Ska man ta det här på allvar kan vi liksom inte leva på ideella krafter i all oändlighet, det funkar inte ... Vi anser att de här är samhällets ryggrad och det är klart att vi vill att fler ska förstå att det är så. Vi gör ju inte det här arbetet för att vi ska visa för politiker eller tjänstemän att vi är skitduktiga utan vi gör det nånstans för att vi tycker det är viktigt. Man kan diskutera vad är socialt arbete och social mobilisering och alla de här olika termerna som man ofta kastar runt med men vad innebär det? Och vi anser väl att i allra högsta grad så är det precis det vi gör, vi jobbar jättemycket med gräsrotstänk, vi drar inspiration från föreningsverksamhet och hur man har gjort där...

Deras arbete har kommit att innefatta mer och mer med tiden. Med tiden har även de som arbetar inom organisationen fått mer erfarenhet och kompetens av att jobba med barn, ungdomar och unga vuxna. Arbetet handlar inte längre om att endast anordna en basketturnering någon enstaka gång utan de har byggt upp en organisation med handplockade, erfarna och kompetenta medlemmar som utför "verkligt socialt arbete" och det måste lyftas fram. Ett sätt att förändra samhällets bild av deras arbete, det vill säga höja statusen och kompensationen för det arbete som läggs ner skulle kunna ske om arbetet professionaliseras, något som Nicolas menar är nödvändigt för att arbetet ska kunna fortsätta göra skillnad i människors liv. På grund av samhällsutvecklingen, där fokus ligger på individen och där social ojämlikhet, fattigdom och otrygghet ökar, kommer samhället att vara än mer beroende av ideella rörelser och krafter och då bör inte arbetet tas för givet. Snarare måste det övriga samhället värna om dessa människor, rörelser och organisationer och verkligen lyssna på deras kritik, lösningar och perspektiv på hur man kan nå ett mer inkluderande samhälle. Socialt arbete är något som på grund av samhällets komplexitet kräver mångfacetterade lösningar, enorm kunskap, olika berättelser om erfarenheter, upplevelser och känslor, olika förhållningssätt med mera för att arbetet ska bli så bra som möjligt. Idag har vi ett scenario där ideellt arbete medför en enorm samhällsnytta. I många fall räcker det inte ens att kalla det för samhällsnytta utan snarare något som är helt nödvändigt och avgörande. Flertalet ideellt organiserade verksamheter består av människor som innehar kunskap om vad upplevelser av utanförskap kan leda till för sorts av känslor eftersom de själva har erfarenheter av att exempelvis leva i marginalen och som därför även säkerligen har en del vettiga idéer om hur sådana problem kan lösas, vilka behov och önskemål som behöver uppfyllas. Kanske måste en viss del av det ideella arbete som läggs ner professionaliseras. Det här är givetvis en fråga om resurser och resurser behövs givetvis inom flera andra områden. Men

för den sakens skull går det inte att blunda för vad personer inom olika ideellt baserade rörelser och organisationer har att säga. Det finns en risk att det arbetet inte kan upprätthållas om de stöter på motgång efter motgång. Det finns ett ansvar hos forskare, yrkesverksamma i socialt arbete, privat som offentligt, politiker och alla som egentligen har någon form av koppling till socialt arbete att intressera sig för den typ av organisation som Hela Malmö är och vad de gör i sitt arbete. När det uppmärksammas och det går att se att de lyckas med ett arbete som kanske är annorlunda än det som vi vant oss vid ökar möjligheterna för att de kompenseras på rätt sätt. Det tål att funderas kring huruvida länge och till vilken gräns det är möjligt att bedöma en viss form av arbete som något som måste nöja sig med den kompensation som ideellt arbete överlag får idag. När ett arbete som bygger på ideella krafter når en nivå som har en likvärdig effekt och betydelse för människor i samhället som det arbete som yrkesverksamma på olika institutioner lägger ner måste kanske arbetet ses som professionellt och något som därmed förtjänar ett större erkännande och en högre kompensation än vad flera ideella organisationer får idag. Det finns en risk att de människor som beskrivs som eldsjälar går in i väggen om de inte får ett större erkännande för sitt arbete. Nicolas menar att det är obegripligt att de inte får ett större erkännande för sitt arbete.

...För mig är det ett av de största mysterierna. Jag kan inte förstå, hur vuxna människor i olika befattningar som till och med ställer krav på att dom ska se till att den här gruppen människor får ett drägligare liv, och sen så finns där en kompetens, en kunskap, en kraft som inte nyttjas för detta ändamålet. Jag kan inte för mitt liv begripa det ... Vi kan ju visa på statistik, vi kan visa på forskning, vi har med oss Malmö högskola, vi har med oss alla dom som säger att "det ni gör, det gör det mycket tryggare ... mer attraktivt för företag att söka sig till Malmö, det gör Malmö till en fetare stad". Alla dom här grejerna, till och med rent ekonomiskt gynnar staden, inte bara så att säga människorna i det direkta mötet och att vi luckrar upp gränser och så, utan på alla plan är detta bättre. Det är inte bara vi som står i det varje dag som säger det utan forskningen säger det. Hur är det möjligt att vi och andra aktörer inte får mer backup?...

Det verkar nästan som att det finns en viss skepsis mot kunskapen, mot de lösningar och det arbete som organisationerna och dess medlemmar har och lägger ner. Känslan hos många som sysslar med ideellt arbete verkar i alla fall vara att arbetet inte riktigt tas på allvar. Nicolas har framförallt två funderingar eller teorier på varför det kan vara så. Den ena har med avstånd att göra.

*... Det ena är att avståndet mellan det som jag vet att Ove Sernhede skriver om i *Allienation is my Nation*. Han pratar om nyfattiga och pratar i termer av att man inte ens är på stegen längre utan man står vid sidan av, man är inte med i racet. Avståndet mellan dom som lever i marginalen, dom som lever i de så kallade utsatta områdena och dom sitter på sina trygga privilegierade stolar som kanske har kommit upp i politiken via familj eller föreningsverksamhet i en värld av liksom igår, som inte är idag, dom förstår inte detta ... Dom ser inte hur ett barn i dagens Sverige kan leva så fattigt så att dom hungrar. Avståndet är alldeles på tok för stort. Och då e de vårt ansvar, precis som det borde åligga dom också, men framförallt oss som ser och lever i det och har kanske erfarenheter av det, att synliggöra detta och verkligen fortsätta trycka ... Det är egentligen så förhållandevis små medel som gör att folk är med på vagnen igen...*

Avståndet mellan det etablerade samhället och det marginaliserade samhället är av stor betydelse för huruvida vi kan förstå olika problem som uppstår i samhället. Det har således även betydelse för huruvida vi kan se på lösningar på problemen. Sernhede skrev på Göteborgspostens kultursida den tredje mars 2013 om segregationen i Göteborg och hur den är en social skiktningprocess som även speglar det fysiska rummet. Stadens invånare sorteras i det fysiska rummet, alltså till platser och områden på grund av huruvida de är rika eller fattiga. På så sätt glider staden isär (Sernhede, 2013). När städer glider isär på det sättet blir även förståelsen för olika områden mindre. De som har makt och ansvar förstår inte utsattas situation på grund av att avståndet är för stort.

Nicolas andra tanke om varför inte organisationens arbete får mer backup av det övriga samhället är enligt han själv en aning konspiratorisk.

...Vad vi gör här, framförallt när vi går fram och är lite mer på hugget och pekar finger, det är att vi potentiellt synliggör folks inkompetens. Folks leverbröd på sätt och vis är ju i fara om vi kommer där och står och skriker och galar. Det märker jag så fort jag kommer med kritik ... Om man ser beslut och icke-beslut som fattas av politiker och tjänstemän som direkt påverkar eller får som konsekvens att folk mår sämre, folk lider och så vidare. Om man då lyfter upp det så blir man en bråkstake, då blir man jobbig, då får man en stämpel på sig som han som bara är ute och fäktar så är det ... Folk vill gärna förändra, folk vill gärna se förändring men dom vill själva inte förändras, dom vill själva inte liksom anklagas för att vara en del av problemet...

Vid första anblick kan ett citat som detta säkerligen för vissa ses som extremt provocerande. Trots det är oviljan att göra förändringar på allvar något som Nicolas upplever som en sanning, något som han och Hela Malmö stöter på i många sammanhang. Huruvida människor som innehar olika maktpositioner i samhället, det kan vara allt från en socialsekreterare till en högt uppsatt chef i någon myndighet, är rädda för förändring på grund av att deras inkompetens synliggörs eller deras ovilja att på allvar försöka förändra stämmer eller inte så finns det likheter mellan det Nicolas beskriver och det som bland annat tas upp i *Empowerment i teori och praktik (2007)*. I den redogör bland annat författarna för ett problem som har att göra med socialarbetares egenintresse av att upprätthålla ett status quo läge. Det som menas är att det finns en ovilja att lämna ifrån sig en del av sin egen makt och auktoritet eftersom det skulle kunna innebära en potentiell försvagning av statusen på deras yrkesroll (Askheim, Starrin, 2007). Det är givetvis svårt att avgöra när och var den här typen av problem uppstår men problematiken är tydlig. Rädslan att bli utpekad som någon som gör fel och därmed i förlängningen riskera att ens yrkesroll får lägre status eller rent av riskera att förlora sitt yrke är större än tron och viljan att se på alternativa lösningar. Det är inget som enskilda individer bör lastas eller anklagas för. Den här situationen uppstår på grund av att samhället utformats i en viss riktning. Å andra sidan är kanske en förändring av ett sådant samhällssystem endast möjlig om yrkesverksamma och andra verksamma inom socialt arbete på allvar börjar värdesätta den roll och funktion som frivilliga krafter innebär för samhället. För det krävs dialog, forum och säkerligen samarbeten vilket jag kommer att komma in på i nästa tema.

Att påverka och försöka förändra strukturer

Förutom att försöka påverka och förändra organisationens position i samhället pratade även Nicolas om hur de inom organisationen arbetar för att försöka förändra de samhällsstrukturer som på olika sätt försvårar människors möjligheter att ta sig ur utanförskap och en marginaliserad tillvaro.

...Långsiktigt så handlar det om att skapa relationer, bekräfta, se, lyfta fram, tidigt identifiera, inspirera, skapa dom här forumen där dom kan hitta rätt ... Då är det inte bara att det blir lugnare och tryggare men dom här människorna kommer ju rätt också. Främja det de besitter. Det är det det handlar om ... Syftet är att lyfta upp och visa på möjligheter... I det mellanmännsliga, i det lilla, i mötet, i danslokalen där, lyfta upp den ledaren där, göra det och det osv osv. Det är ju den ena biten...

Genom att, via mellanmännsliga möten, nå individer med sitt arbete så påverkar och förändrar organisationen barns, ungdomars och unga vuxnas förutsättningar vilket kan ses som ett sätt att rubba på gamla strukturer som förminskar vissa människors möjligheter att skapa och fullfölja det liv de vill leva. Att identifiera problem och inspirera människor utifrån de behov de har gör att fler och fler upplever en större trygghet vilket är ett sätt att förändra strukturer.

Han är även inne på möjligheter att utmana och förändra samhällsstrukturer på ett större plan.

...Vårt utgångsläge vilket är skitintressant och på något sätt kanske det bästa sättet man kan göra, det är att man bygger underifrån vilket vi har gjort i tio år, bara i vår skolverksamhet så har vi haft liksom över 12 000 deltagare ... Hela Malmös skolverksamhet är en av de största skolprojekten någonsin enligt forskare. Så att jobba på det, att ha så jäkla många unga människor som gått igenom våra olika verksamheter och projekt osv. Och att ha ett jättebrett nätverk av människor som vill bidra, som vill se förändring osv osv. Börjar man liksom bygga verkligen verkligen gräsrotsnivå för det är det det handlar om, då ser man också att när man väl ska förändra strukturerna så finns där liksom en kompetens, en trovärdighet, människor med sig, man har liksom hela det istället för människor som vill börja uppifrån och ner. Så det är väl det vi ser att vi kan förändra på strukturell nivå mycket för att vi har börjat jobba så från grunden. Sen ska de sägas också, att på senare tid, de senaste 3-4 åren har vi också gett oss fan på att vi måste vara, i vissa forum, lite obekväma, vi måste utmana, vi måste vara lite vassare, framför allt nu när vi växt in i vår kostym på ett sätt där vi har kött på benen, nu kan vi ta nästa steg. Även om det har varit tanken från början så ser vi nu att vafan vi kan göra något på riktigt...

Det långsiktiga arbetet med ett tydligt gräsrotsperspektiv i vilket de aktiva lyckats involvera unga drivna människor under tio års tid har gjort att de nu även har möjligheter att utmana normer och påverka strukturer. Genom att ha funnits där för människor i olika åldrar har de skapat ett slags förtroendekapital som gör att de har ett brett nätverk av människor och även andra organisationer och föreningar som har kompetens inom socialt arbete och som vill bidra. Om de inte har kunnat utmana tidigare så finns det kanske nu möjligheter att, på grund av att de har jobbat långsiktigt under flera års tid, våga vara lite vassare och obekväma och på allvar påverka och försöka förändra samhällsstrukturer.

Sammanfattning: Tema 3

På grund av att H.U.R och Hela Malmö har en nära kontakt till människor som upplever olika former av utsatthet och utanförskap har de även en förståelse för dessa människors situation. Av den anledningen engagerar de sig och trots olika hinder och ekonomiska svårigheter fyller de genom sitt engagemang en viktig funktion i samhället. De menar att de tar ett stort samhällsansvar, ett ansvar som de menar att någon annan egentligen borde ta. Därför vill de få mer gehör för sitt arbete och de vill ha ett större inflytande i diskussionen om socialt arbete. Skulle deras position i samhället förändras och bli tydligare skulle de kunna vara en ännu starkare röst åt de vars röst inte annars så ofta hörs. Ett större inflytande skulle även innebära att de skulle kunna vara ännu mer lättillgängliga för de barn, ungdomar och unga vuxna som är får ut något eller är i behov av deras arbete.

Förutom att organisationerna har en nära kontakt till de människor som upplever olika former av utsatthet och utanförskap och därmed en förståelse för deras situation är det även viktigt för dem att organisera sig underifrån, på gräsrotsnivå. Genom att inkludera fler och fler och bygga en rörelse kring de sociala frågor de engagerar sig i är det möjligt för dem att mer och mer försöka utmana maktförhållanden och långsiktigt försöka förändra samhällsstrukturer som exkluderar människor på olika sätt. De barn, ungdomar och unga vuxna som nås av organisationerna lär sig att värna om mjuka värden och värderingar som har att göra med gemenskap, solidaritet och öppenhet vilket gör att det skapats en slags gemensam och förenande karaktär hos organisationerna. Genom att organisera sig på ett tydligt karakteristiskt sätt med vissa värden och vissa sätt att tänka blir styrkan och förmågan att kunna påverka större och större.

En förutsättning för att deras arbete ska kunna fortsätta och även utvecklas och bli bättre är en större samhällelig förståelse för hur viktigt deras arbete är. En högre kompensation och ersättning eller färre hinder skulle kunna underlätta arbetet. Det kräver att exempelvis yrkesverksamma inom olika samhällsinstitutioner och politiker intresserar sig för organisationernas perspektiv och på allvar lyssnar på deras tankar om hur det är möjligt att bedriva socialt arbete.

Tema 4: Samarbeten

Existerande eller potentiella samarbeten har under studiens gång visat sig vara något som är viktigt för organisationerna att fundera och reflektera kring. Flera ungdomsorganisationer väljer att vara helt autonoma, vissa ser potential med samarbeten och vissa är positivt inställda till samarbeten med liknande organisationer medan andra är villiga att samarbeta med andra delar av samhället. Både H.U.R och Hela Malmö är med i något som kallas Ett Enat Malmö. Ett Enat Malmö är ett slags föreningsnätverk där olika organisationer och Malmö Högskola samarbetar och exempelvis anordnar evenemang som har med socialt arbete att göra. Under mina intervjuer har sådana samarbetsformer och synen på dem diskuterats.

Hassela ungdomsrörelse: Samarbeten gör oss alla starkare

Daniel berättade under intervjun om sin syn på Ett Enat Malmö och vad det betytt att ingå i nätverket.

... Ett enat Malmö har ju varit otroligt jävligt givande ... Det blir ju kraftfullare ... Ett enat Malmö för mig blir ju ett steg in i Malmö

Högskola och från högskolan in till oss, det har varit så jävla berikande ... Jag vet att från kommunen och politiskt har de nu börjat visas intresse för att vi är ganska starka. Det är ju väldigt många stora organisationer som är med och ganska stora namn inom forskarvärlden som gör att det är svårt för politiker att vända oss ryggen ... Vi har kommit i ett läge där vi fått ett erkännande men jag tror inte vi har kommit till praktiskt förändringsarbete än så länge, än så länge har det varit en samlingspunkt för organisationer som vill samma sak men det är lite fortfarande predika i egen kyrka ...

Samarbeten som sker genom Ett Enat Malmö gynnar alla inblandade samtidigt som de tillsammans blir starkare, har större möjlighet att påverka och göra skillnad. Forskare som tycker den här typen av organisationer är intressanta får inblick i dem samtidigt som organisationerna gynnas av att de får forskares stöd. Tillsammans blir de en starkare kraft i syfte att kunna påverka. Trots att Daniel till en viss del känner att man inom Ett Enat Malmö predikar inför likasinnade så menar han på att det även fanns ett flertal exempel på när socialarbetare från olika institutioner i Malmö besökt Ett Enat Malmös olika föredrag och workshops. Om de tar till sig det som exempelvis nätverket Ett enat Malmö har att säga finns det en möjlighet att de tar med sig och för fram den kunskapen till sina respektive arbetsplatser vilket i slutändan har potential att göra skillnad för socialt arbete.

... Man måste jobba åt bägge håll, både strukturellt men också med individplan. Man måste jobba på bägge plan och det är det som jag tror Ett Enat Malmö är en grym plattform för ... För vi är en liten organisation och det är svårt för oss att komma in och utmana strukturellt medan Ett Enat Malmö, där det finns 100 Hassela och en högskola ... Vi kanske som Ett Enat Malmö borde egentligen koncentrera oss rent strukturellt, påverkansarbete uppåt, skita i neråt, för neråt gör vi redan, i de olika organisationerna, vi gör hur mycket som helst ...

H.U.R:s vilja är att givetvis fortsätta bedriva sitt arbete neråt och arbeta på ett väl fungerande sätt med individer. I sitt arbete skapar de möjligheter för människor i olika åldrar att kontroll och makt över sina liv. Men de vill också kunna utmana uppåt och vara med och påverka och förändra de samhälleliga maktstrukturer som utestänger vissa människor. Det arbetet, menar Daniel, har de större potential att lyckas med via samarbeten. I nätverket Ett Enat Malmö skulle de kunna koncentrera sig på att påverka yrkesverksamma, politiker och tjänstemän i syfte att uppnå samhällsförändringar medan det andra ”vardagliga” arbetet kan fortsätta som vanligt inom organisationen.

Hela Malmö: Samarbeten för att kunna påverka

Under intervjun med Sean pratade vi bland annat om hur det är möjligt att förändra strukturer och huruvida samarbeten kan vara ett sätt att göra det på.

... Kollar du på det strukturella, det finns en mer eller mindre konkurrens som yttrar sig bland både föreningar och organisationer ... Så i det så är det klart att ju mer man kan samarbeta och visa att man är enade i ett och samma arbete så kan man ju bli starkare underifrån ... Kollar vi på UMIS ... det är baserat på samarbete där du har förening, ideell verksamhet som går hand i hand med en sektion av kommunen som möts ... där är liksom representanter från x antal organisationer men som samlas för ett och samma syfte. Så där är ju en anda som skapas, en teamkänsla som skapas. Där är arbeten som skapas, och kan

man visa upp det sen så tror jag det är lättare att få politiken att förändras ... Vi är ju inte experter så det är klart att kan till exempel Malmö Högskola komma in så är det återigen en win win. För kollar man på forskning så kan ju, resultat som vi kan se på fältet kombineras med resultat som forskare kommit fram till då kan man ju stärka metoder ...

Ett problem för organisationer är den konkurrenssituation som uppstår mellan dem, framförallt ekonomiska. Situationen uppstår enligt Lisa Kings när flera organisationer i princip måste tävla mot varandra om att få de resurser de behöver och vill ha från olika samhällsinstitutioner vilket naturligtvis medför problem för alla inblandade. Utåt sett försvarar allt som oftast liknande organisationer varandra men inåt, mellan organisationerna, är det oundvikligen så att de konkurrerar om exempelvis ansökan om ekonomiska bistånd (Kings, 2011). Samarbeten skulle kunna lösa vissa sådana problem och det skulle också kunna mynna ut i en starkare kraft underifrån eftersom organisationer då till viss del är enade. Trots en del problem har exempelvis Mötesplats UMIS varit väldigt givande. Framförallt har den typen av samarbeten där olika organisationer men även andra delar av samhället ingår i samarbetet en förmåga att skapa en positiv vi-känsla. Tillsammans blir de starkare vilket ger dem större möjlighet att påverka politiker och utmana och förändra strukturer.

Sean pratade även mer specifikt om Ett Enat Malmö och de samarbeten som uppstått mellan organisationer och Malmö Högskola som något positivt. Men det finns även problem.

...De som besöker Ett Enat Malmö är ofta människor som tillhör organisationer som är med och styr upp Ett Enat Malmö. Och det är inget negativt med det men det känns som att de bara nått ut till en viss klick. Hade man kunnat få in mer skolpersonal, mer sjukvårdspersonal, en bredare publik, då hade man ju kunnat få in ännu mer kunskap och kanske bredda en gemensam insikt på vad man kan göra för förändringsarbete...

Ett problem med Ett Enat Malmö verkar vara att det finns en risk att mycket av nätverkets arbete endast når och berör de som är drivande och/eller intresserade av den typen av sociala frågor och den formen av samarbeten. Att nå ut till en bredare publik och därmed bredda en gemensam insikt på vad man kan göra för förändringsarbete ser Sean som viktigt. Som jag förstår har Mötesplats UMIS exempelvis gjort det möjligt att nå ut till en bredare publik eftersom ett samarbete mellan Hela Malmö och en sektion inom Malmö stad gör att även fler sektioner nås av den samarbetsformens resultat. Samtidigt så är det många forskare från Malmö Högskola som är med och driver Ett Enat Malmö vilket borde ge mer effekt på sikt. Om det skapas långvariga relationer mellan organisationer och exempelvis akademiska kretsar finns det stora förhoppningar om att kunskapen om organisationer som Hela Malmö når ut till allt fler. Forskningsresultat som kombineras med det arbete som organisationer bistår med på fältet borde kunna öka möjligheterna för olika organisationers arbete att lyftas fram.

Sammanfattning: Tema 4

Samarbeten ses som viktiga för båda organisationerna. För Hela Malmö är samarbeten med olika föreningar och organisationer en stor del av deras vardagliga arbete eftersom mycket av arbetet går ut på slussverksamhet. De kan ses som en nyckel som låser upp olika dörrar för barn, ungdomar och unga vuxna

att hitta sitt intresse och på så sätt finna mening och tillhörighet. För både Hela Malmö och H.U.R har nätverket Ett Enat Malmö inneburit ny positiv kraft och känslor av att det är möjligt att påverka och förändra de samhällsstrukturer som bromsar upp organisationernas försök att skapa ett samhälle med mindre utanförskap. Samtidigt påpekar medlemmar ur båda organisationerna att de skulle vilja nå ut till en ännu bredare publik för att ett verkligt förändringsarbete ska kunna vara möjligt. Men samarbeten leder trots allt till mer uppmärksamhet. Samarbeten och medverkan i olika nätverksformer skulle också göra det möjligt för organisationerna att kunna fokusera och lägga ännu mer energi på att inom sådana forum utmana uppåt och påverka maktförhållanden samtidigt som det vardagliga arbetet fortsätter inom organisationerna. Även om det tar tid så verkar samarbeten vara ett steg i rätt riktning då det innebär möjligheter att inleda verkligt förändringsarbete.

DISKUSSION

I den avslutande diskussionen är min tanke att förstå mina analyser och presentationer av mitt material mot bakgrund av större sociologiska teorier och begrepp. Med hjälp av sådana har jag alltså försökt förstå hur ungdomsorganisationerna gör för att arbeta med individen och varför det är viktigt samtidigt som de lägger mycket energi på att skapa och upprätthålla en slags gemenskap. Jag har även försökt förstå problematiken kring deras roll i samhället och möjliga förändringar utifrån de teoretiska perspektiv och begrepp som jag utgått ifrån. Min tanke har varit att försöka förstå mina teman (mitt material) i förhållande till varandra och mot bakgrund av sociologiska teorier och begrepp besvara mina frågeställningar i en slags förhoppning om att en sådan diskussion ska kunna leda till någon form av ”ny” teoretisk kunskap eller vinkel, det vill säga att materialet kan medföra någon form av teoretiskt bidrag i diskussionen kring socialt arbete med fokus på barn, ungdomar och unga vuxna.

Globaliseringen och Individualiseringen av samhället

Bauman menar att de spontana, högst okontrollerbara, självgående och oberäknliga processer som globaliseringen innebär samtidigt lett till en individualisering av samhället. Fokus riktas mot individen som måste ta ansvar för sitt eget liv och sitt eget livsprojekt, det vill säga vad hen har för tankar och målsättningar om och för sitt liv. Det är en individuell resa där individer måste vara beredda på ständig förändring och där det är själva livsuppgiften som är det problematiska snarare än hur det var förr då människors mål var tydligare och mer på förhand bestämda och där problemen bestod i att välja rätt medel för att uppnå målen. För somliga innebär individualiseringen en större frihet men för många leder dessa samhälleliga krav till ökade känslor av otrygghet. Det kan exempelvis ha att göra med att individer på grund av socioekonomiska förutsättningar upplever olika former av utanförskap i samhället och därmed inte känner varken möjlighet eller driv att ens vilja påbörja något ”livsprojekt”. För att bearbeta och handskas med denna otrygghet söker sig människor till varandra. Genom den gemenskap som det innebär att tillsammans med andra människor skapa något som är större än det individuella skyddar sig människor från de individuella krav och förväntningar som samhället ställer på en (Bauman, 2002, 2007).

Arbetslöshet eller avsaknad av annan sysselsättning (till exempel utbildning, fritidssysslor eller umgänge) kan ses som olika faktorer vilka kan skapa otrygghet i

en människas liv. Att handskas med denna otrygghet är svårt och när reella möjligheter till att komma över något som höjer livskvalitén är få är situationen ännu mer problematisk. Att skaffa sig ett jobb eller påbörja en utbildning är inte lika lätt för alla unga vuxna i dagens samhälle som präglas av orättvisor där fattiga blir fattigare och rika bli rikare. Även barns och ungdoms möjligheter till vettiga och roliga fritidssysselsättningar är självklart även de olika stora på grund av orättvisor (Kommission för ett socialt hållbart Malmö, 2013).

I presentationen av organisationerna var jag inne på att deras arbete bland annat går ut på att försöka få barn, ungdomar och unga vuxna att känna att de är en del av samhället. Det är givetvis något som en rad olika institutioner även sysslar med. Skolans funktion i samhället är att utbilda människor, arbetsförmedlingen försöker se till att människor inte går arbetslösa och olika fritidsverksamheter finns för att barn ska ha en meningsfull fritid. Organisationernas roll är bland annat att finnas till när skolans, föreningslivets och kommunens olika projekt och satsningar inte räcker till. Men i det arbetet så sker det något som inte är särskilt lätt att mäta. I analysen var jag inne på något som jag kallade för ett ”löfte” vilket kan tänkas innehålla olika aspekter av det som en individ anser är viktigt att få erhålla. Jag skulle vilja påstå att detta ”löfte” har med erkännande att göra. Vad innebär det att erkänna en människa? Vad händer i mötet mellan organisationerna och individer i olika åldrar?

Behovet av erkännande

Erkännande måste förstås som något högst subjektivt och något som handlar om att individer måste bemötas på det sätt som de är i behov av att bemötas på (Honneth, 2003, Heidegren, 2009). En stor del av organisationernas arbete går ut på att just erkänna individer i olika åldrar utifrån sina behov. De försöker förstå och synliggöra olika samhällsproblem som drabbar unga människor. Eftersom de flesta medlemmar har egna erfarenheter av exempelvis utanförskap verkar de även inneha en förståelse för barns, ungdomars och unga vuxnas individuella behov av bemötande. De erfarenheterna och den kunskapen gör att de genom sina verksamheter på sätt och vis kan lyckas med ett slags erkännandearbete men det kräver engagemang, intresse och en vilja att försöka förstå människor.

För att individer ska kunna nå ett individuellt självförverkligande krävs det att hens personliga identitet präglas av en positiv självrelation. För att utveckla en positiv självrelation krävs ett flerdimensionellt erkännande. Att exempelvis känna sig älskad i sina primärrelationer medför en trygghet som är avgörande för utvecklingen av ett positivt självförtroende (Honneth, 2003, Heidegren, 2009). Inom både H.U.R och Hela Malmö har jag märkt av en slags kärleksfull och familjär stämning som bland annat tar sig uttryck i form av mycket kramar. Jag menar att den stämningen har en positiv påverkan för människors självförtroende, både inom organisationerna och i mötet med både barn och äldre.

För att människor ska kunna utveckla, självaktning och självrespekt, behöver de känna att de har de egenskaper som krävs för att delta i samhällslivet (Honneth, 2003, Heidegren, 2009). Eftersom organisationerna i sin kontakt med individer i olika åldrar får dem att känna sig värdefulla och respekterade möjliggörs känslor av både självrespekt och självaktning.

Slutligen behöver människor känna att de utgör ett värde för en konkret gemenskap för att de ska kunna åtnjuta självuppskattning. Det handlar alltså om social uppskattning och genom intresse, engagemang, lojalitet och solidaritet är det möjligt att uppmuntra och vara öppen för människors olika förmågor och prestationer (Honneth, 2003, Heidegren, 2009). Då både H.U.R och Hela Malmö ser det som sin plikt att på allvar visa intresse för olika individer och vara öppna för och visa förståelse för deras olikheter och olika förmågor samt prestationer ökar de även möjligheterna för individer att känna att de utgör ett värde i en konkret gemenskap.

Min uppfattning är således att organisationerna ser till att barn, ungdomar och unga vuxna upplever grundläggande dimensioner av erkännande vilket gör att de lättare kan känna både självförtroende, självaktning/självrespekt och självuppskattning. Det sker något i mötet mellan organisationerna och barn, ungdomar och unga vuxna som gör att de utifrån sina individuella behov upplever både bekräftelse och erkännande. Det medför möjligheter för barn, ungdomar och unga vuxna att både formulera och lyckas med diverse livsprojekt (Bauman, 2002).

Att ta makt och kontroll över sitt liv

Hela Malmö och Hasselarörelsen försöker förstå och lyfta fram barns, ungdomars och unga vuxnas behov och önskemål. Genom att exempelvis vilja skapa intresse kring någon fritidssysselsättning som basket eller kring sociala frågor via ledarskapsutbildningar försöker de tillvarata den kapacitet och potential som alla människor besitter. För det krävs ett verkligt intresse, engagemang och en tro på att alla människor har något att bidra med så länge de ges möjligheter till det.

Adams (2003) definierar empowerment som de sätt som individer, grupper i olika storlekar blir i stånd att ta kontroll över sina omständigheter och uppnå mål och därigenom kunna arbeta för att hjälpa sig själva men även andra för att höja livskvalitén (Adams, 2003). Hela Malmö och H.U.R försöker på sådana sätt, genom aktiviteter och via ledarskapsutbildningar, skapa möjligheter för barn, ungdomar och unga vuxna att ta makt och kontroll över sina liv, även om det sker på olika sätt och på olika nivåer.

Askheim och Starrin (2007) menar att begrepp som självtillit, självstyre, socialt stöd, delaktighet, egenkontroll, samarbete och deltagande har med empowerment att göra (Askheim, Starrin, 2007). De verksamheter och aktiviteter som tillhandahålls av både Hasselarörelsen och Hela Malmö handlar om att skapa möjligheter för människor att förändra sin egen situation och bli delaktiga i samhället. Organisationernas tillgänglighet ökar möjligheterna för barn, ungdomar och unga vuxna att känna att de tillhör någonting större och att de helt enkelt ingår i och tillhör samhället. Eftersom organisationerna är en del av samhället är förhoppningen att barn, ungdomar och unga vuxna genom att tillhöra organisationerna eller vara med i deras verksamheter och aktiviteter ska kunna känna att de är en del av samma samhälle. Fokus ligger på att tillmötesgå individers behov och önskemål genom att först uppmärksamma och lokalisera diverse problem i samhället och att finnas till när skolans, föreningslivets och kommunens satsningar och projekt inte räcker till. Organisationerna har en syn och en tro på att varje människa är unik och kan bidra med något. Deras uppgift är

att lokalisera och framkalla barns, ungdomars och unga vuxnas potential genom att försöka förstå barns, ungdomars och unga vuxnas intresse. De vill uppmärksamma och lyfta fram, bejaka och erkänna unga människor för den de är och den potential som de besitter. Precis som Adams (2003) menar så ser de människor som aktiva och handlande subjekt som både vill och vet sitt eget bästa så länge rätt förutsättningar, möjligheter och förhållanden skapas och finns tillgängliga (Adams, 2003).

Centralt för all diskussion kring empowerment är frågan om makt. Att få barn, ungdomar och unga vuxna att känna att de har makt och kontroll över sina liv ser jag som en av de viktigaste uppgifterna som organisationerna har. Samtidigt är det en svår uppgift då makt inte är något som kan "ges bort". Uppgiften med empowerment eller self-empowerment som det egentligen handlar om är att ge individer som inte är i stånd att ta kontroll och makt över sina liv möjligheter att göra så (Adams, 2003). H.U.R och Hela Malmö arbetar för att individer i olika åldrar ska känna sig förmögna att göra anspråk på makt och därmed ta kontroll över sina liv. Till exempel får medlemmar i H.U.R chansen att tala inför andra studenter på olika högskolor runt om i landet vilket kan innebära en situation i vilken medlemmar i organisationen känner att de får chansen att vara i centrum och föreläsa för andra om organisationens process och arbetssätt. Att få vara med om sådana situationer skulle kunna tänkas öka upplevelser av både kontroll och makt. På liknande sätt kan en dansuppväsning för ett barn medföra känslor av makt och kontroll eftersom de får ingå i en situation de behärskar. Risker och problem med att inte förstå skillnaden mellan att hjälpa, göra hjälpinsatser, "ge makt" åt människor och att ge människor verktyg att på egen hand ta makt och kontroll beror, tänker jag, på att det handlar om känslor. Self-empowerment handlar om att människor ges möjligheter och förutsättningar att känna att de själva är kapabla till att ta makt och kontroll över sina liv. Den känslan av makt över sitt eget liv är inget som någon annan kan ge dem. Däremot kan ungdomsorganisationerna som jag studerat skapa forum, utrymmen, mötesplatser, aktiviteter, bedriva verksamheter och hålla i ledarskapsutbildningar som på olika sätt kan "sätta igång" self-empowerment hos människor. Eftersom det handlar om känslor så tänker jag att en stor del i att skapa förutsättningar för self-empowerment handlar om erkännande.

Heidegren diskuterar bland annat erkännande i form av för lite erkännande och för mycket erkännande vilket riskerar att upplevas som något negativt. Självklart kan för litet erkännande få en att må dåligt men även för mycket eller för stort erkännande riskerar att upplevas som en form av missaktning. När den ena parten i en mellanmänsklig relation är överbeskyddande, alltför engagerad och inte lämnar något utrymme gentemot den andra parten riskerar den senare att må dåligt med sig själv. Det som var tänkt att leda till ett erkännande i positiv betydelse blir istället en form av missaktning och kränkning (Heidegren, 2009). Att bli uppmärksammad, få positivt beröm eller att rent av bli hyllad för något man själv tycker är en småsak riskerar att få en att känna sig kränkt eftersom ens egna förväntningar skiljer sig från de andras. Att den eller de som riktar beröm mot någon annan gör det av välvillighet spelar ingen roll eftersom det av mottagaren upplevs som en form av missaktning. Man blir kränkt på grund av att andra intretor tror mer om en. Att andra tror att man är i behov av hjälp när man inte själv anser sig behöva det eller i alla fall inte i den omsättning eller mängd som riktas mot en får en att må dåligt. Det här är något som kan vara ett stort problem inom socialt arbete. Exempelvis menar Adams (2003) att det är lätt hänt att socialarbetare uppfattar sin roll som en för i vilken de ska "bota" eller hjälpa människor ur sin

”misär”. Personen som blir bemött av den typen av ”hjälp” riskerar inte bara att känna sig missaktad av socialarbetaren utan av hela institutionen eftersom den i mötet representeras av socialarbetaren (Adams, 2003).

Det jag märkt under min studie av Hassela och Hela Malmö är dock att de på allvar försöker sätta sig in i individers situationer för att skapa sig en förståelse vad det är ett barn, en ungdom eller en ung vuxen är i behov av för att hen ska känna att det är möjligt att själv försöka ta kontroll och makt över sitt liv. För att det ska kunna vara möjligt är det också viktigt att organisationerna har en del förväntningar och ställer en del krav på barn, ungdomar och unga vuxna så länge de är rimliga. Det kan utifrån ett self-empowermentperspektiv sägas vara bra att organisationerna inte finns till för barn, ungdomar och unga vuxna helt villkorslöst. De finns där för dem och de välkomnar dem med ett öppet sinnesslag och respekt för vem de är och vilken bakgrund de har men de ställer samtidigt rimliga krav och har rimliga förväntningar på dem. Till exempel finns det vissa regler som måste följas inom organisationerna. I H.U.R måste medlemmarna skriva på ett slags kontrakt om att följa vissa regler. Hela Malmös aktiviteter bygger även till viss del på vissa regler. På så sätt skapas det både förväntningar och krav på medlemmar och deltagare. Unga vuxna medlemmar i organisationerna förväntas ta tag i saker och bedriva socialt arbete. På det sättet undviker eller i alla fall minskar de säkerligen tendenserna till det som skulle kunna liknas vid ett för stort erkännande.

För mycket erkännande från organisationernas sida hade omöjliggjort människors vilja och drivenhet att på egen hand göra något åt sin egen situation. Att istället på egen hand, men med rätt förutsättningar och möjligheter, försöka göra något åt sin situation måste ses som något utvecklande och stärkande för en individ och som grundläggande för self-empowerment. Om människor inte får känna sig utmanade, utan krav och förväntningar på sig är det lätt hänt att de målar upp en bild av sig själva som svaga, att de är personer som det inte kan ställas krav på och som det inte går att ha förväntningar på. Sådana negativa känslospiraler riskerar att minska deras egen tro på att de själva är kapabla till att ta kontroll och makt över sina liv. Att få vara delaktig och känna sig värdefull i en konkret grupp utan att överösas med ett överdrivet beröm kan få människor att växa. Att som medlem känna att man har en röst inom organisationen och att man kan påverka kan i ett längre perspektiv få en att känna sig tillfreds med sig själv. Att få vara med och göra skillnad är också något som kan tänkas stärka exempelvis unga vuxna. Att förstå sin egen situation och kunna påverka den innebär en slags form av kontroll och makt. Att förbättra möjligheterna för andra som har en liknande bakgrund är något som kan tänkas höja den känslan ännu mer.

Heidegren (2009) diskuterar något som kallas för tillbörligt erkännande vilket skulle kunna liknas vid erkännandets konst. Att behärska erkännandets konst innebär att inta en viss hållning som är präglad av dynamisk öppenhet vilken gör det möjligt att på allvar *se* den andre. Man är lyhörd inför det som är annorlunda och man är beredd att ta lärdom av den andre. Det handlar om att hitta rätt i konkreta mellanmänniska möten och situationer, att kunna hantera avstånd i form av både närhet och distans utifrån vad den andre har för behov (Heidegren, 2009). Eftersom organisationerna på allvar intresserar sig, engagerar sig och lyssnar på barn, ungdomar och unga vuxna ökar möjligheterna för dem att även hantera erkännandets konst vilket jag menar är en förutsättning för att det överhuvudtaget ska kunna vara möjligt att arbeta med self-empowerment. Jag menar att

organisationerna skapar möjligheter för människor att både skapa och genomföra diverse så kallade livsprojekt på grund av att de arbetar utifrån ett empowermentperspektiv. En stor del av att de lyckas med ett sådant arbete beror på att de på olika sätt gör det möjligt för individer i olika åldrar att åtnjuta olika former av erkännande. Erkännandets konst skulle på så sätt kunna tänkas möjliggöra self-empowerment. Att behärska konsten att erkänna en annan människa utifrån hans behov ökar hans möjligheter att nå self-empowerment.

Gemenskap

Vissa perspektiv inom sociologisk forskning menar att gemenskap i dagens samhälle skapas på annorlunda sätt än tidigare. Michel Maffesoli menar (i Stenberg, 2011) exempelvis att en del individer för att känna delaktighet med andra bildar mindre gemenskaper, så kallade stammar, för att isolera sig från "massan". Sådana gemenskaper är tydligt präglade av en särskild identitet. Gerhard Schultze talar (i Stenberg, 2011) om upplevelsegemenskaper, alltså gemenskapsformer som syftar till gemenskaper som uppstår på grund av att människor delar liknande intressen, till exempel i form av musik. Människor söker sig inte längre till klassbundna gemenskaper utan utgår snarare från emotionella och subjektiva behov (Stenberg, 2011). Men även om utvecklingen går i individualismens fotspår, där gemenskaper oftast centreras till mindre och mindre grupper med sin tydliga nisch och identitet så finns det även större rörelser som lyfter politiska frågor som kan ha med klass att göra. H.U.R och Hela Malmö är exempel på vad jag skulle vilja kalla för "större rörelser". De identifierar olika problem i samhället som ofta har med orättvisor att göra och försöker göra något åt det. De människor som ingår i organisationerna har själva upplevt exempelvis utanförskap och andra orättvisor och tillsammans arbetar de för att minska barns, ungdomars och unga vuxnas upplevelser av sådana orättvisor.

I dagens samhälle präglas ekonomi, politik, kultur, livsstilar av vad som sker på global nivå i högre utsträckning än i tidigare samhällen vilket inte är helt lätt att hantera för var och en. Att lyckas orientera sig och skapa ordning i det globaliserade "senmoderna samhället" ställer därmed höga krav på individen vilket kan leda till ambivalens och ångest (Stenberg, 2011). Bauman benämner det som ett globalt kaos för i vilket ordningsskapandet sker i det lokala. Människor påverkas av globala krafter men kan endast själva göra skillnad i lokala angelägenheter. Men det arbetet producerar samtidigt mening, identitet, känslor av tillhörighet och gemenskap (Bauman, 2007). Medlemmarna i H.U.R och Hela Malmö skapar, som jag ser det, ordning på två helt olika nivåer. Dels bedriver de ett arbete som på olika sätt, rent konkret, "skapar ordning" för barn, ungdomar och unga vuxna då de till exempel höjer barns känslor och upplevelser av trygghet när de tillhandahåller aktiviteter ute på skolorna. I analysen så var jag bland annat inne på att det skapades ett slags lugn och en form av trygghet under likabehandlingsdagen.

Den andra formen av ordning menar jag skapas genom att de unga vuxna som bedriver organisationernas arbete även de påverkas av det arbete som de utför. Genom att göra skillnad och producera mening, identitet, känslor av tillhörighet och gemenskap i lokala angelägenheter hanterar de, de känslor av ambivalens som uppkommer i det individualiserade samhället. Utifrån ett delaktighetsperspektiv gör de saker tillsammans vilket fått positiva konsekvenser för både individ, grupp

och samhälle. Det är alltså möjligt att förstå gemenskapen i organisationerna som ett sätt att skapa ordning i lokala angelägenheter. Det sker med hjälp av olika interaktionsritualer. Genom sådana kan människor uppnå meningsfull gemenskap som ett sätt att kontrastera mot de krav och förväntningar samt ansvar som annars läggs på individen i vår tid eftersom gemenskap stärker individens känsla av välbefinnande (Stenberg, 2011). Under studiens gång så har jag via intervjuer och observationer förstått hur viktigt det är för både medlemmar och deltagare att få göra saker tillsammans. Även om alla inblandade träffas och umgås i olika former och på olika nivåer så har de det gemensamt att de gör saker tillsammans vilket vilket både skapar och stärker känslor och upplevelser av gemenskap. Sociologen Randall Collins menar att sådana känslor och upplevelser kan återskapas när människor är fysiskt närvarande och gör saker ihop. Den fysiska närvaron är viktig eftersom den gör det enklare för människor att uppfatta andras signaler, minspel, gestikuleringar, uttryck och reaktioner för att kunna bekräfta ett gemensamt fokus på det som pågår, vilket bidrar till en intersubjektiv förståelse av varandra (Collins, 2004). I dagens samhälle umgås vi mer och mer via sociala medier och våra kontakter med andra sker allt mer på nätet. En stor del av organisationernas styrka ligger i gemenskapen och att de inblandade, de som ingår i gemenskapen, umgås i fysisk form. Jag har exempelvis märkt hur vanligt det är att både medlemmar och deltagare kramar om varandra och på så sätt sänder signaler om att de är där för att tillsammans uträtta saker och ting. Gemenskapen är viktig men för att den ska kunna fylla en stärkande funktion så måste det skapas utrymme i form av både tid och plats för människor att verkligen träffas. Även utifrån ett erkännandeperspektiv kan man tänka sig att den fysiska närvaron gör det enklare för människor att förstå och bekräfta varandra. Genom att vara fysiskt närvarade är det exempelvis lättare att *se*, förstå, bekräfta och erkänna människor då exempelvis gester och tilltal är viktiga delar i vårt sätt att interagera med människor.

En del medlemmar menar att gemenskapen i organisationerna har förändrat deras liv då den inneburit en glädje och en känsla av få tillhöra något som de tidigare inte har upplevt. Det finns alltså ett behov av gemenskap då den skänker en form av trygghet trots att allt mer fokus i dagens samhälle riktas mot individen. Den tryggheten är även viktig för möjliggörandet av self-empowerment. Via gemenskapen menar medlemmar att de får uppleva en slags delaktighet i samhället vilket de flesta människor är i behov av. Baserat på gemenskap har organisationerna och dess verksamheter och aktiviteter gett barn, ungdomar och unga utrymme och möjligheter att få vara den de är utan att missaktas vilket i förlängningen gör att deras inneboende kapacitet och potential även kan visa sig och komma fram. Av dessa skäl finns det all anledning att se till att det finns forum för i vilka gemenskap och kollektiva krafter prioriteras. Förutom trygghet skapar sådana mötesplatser och kollektiva känslor möjligheter för erfarenheter att utbytas vilket leder till ökad kunskap och kännedom om olika problem i samhället. Gemenskap har även en förmåga att öka medlidande vilket i sin tur kan öka engagemanget vilket förbättrar möjligheterna till förändring.

Askheim och Starrin menar att gemenskapens betydelse också är väldigt central ur ett empowermentperspektiv. Den kan sägas utgöra grunden för individens möjligheter att komma ur sin maktlöshet. Genom ett aktivt deltagande i en stärkande gemenskap kan maktlösheten brytas snarare än genom en fränkoppling från kollektivet (Askheim och Starrin, 2007). För båda organisationerna är engagemang viktigt. Engagerade unga ledare har större chans att lyckas skapa möjligheter för andra unga vuxnas, ungdomars och barns self-empowerment än

människor som inte drivs av engagemang. I min analys var jag inne på att personliga erfarenheter kan ha stor betydelse för huruvida människor blir engagerade och drivna i olika frågor. Men jag menade även att gemenskap kan ha en väldigt stor roll för engagemang och vice versa. Till exempel menade medlemmar att gemenskapen gjorde att de orkade fortsätta vara engagerade och arbeta för förändring även när det tog emot. Även om individuella erfarenheter spelar stor roll för varför en individ känner ett engagemang kring en viss samhällsfråga så menar jag att kopplingen mellan gemenskap och engagemang är viktig att lyfta fram och diskutera i tider av individualiseringsprocesser eftersom förståelsen för kopplingen dem emellan ökar förståelsen för värdet av gemenskap. Att engagemang alltid har och alltid kommer att vara ovärderligt i samhällen är självklart. Det behövs exempelvis engagemang bland medarbetarna på en arbetsplats för att den ska fungera så bra som möjligt. Engagemang blir extra viktigt om ideellt arbete ska kunna bedrivas. Behovet av gemenskap är alldeles tydligt utifrån mitt material men det behöver inte enbart ses som ett behov eller som en trygghetsskapande mekanism utan även som något som har förmågan att både höja och reproducera engagemang och därmed förbättra olika former av förändringsarbete.

Kopplingen mellan behovet av att få tillhöra en gemenskap och behovet av att få vara individuell

Ferdinand Tönnies utvecklade under slutet av 1800-talet idéer om *gemeinschaft* kontra *gesellschaft*. Begreppsparet är en slags tankefigur och kan förstås på flera nivåer och i olika sammanhang. Flera sociologer har utvecklat sina idéer och varianter på begreppsparet. Johan Asplund (1991) menar att *gemeinschaft* kan förstås som en naturlig och oplanerad social enhet medan *gesellschaft* är något uttänkt och konstgjort där rationaliteten styr. I *gesellschaft* företräder var och en endast för sig själv. Individernas handlings- och maktsfärer är skarpt avgränsade från varandra, människor konkurrerar och är ej benägna att unna någon annan någonting – såvida det inte sker i utbyte mot något likvärdigt. *Gesellschaft* präglas av individualism medan *gemeinschaft* präglas av gemenskap (Asplund, 1991).

Anthony Giddens (2007) sammanfattar begreppsparet som en slags historisk process som har med urbaniseringen att göra där vi gått från ett samhälle präglat av *gemeinschaft* (samfällighet, kollektiv, gemenskap, hållbara relationer) till ett präglat av *gesellschaft* som grundar sig på tillfälliga, formella och instrumentella relationer. Denna samhällsförändring kan anses vara en del av individualiseringen av samhället (Giddens, 2007).

När individualismen blir för stor menar Bauman att det finns en vilja hos människor att söka sig till varandra för att i den gemenskapen skydda sig mot det individualiserade samhällets krav och förväntningar (Bauman, 2002). *Gemeinschaft* skulle kunna ses som en gemenskapsform i vilken det finns starka och någorlunda givna relationer som är emotionellt betydelsefulla för de som ingår i gemenskapen snarare än de moderna, formella och affärsmässiga relationer, baserade på ömsesidiga egenintressen som *gesellschaft* skulle kunna sägas representera (Stenberg, 2011). Att exempelvis unga människor organiserar sig tillsammans i olika former behöver dock inte betyda att de endast gör det på grund av en vilja av att skapa något större, en stor gemenskap som ska ”skydda” dem från den påträngande individualiseringen av samhället utan hur skulle man

kunna förstå Hassela och Hela Malmö utifrån Tönnies teorier om gemeinschaft och gesellschaft?

Grunden för ungdomsorganisationerna är gemenskapen. Kanske skulle många vilja påstå att den form av gemenskap som organisationerna är präglade av har att göra med framförallt gemeinschaft. Men för den sakens skull är det inte i grunden starka och givna relationer och/eller familje- eller släktband som gett upphov till den gemenskap som präglar organisationerna. De kan inte heller påstås vara skapta inom ramen för någon slags gesellschaft då de som involverats och inkluderats i organisationernas verksamheter knappast har ingått i kontrakt med varandra i syfte att erhålla mer än vad de ger ifrån sig. Snarare är det delade värderingar, åsikter, erfarenheter, drivenhet och engagemang som kan tänkas utgöra det som gör organisationerna till det de är samtidigt som de arbetar för att skapa tillfällen och förutsättningar för att få individuella behov och begär tillgodosedda (self-empowerment). Organisationernas medlemmar och andra som nås av deras arbete har individuella behov och begär samtidigt som de också är i behov av den trygghet och glädje som gemenskapen medför.

Gemeinschaft/gesellschaft är ett begreppspar, det ena kan inte förstås utan det andra och de innefattar alltid inslag av den andre. De kan dominera olika mycket i olika sammanhang och under olika perioder men utvecklingen i Europa pekar på att gesellschaft dominerar allt mer över gemeinschaft (Asplund, 1991, Stenberg, 2011). Kanske är det möjligt att utifrån Baumanns perspektiv om det individualiserade samhället påstå att begreppspar handlar om gemenskap kontra individualism och det dialektiska förhållningssättet dem emellan för i vilket för stunden individualismen verkar dominera över gemenskapen. Vad som då, enligt mig, är intressant och fascinerande med Hela Malmö, Hassela Movement och H.U.R är kopplingen mellan idén om och betydelsen av kollektivet och hur de även samtidigt vill och har en förmåga att appellera till det personliga och individuella hos varje individ. Ett exempel på detta som jag själv tänkt tillbaka på är ett helt vanligt möte som H.U.R hade under hösten 2014. Under mötet tilläts alla att komma med idéer, tankar och åsikter och i stort sett alla hade något att säga till om. Det verkade inte som att någon var rädd att dela med sig av sin åsikt vilket jag tänker mig skulle kunna vara ett resultat av att de närvarande verkligen känner att deras röster blir hörda och tagna på allvar. Samtidigt verkade medlemmarna vara trygga i att våga göra sina egna röster hörda på grund av den gemenskap som idén om kollektivet kan tänkas vara ett resultat av. Kopplingen mellan utrymmet att få vara sig själv (hur organisationerna lyckas appellera till det individuella) och betydelsen av kollektivet, gruppen och att göra saker tillsammans tycker jag Daniel lyckas sammanfatta på ett bra sätt: ...”Jag tror att attraktionskraften är just det, tillhörighet, samhörighet, utrymme för att få uttrycka sig själv, att vi har ett gemensamt mål, alla vill bli barn och ungdomscoacher, alla vill jobba socialt”... Det finns alltså samhörighet, gemensamma mål, tillhörighet och gemenskap samtidigt som individer ges möjligheter att utvecklas individuellt och få uttrycka sig och vara som de vill.

Organisationerna lyckas som jag förstår det balansera förhållandet mellan gemeinschaft och gesellschaft eller gemenskap och individualism på ett fördelaktigt sätt för sina medlemmar och deltagare. Det här kan socialt arbete dra en väldigt viktig lärdom från. I tider av individualisering är det viktigt att försöka upprätthålla värdet och idén om kollektivet och det gemensamma. Det skapar en trygghetsfaktor för i vilken det är lättare att handskas med sig själv och sin personliga utveckling och identitet. För den sakens skull får inte för mycket energi läggas på gemenskapen eftersom detta skulle kunna riskera att hämma den individuella sidan hos människan. Under mina intervjuer har det varit tydligt att

organisationerna balanserar medlemmarnas och deltagarnas behov av gemenskap och deras behov av att få vara individer. I ena stunden har de intervjuade pratat sig varma över den gemenskap som finns i organisationerna. De har pratat om kärlek till gruppen och hur det finns en nästan familjär stämning. Under samma intervjuer pratar de lite senare om hur viktigt det har varit för dem själva att bli lyssnade på, att bli synliggjorda och respekterade för den de är och känslan av att få ett fokus riktat mot sig själv från första stund. Det har lett till att de känner sig betydelsefulla var för sig och att de bidrar med något till den konkreta gruppen vilket är viktigt för att utveckla och uppnå självuppskattning (Heidegren, 2009).

I min analys var jag bland annat inne på att gemenskapen varken hindrade eller begränsade individers utrymme att få vara sig själva och ha sina egna idéer vilket jag menar speglar organisationernas flexibilitet och förmåga att balansera gemenskapen kontra individualismen. För en utomstående kan det tyckas vara märkligt att det finns en så pass stor enighet inom gruppen samtidigt som det är viktigt att möjliggöra individers self-empowerment. Det kan självklart vara problematiskt och det finns säkert personer som inte känt sig hemma och som lämnat organisationerna. Men många menar att de via organisationerna fått möjligheter att både ingå i en trygghetsskapande gemenskap och fått möjligheter att nå egna individuella självförverkliganden.

Johansson och Lalander (2012) skriver bland annat i boken *Ungdomsgrupper i teori och praktik* att grupper skapar upplevelser av frihet, makt, trygghet och bekräftelse (Johansson & Lalander, 2012). Genom organisationernas arbete synliggörs och bekräftas barn, ungdomar och unga vuxna för den de är och erbjuds frihet att vara sig själva och att få sina röster hörda samtidigt som organisationerna skänker trygghet i form av gemenskap. Att appellera till individen och hans behov och begär samtidigt som organisationerna skapar en gemenskap som skänker glädje och trygghet ser jag som deras viktigaste bidrag till hur det är möjligt att bedriva socialt arbete med fokus på barn, ungdomar och unga vuxna.

Att balansera och hantera förskjutningar och behov av gemenskap och individualism är naturligtvis svårt och kräver självfallet sina resurser. Eftersom individen har fått ett väldigt stort fokus i dagens samhälle finns det risker och tendenser, vare sig det sker medvetet eller omedvetet, att betydelsen och värderingen av gemenskapens roll minskar trots att det finns ett behov av den. Samtidigt som vi människor måste acceptera den moderna rationaliteten som *gesellschaft* innebär bör vi värna om gemenskapen och se till att *gemeinschaft* i form av betydelsebärande gemenskaper kan utgöra en motvikt till det rationella. Förstå då är det möjligt att skapa en balans mellan individualism och gemenskap i samhället (Stenberg, 2011). Eftersom organisationerna på allvar lyckas skapa ett intresse hos individer i olika åldrar att vilja ingå och involveras i organisationerna gör de uppenbarligen något rätt och det finns all anledning att uppmärksamma och lyfta fram hur de arbetar med att både skapa gemenskap och se till individers individuella behov och önskemål. De innehar ett annorlunda perspektiv på hur det är möjligt att driva socialt arbete och självklart finns det lärdomar att göra av det.

Organisationerna skapar gemenskap samtidigt som de fokuserar på individen. I mötet med individen utgår de inte ifrån en föreställning om att de barn, ungdomar och unga vuxna som de kommer i kontakt med är i behov av samma hjälp, något

som annars kan vara tämligen vanligt inom socialt arbete. I det arbetet finns det tyvärr ibland en föreställning om att utsatta människor ska "hjälpas" och lyftas ur sitt "utanförskap" utifrån en syn om att de är i behov av samma hjälp. Samtidigt pågår en allt större individualisering och psykologisering av sociala problem vilket minimerar betydelsen av de maktförhållanden som gör att vissa människor hamnar i underordnade positioner i samhället. Man arbetar ofta utifrån manualer (Herz et al, 2012), snarare än utifrån en vilja om att försöka förstå och se individers egentliga önskemål och behov. Den viljan som finns hos organisationerna och dess medlemmar är bland annat ett resultat av den gemenskap som präglar organisationerna. Bara för att människor lever i socioekonomiskt utsatta områden och delar och upplever liknande problem innebär det inte för den sakens skull att de behöver eller vill ha hjälp på samma sätt. Adams menar att det finns risker när för stort fokus läggs på den strukturella karaktären i samhället eftersom det finns en risk att man försöker "hjälpa" och stärka olika grupper utan att förstå att sådana grupper består av individer som säkerligen är i behov av vissa liknande saker men som också är just individer och därmed har individuella behov (Adams, 2003). Faran med förenklingar och kategoriserande av exempelvis bakgrund är att förståelsen för varje individ riskerar att gå förlorad. Därmed minskar även hoppet och tron på människor möjligheter att i kraft av sig själva, med rätt uppbackning, ta kontroll och makt över sina liv.

Jag menar att det behövs en större förståelse för människors behov av att få vara individuella och att samtidigt få vara en del av en gemenskap. Människor behöver känna den trygghet som gemenskap kan skänka samtidigt som de behöver få uttrycka sig och ge utlopp för sin individualitet. För att det ska kunna vara möjligt måste det finnas intresse, engagemang och en vilja att lyssna på och lyfta fram individers önskemål och behov. Författarna till *Kritisk socialt arbete* föreslår exempelvis att de personer som olika former av socialt arbete riktar sig mot görs delaktiga i arbetet och att maktpositionerna mellan de olika aktörerna blir mer och mer diffusa vilket bidrar till en slags gemenskap. De menar att individualiseringen av sociala problem (det vill säga ett för stort fokus på individen som problematisk) och kategoriseringar av människor (det vill säga att betydelsen av klass, kön, etnicitet och sexualitet upprätthåller skillnader och reproducerar maktasymmetrier) leder till att den positionella nivåns betydelse minskar (Herz et al, 2012).

Utifrån det jag förstått under studiens gång så menar jag även att begreppet gemenskap måste få större plats och att fokus måste flyttas från individen till det som gemenskapen kan innebära och betyda för människor utan att för den sakens skull missa eller missförstå individers enskilda behov och önskemål. Det handlar inte om att inte se till individers bästa utan att balansera tänkandet kring individ och gemenskap. Det måste få finnas ett perspektiv som ser nyttan i att finnas till för varje enskild människa samtidigt som värdet av gemenskap förstås, till exempel som ett skydd mot de krav som ständigt ställs på individen men också som en grund för hur engagemang kan upprätthållas. Ett sådant arbete kräver mer resurser eftersom det handlar om ett komplicerat och komplext arbete. Men det är samtidigt ett arbete som H.U.R och Hela Malmö till viss del verkar lyckas med och av den anledningen får inte organisationernas arbete underskattas eller förbises.

Organisationernas roll i samhället och deras möjligheter att förändra samhällsstrukturer

Organisationerna drivs av engagemang och ser det som sitt ansvar att finnas tillgängliga för individer i olika åldrar när det etablerade samhället inte räcker till. En anledning för varför de i mångt och mycket lyckas med sitt arbete, lyckas nå barn, ungdomar och unga vuxna i olika åldrar har att göra med att de har en nära koppling till dem. Flera av medlemmarna har själva erfarenheter av marginalisering och utanförskap och därför även kunskap om hur det är och idéer och tankar om vad som behöver göras för att sådana känslor och upplevelser ska kunna undvikas. De arbetar långsiktigt och har ur ett gräsrotsperspektiv byggt en slags organisationskultur som bygger på gemenskap och engagemang men som även förstår individers individuella behov och önskemål och som därför har en vilja att skapa möjligheter för individer att ta makt och kontroll över sina liv.

Organisationerna menar att den ekonomiska compensationen för deras arbete är för litet. De menar också att det verkar finnas en viss ovilja från samhället att lyssna och bjuda in dem i en diskussion om hur socialt arbete med inriktning på barn, ungdomar och unga vuxna kan bedrivas. Synen och statusen på deras arbete måste höjas, annars riskerar engagemanget att urholkas och det finns forskning som visar att betydelsen av olika ideella organisationer är stor i samhällen. Robert Putnam (2011) menar att föreningslivet gynnar både demokratin och det sociala kapitalet och att det på så vis håller samhället samman (Putnam, 2011). Kings (2011) forskning om det svenska civilsamhället och McLaughlins (2000) forskning om ungdomsorganisationer i USA betonar att ideellt arbete i olika former tenderar att stärka socialt kapital bland medborgarna (Kings, 2011, McLaughlin, 2000). Trots det är erkännandet av exempelvis H.U.R och Hela Malmö förhållandevis litet. Kanske beror det på att individualiseringen av samhället gör att organisationer som baseras på och som kretsar kring i gemenskap kommer i skymundan.

Kanske har det att göra med samhällets erkännandeordning vilken Heidegren (2009) menar existerar i olika samhällen och under olika historiska perioder. De är historiskt föränderliga och de är oftast resultatet av en kamp för erkännande mellan olika grupper i samhället (Heidegren, 2009). Organisationernas vilja att etablera empowerment som motmakt, det vill säga att överföra makt från experter och olika samhälleliga hjälpinsatser till de som hjälpinsatserna riktar sig mot (Adams, 2003), samt deras kamp om att få ett större erkännande för sitt arbete skulle kunna ses som ett sätt att försöka förändra dagens rådande institutionaliserade erkännandeordning. För att få ett större inflytande och bli erkända som verkliga aktörer inom socialt arbete krävs det en vilja att förändra av andra än dem själva. Back (2007) menar att en huvuduppgift inom all forskning är att verkligen lyssna på de man som forskare träffar och intervjuar (Back, 2007). Det är en princip som jag tror skulle behövas allt mer, inte bara inom forskningen och akademien utan bland andra socialarbetare, verksamma inom andra organisationer, arbetsplatser och institutioner men även politiker. Saknas en sådan vilja finns det en risk att unga människor istället väljer att avskärma sig allt mer från samhället. Lalanders bok *Respekt - Gatukultur, ny etnicitet och droger* är ett utmärkt exempel på viljan av att verkligen försöka förstå de personer som studien är avsedd att förstå. I den tillbringar han enormt mycket tid med de han intervjuar och han har en vilja att lyssna för att förstå de som intervjuas (Lalander, 2009). På grund av det förhållningssättet får man som läsare också en mycket djupare förståelse för den kultur som de, i det här fallet, unga människorna i Norrköping är med och skapar än vad som annars hade varit möjligt.

Att utveckla och förbättra den här typen av ungdomsrörelers möjligheter att etablera sig som aktörer att räkna med i diskussionen och debatten kring väl fungerande socialt arbete med fokus på barn, ungdomar och unga vuxna måste ses som en utmaning. För det krävs både vilja och intresse av att ta in nya perspektiv. Genom att inkludera och tillvarata deras arbete skulle det vara möjligt att få tillgång till en kunskapsresurs som ännu inte används inom ramen för socialt arbete. En sådan förändring skulle kunna vara viktig i en fortsatt utveckling kring hur det är möjligt att arbeta med barn, ungdomar och unga vuxna inom socialt arbete. Det gäller alltså att från det etablerade samhällets sida stötta den här typen av organisationer för att få en positiv samhällsutveckling. Ett större erkännande av organisationerna skulle exempelvis kunna medföra en högre ekonomisk kompensation vilket behövs för att arbetet ska kunna upprätthållas och utvecklas. Orimliga krav om att exempelvis behöva vara nyskapande trots fungerande verksamheter skulle säkerligen även minska om det fanns en större förståelse för deras arbete.

En möjlig väg att öka organisationernas erkännande i den samhälleliga erkännandeordning som existerar skulle kunna tänkas ske genom samarbeten mellan organisationer och olika delar och sektioner av samhället. I kommissionen för ett socialt hållbart Malmö talas det om kunskapsallianser som en möjlighet att skapa samarbeten mellan forskare och intressenter från olika delar av samhället, till exempel förvaltning, föreningsliv och näringsliv (Kommission för ett socialt hållbart Malmö, 2013). Sådana överbyggande kunskapsallianser mellan exempelvis organisationerna och universitetsvärlden och/eller de delar av kommunen som sysslar med socialt arbete gör det möjligt att förändra det sociala arbetets praktik genom att de sinsemellan utbyter berättelser, lärdomar och idéer. Det skulle kunna bidra till att organisationernas inflytande ökar och då skulle deras kunskap kunna komma till ännu mer användning. Inflytandet skulle kunna medföra ökade resurser vilket skulle underlätta deras dagliga arbete. Självklart kan problem och hinder uppstå. Samarbeten skulle kunna urholka organisationernas och rörelsernas engagemang om externa parter lägger sig i för mycket. Av den anledningen är det viktigt att samarbetsformerna bygger på skapandet av långvariga relationer. Det behövs plattformar och mötesplatser för att människor från olika områden; politiker, socialarbetare, forskare, organisationer, ska kunna mötas och påbörja sådana relationer. Medlemmar inom organisationerna har varit positiva till bland annat samarbeten som Ett Enat Malmö och UMIS, två samarbetsformer som kan ses som exempel på byggandet av relationer och kontaktnät mellan olika delar av socialt arbete. Om ungdomsorganisationer får stöd av en i samhället högt ansedd akademiker- och forskarkår, bör chanserna till ett synliggörande av ungdomsrörelers arbete och deras politiska mål och krav öka. Det kan exempelvis handla om att de tillsammans publicerar texter och rapporter om ungdomsrörelsernas arbetsmetoder och politiska mål och krav. Utöver ungdomsrörelers vilja att ingå i sådana överbyggande kunskapsallianser måste det skapas fler mötesplatser för att arbetet ska kunna genomföras. Men det måste även finnas en vilja från forskarvärlden att våga ta ställning i den här problematiken, att våga skriva politiskt, att våga utmana en skev maktstruktur. Ett sådant synliggörande kan leda till att politiker och olika sociala institutioner tar ungdomsrörelserna på större allvar vilket kan innebära ny kunskap i exempelvis hur man bäst bemöter ungdomar. Back (2007) skriver att en viktig uppgift för sociologin är att ifrågasätta och bjuda in ”de annorlunda” i samtal och diskussion. Deras berättelser måste uppmärksammas, synliggöras och räknas med (Back, 2007). På liknande sätt måste olika delar av socialt arbete kunna bjuda in till samtal med exempelvis ungdomsorganisationer för att höra

deras berättelser vilket skulle kunna bidra till en mer komplex och därmed sannare bild och förståelse av verkligheten. Askheim och Starrin (2007) menar att de som arbetar utifrån ett empowermentperspektiv inom socialt arbete måste ha en vilja av att förstärka band och skapa allianser med olika intressegrupper och organisationer som arbetar för de människor som är i behov av välfärdens insatser och hjälp (Askheim & Starrin, 2007). Genom överbryggande kunskapsallianser knyts människor från olika verksamheter samman vilket kan resultera i nya perspektiv och nya sätt att se på socialt arbete.

SAMMANFATTNING

Utifrån en problematik som berör ökningen av sociala orättvisor och socioekonomiska skillnader och som har med globaliseringen och individualiseringen av samhället att göra, var syftet med studien att undersöka vad, varför och hur Hela Malmö och H.U.R bidrar i samhället samt vilken syn de har på sin roll inom ramen för socialt arbete och hur den kan förstås i förhållande till olika teorier och perspektiv om samhället.

Genom att intervjua organisationsmedlemmar och observera olika möten och aktiviteter har det varit möjligt att nå en förståelse för vilken funktion organisationerna fyller i samhället, vad det är de *egentligen* gör och bidrar med och varför det är så viktigt för dem att göra det samt hur de gör det. Intervjuerna har även gett mig en förståelse om organisationernas syn på sin egen roll i samhället.

Utifrån Baumans perspektiv och kritik mot det postmoderna samhället och individualiseringen av samhället har det varit möjligt att förstå varför människor organiserar sig på olika sätt för att handskas med de krav som samhället ställer på individen. De söker sig samman för att uppleva en viss form av trygghet. Mot bakgrund av en sådan form av kritisk teoriinriktning har exempelvis empowermentperspektivet hjälpt mig att ytterligare förstå organisationernas arbete som ett som handlar om att utöver trygghet ge barn, ungdomar och unga vuxna de verktyg och den kunskap som behövs för att de ska kunna förstå sin situation i syfte att aktivt samt utifrån ett deltagarperspektiv få vara med och försöka förändra utestängande samhällsstrukturer genom att bland annat själva ta makt och kontroll över sina liv.

Organisationerna skapar gemenskap samtidigt som de inom den gemenskapen som skapas fokuserar på, synliggör och bekräftar varje individ. Gemenskapen gör att de involverade känner att de är med om något större, att de tillhör något och att de på så sätt är en del av samhället vilket skänker både trygghet och lugn. Gemenskapen är dessutom viktig för att det ska vara möjligt att upprätthålla det engagemang som deltagare har.

Vad gäller det individuella perspektivet så är det framförallt det faktum att de lyssnar på varje individ för att förstå hens behov och önskemål som är det viktiga. Endast då går det att skapa möjligheter för barn, ungdomar och unga vuxna att själva (med viss hjälp) ta kontroll och makt över sina liv (det som inom

empowermentforskning kallas för self-empowerment). Det arbetet är som jag ser det starkt kopplat till ett erkännandeperspektiv. Teorier om erkännande kan ses som verktyg för att förstå människors behov av att synliggöras och deras kamp för att få erhålla erkännande. Att behärska erkännandets konst, det vill säga att förstå människors behov av tillbörligt erkännande (varken för litet eller för stort erkännande) ser jag som en del i ett väl fungerande empowermentarbete. Det är viktigt att erkänna individer för den de är men det är också viktigt att ställa krav och ha förväntningar på de individer som arbetet riktar sig mot för att de själva ska känna att de är med och tillför något, att de själva är delaktiga på ett sätt som får dem att känna sig betydelsefulla. Samtidigt måste möjligheterna för ungdomsorganisationers empowermentarbete att överhuvudtaget få någon verklig betydelse och effekt för barn, ungdomar och unga vuxna problematiseras ifall deras arbete inte får tillräckligt med samhälleligt erkännande.

Angående sin roll menar representanter för organisationerna att de får ta ett för stort ansvar i förhållande till det erkännande de får, vare sig det handlar om ekonomiskt erkännande eller uppmärksamhet för arbetet. För att kunna påverka mer än i det dagliga arbetet är flera positivt inställda till samarbeten som sträcker sig utanför organisationers ramar och som istället blandar in universitet, yrkesverksamma, politiker och tjänstemän. Även här krävs alltså ett erkännande på högre samhällelig nivå.

AVSLUTNING

Trots att Hela Malmö och H.U.R är två olika organisationer har de mycket gemensamt. Framförallt handlar den gemensamma beröringspunkten om att de lyssnar på och försöker förstå individens behov och önskemål samtidigt som de skapar känslor av tillhörighet och gemenskap vilka är viktiga för att skapa trygghet och upprätthålla engagemang. I framtida forskning hade skillnader organisationerna emellan varit intressanta att försöka skapa sig förståelse för eftersom det hade kunnat bidra till en ännu mer komplex bild av hur det är möjligt att bedriva socialt arbete. Även min roll som forskare kan problematiseras eftersom det inte är helt säkert att den bild som målas upp för mig är helt överensstämmande med verkligheten. Å andra sidan finns det mycket som är värt att uppmärksamma organisationerna för och av den anledningen så har ett delsyfte med studien varit att lyfta fram det positiva som organisationerna bidrar med. Utöver ekonomiska problem och bristande uppmärksamhet finns det andra problem som skulle kunna diskuteras i framtida forskning. Vad skulle exempelvis hända om vissa väldigt engagerade och betydelsefulla personer för organisationerna av olika anledningar inte längre kan eller vill vara engagerade?

För H.U.R och Hela Malmö är det viktigt att arbetet går ut på att både ”nä individerna” och att ”skapa gemenskap och tillhörighet”. I dagens samhälle är det möjligt att påstå att det individuella perspektivet dominerar över det som har med kollektiva krafter, gemenskap och tillhörighet att göra. Men trots att ett väldigt stort fokus läggs på individen verkar det inte som att individen alltid får komma till tals. Att verkligen, på allvar, lyssna på individen för att förstå hans behov och önskemål och göra henne delaktig i det sociala arbetet är något som skulle behövas allt mer snarare än att se individen som ett problem som måste lösas. Här finns det all anledning att uppmärksamma H.U.R:s och Hela Malmös arbete.

Utöver den ”korrigeringen” av vad det individuella perspektivet borde innehålla i allt större utsträckning finns det även all anledning att börja tala om och diskutera betydelsen av gemenskap allt mer. Begreppet verkar inte värderas särskilt högt längre då platser och forum som har kunnat generera upplevelser och känslor av både gemenskap och tillhörighet ständigt verkar urholkas. Fritidsgårdar läggs ner, ungdomar protesterar och skapar till och med organisationer för att få politiker och tjänstemän att förstå att den typen av samlingspunkter är viktiga. Gemenskapen verkar trots att den fyller väldigt viktiga funktioner (bland annat som trygghetsskapande och som ett sätt att upprätthålla engagemang) vara en försummad del i vårt samhälle. Bauman har en någorlunda pessimistisk inställning och menar att gemenskap kan ge oss andrum och skänka oss en stunds trygghet (Bauman, 2002). Jag menar att gemenskap gör mer nytta än så och av den anledningen måste den ges större utrymme. För den uppstår inte ur något vakuum. Snarare måste det skapas tillfällen, mötesplatser och forum för att gemenskap ska kunna blomstra och bli något betydelsefullt för människor. Något som säkerligen kommer att bli allt viktigare att uppmärksamma ju mer individualiserat samhället blir. När fler grunder och möjligheter för gemenskap existerar blir det även möjligt att arbeta individuellt med individerna i dessa gemenskaper på de sätt som exempelvis H.U.R och Hela Malmö gör.

REFERENSER

- Adams, Robert, 2003. *Social work and empowerment*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. Third edition
- Alvesson, Mats - Deetz, Stanley, 2000. *Kritisk samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur AB
- Andersson, Åsa – Molin, Martin (red.) - Sorbring, Emma, 2014. *Att förstå ungdomars identitetsskapande – en inspirations- och metodbok*. Stockholm: Liber AB. Första upplagan
- Arbetsförmedlingen, 2015. *Arbetslöshet och sysselsättning i Malmö halvårsanalys 2015*. Malmö Stad
- Askheim, 2007. ”Empowerment – olika infallsvinklar” i Askheim & Starrin (red.) *Empowerment i teori och praktik*. Malmö: Gleerup, 18-33
- Askheim & Starrin, 2007 ”Empowerment – ett modeord?” i Askheim & Starrin (red.) *Empowerment i teori och praktik*. Malmö: Gleerup, 9-17
- Askheim & Starrin, 2007 ”Utmaningar inom socialt arbete” i Askheim & Starrin (red.) *Empowerment i teori och praktik*. Malmö: Gleerup, 206-217
- Asplund, Johan, 1991. *Essä om Gemeinschaft och Gesellschaft*. Göteborg: Korpen Back, Les, 2007. *The Art of Listening*. Oxford/New York: Berg Publisher
- Bauman, Zygmunt, 2002. *Det individualiserade samhället*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos AB
- Bauman, Zygmunt, 2007. *Liquid Times. Living in an Age of Uncertainty*. Cambridge: Polity Press
- Björngren Cuadra, Carin – Lalander, Philip - Erica Righard, 2013. Socialt arbete i Malmö: Perspektiv och utmaningar. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 4-12
- Bryman, Alan, 2011. *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB. Andra upplagan
- Crang, Mike & Cook, Ian, 2007. *Doing Ethnographies*. London: SAGE
- Collins, Randall, 2004. *Interaction ritual chains*. New Jersey: Princeton University Press
- Diaz, Daniel, 2014. Hassela Movement om arbetet för ett enat Malmö. *Magasin Nic*. 13: s.9
- Hassela Movement*. Hassela Movement
<http://www.hasselahelpline.se/index.php/movement> (Hämtad: 2014-08-15)
- Hassela Ungdomsrörelse, H.U.R.* Hassela Solidaritets Ungdomsrörelse.
<http://www.hasselasolidaritet.se/index.php/hur> (Hämtad: 2014-08-15)
- Heidegren, Carl-Göran, 2009. *Erkännande*. Malmö: Liber. Första upplagan
- Helamalmö/Malbas Basket – Ansökan Kommunstyrelsen 2014-09-04
- Herz, Markus – Johansson, Thomas – Lalander, Philip – Mattsson, Tina – Wikström, Hanna, 2012. ”Avslutning” i Markus Herz (red.) *Kritiskt socialt arbete*. Malmö: Liber AB, 169-180
- Honneth, Axel, 2003. *Erkännande. Praktisk-filosofiska studier*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos
- Giddens, Anthony, 2007. *Sociologi*. Studentlitteratur. Upplaga 4:1

- Johansson, Thomas & Lalander, Philip, 2012. *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur AB. Upplaga 4:1
- Karlsson, Stefan, 2014. Är ett enat Malmö möjligt? *Magasin Nic*. 13: s.6-7
- Kings, Lisa, 2011. *Till det lokalas försvar. Civilsamhället i den urbana periferin*. Lund: Arkiv förlag
- Kommission för ett socialt hållbart Malmö, 2013. *Malmöns väg mot en hållbar framtid – Hälsa, välfärd och rättvisa*. Malmö: Malmö stad. Andra upplagan.
- Lalander, Philip, 2009. *Respekt - Gatukultur, ny etnicitet och droger*. Malmö: Liber
- Lindgren, Sven-Åke, 2008. "Det teoriutvecklande projektet" i *Uppdrag: Forskning*. Malmö: Liber AB Upplaga 1:1 s.114-135
- Lunabba, Nicolas, 2014. "Helamalmö" om arbetet för ett enat Malmö. *Magasin Nic*. 13: s.10
- McLaughlin, Milbrey, 2000. Community Counts: How Youth Organizations Matter for Youth Development. *Public Education Network (PEN)*, 1-36
- Nilsson, Linnea, 2014. Sveket mot de unga. *ETC*. 27 augusti. <http://www.etc.se/inrikes/sveket-mot-de-unga> Hämtad: 2014-09-05)
- Putnam, Robert, 2011. *Den fungerande demokratin: medborgarandans rötter i Italien*. Stockholm: SNS Förlag
- Rönning, 2007. "Brukarmedverkan och empowerment – gammalt vin i nya flaskor?" i Askheim & Starrin (red.) *Empowerment i teori och praktik*. Malmö: Gleerup, 33-47
- Sernhede, Ove, 2013. Klyftan växer. *Göteborgsposten*. 3 mars.
- Sernhede, Ove, 2007. *Allienation is my nation*. Stockholm: Ordfront förlag
- Sjöberg, Katarina, 2008. "Forskaren och fältet" i *Uppdrag: Forskning*. Malmö: Liber AB Upplaga 1:1 s. 15-40
- Stenberg, Henrik, 2011. *Gemenskapens socialpsykologi*. Malmö: Liber Ab. Upplaga 1:1